

MEMORIU GENERAL

1. INTRODUCERE

1.1. Date de recunoaștere a documentației

Denumirea lucrării	:	REALIZARE P.U.G. și R.L.U. COMUNA COSTEȘTI, JUDEȚUL VÂLCEA
Beneficiar	:	COMUNA COSTEȘTI, JUD. VÂLCEA Comuna Costești, Sat Costești
Proiectant	:	S.C. JOC ART S.R.L. – Rm. Vâlcea arh. Doina Negoită urb. Amalia Bălescu Teh. Maria Dogăroiu
Colaboratori	:	S.C. INTELIGIS S.R.L – Rm.Vâlcea - Studiu Topografic - S.C. RIONVIL S.R.L. – Rm.Vâlcea - Studiu Hidrologic - S.C. BEFAC S.R.L. – Rm.Vâlcea - Studiu Geotehnic - - Primăria COMUNEI COSTEȘTI
Proiect nr.	:	619/08.02.2016
Data elaborării	:	2016 - 2018

1.2. Obiectul lucrării

Solicitări ale temei program

Comanda pentru elaborarea documentației de urbanism a fost întocmită de inițiatorul lucrării , respectiv Comuna Costești , Județul Vâlcea și s-a ținut cont de capacitatea , experiența în domeniu și oferta financiară a elaboratorului.

Documentația de urbanism PUG și RLU va ține cont de metodologia de elaborare și conținutul cadru al reglementărilor tehnice.

Planul Urbanistic General (PUG) și Regulamentul Local Aferent RLU stabilesc raporturi favorabile între nevoile umane și potențialul natural și antropic, în condițiile protejării , reabilitării, conservării și punerii în valoare a patrimoniului natural și construit existent.

La fundamentarea și elaborarea PUG se urmărește respectarea principiilor, orientărilor , obiectivelor și prevederilor documentelor internaționale și conținutul cadru specificat în reglementarea tehnică.

Planurile urbanistice generale constituie documentațiile care stabilesc obiectivele, acțiunile și măsurile de dezvoltare pe o perioadă determinată, pe baza analizei multicriteriale a situației existente. Ele orientează aplicarea unor politici în scopul construirii și amenajării teritoriului localităților, politici ce își propun, între altele, restabilirea dreptului de proprietate și statuarea unor noi relații socio-economice în perioada de tranziție spre economia de piață.

Planul Urbanistic General este structurat în 3 (trei) categorii principale de probleme :

- Studii de Fundamentare (Studiu Topografic , Studiu Geotehnic și Studiu Hidrologic);
- Pug –ul propriu –zis , inclusiv Regulamentul Local de urbanism;
- Documentații necesare obținerii avizelor/acordurilor.

Dintre principalele acte legislative specifice sau complementare domeniului, cu implicații asupra dezvoltării urbanistice, amintim :

- Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, cu modificările și completările ulterioare ;
- Ordonanța 27/27.08.2008 pentru modificarea și completarea Legii 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului;
- Legea nr. 50 / 1991 , privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată în 1997, modificată și completată în 2001;
- Ordonanța de Urgență nr. 214/04.12.2008 pentru modificarea și completarea Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții;
- Legea 453/18.07.2001 pentru modificarea și completarea Legii 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții și unele măsuri pentru realizarea locuințelor;
- Legea nr. 422 / 2001 privind protejarea monumentelor istorice ;
- Legea nr. 468/2003 – protejarea monumentelor istorice ;
- Legea nr.378/2000 – privind protejarea siturilor arheologice ;
- Ordinul 2807 / 2003 – Norme metodologice de clasare a monumentelor istorice inclusiv lista ;
- Legea nr. 41/1995 privind protecția patrimoniului național;
- Legea nr.7/ 1996 privind cadastrul și publicitatea imobiliară cu modificările si completările ulterioare;
- Legea nr. 54 / 1998 privind circulația juridică a terenurilor;
- Legea 82/1998 pentru aprobarea OG nr. 43 /1997, privind regimul juridic al drumurilor republicata cu modificările si completările ulterioare;
- Legea nr.151 /1998 privind dezvoltarea regională a României ;
- Legea apelor nr. 107/1996 cu modificările si completările ulterioare;
- Legea nr. 213/1998privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia;
- Legea nr.18/ 1991 privind fondul funciar, republicat în 1998 cu modificările si completările ulterioare;
- Legea nr.215/ 2001 privind administrația publică locală cu modificările si completările ulterioare;

- Legea nr.33/ 1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică;
- Legea nr.10/ 1995 privind calitatea în construcții cu modificările și completările ulterioare (legea nr. 587/2002);
- Legea mediului nr.265/2006 pentru aprobare Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului;
- Legea nr. 114/ 1996 - legea locuinței republicată cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 481/2004 privind protecția civilă;
- Legea nr. 138/2004 – privind îmbunătățirile funciare ;
- O.G.R. nr. 47 / 1994 – privind apărarea împotriva dezastrelor, aprobată cu modificări și completări prin legea nr.124/1995 cu modificările ulterioare;
- Ordinul comun 1184 / RT / 09. 2000 și M.L.P.A.T. nr. 201 / N / 09 /2000
- Codul silvic - Legea 46 , art. 7, alineatul 4 ; art. 37(1),(2); art. 40;
- Legea 287/2009 Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare
- Legea 219/1998 privind regimul concesiunilor.
- Legea nr. 203/16.05.2003 (republicată în 26.01.2005) privind realizarea , dezvoltarea și modernizarea rețelei de transport de interes național și european;
- Legea 363/26.09.2006 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea I – rețele de transport;
- Legea nr.55/16.03.2006 privind siguranța feroviară;
- Legea nr. 426/2001 privind aprobarea OG nr. 78/2000 privind regimul deșeurilor;
- Hotărârea nr. 817/14.07.2005 privind aprobarea Planului privind strategia pe termen lung a sectorului feroviar în vederea restabilirii echilibrului financiar al administratorului infrastructurii în vederea modernizării și reînnoirii infrastructurii;
- Ordonanța de urgență nr. 12/07.07.1998 (republicată și actualizată) aprobată cu Legea 89/1999, privind transportul pe căile ferate române și reorganizarea Societății Naționale a Căilor Ferate Române;
- Ordinul M.T. nr. 158/16.05.1996 privind emiterea acordurilor Ministerului Transporturilor la documentațiile tehnico- economice ale investițiilor sau la documentațiile tehnice de sistematizare pentru terți.
- HGR nr.525/ 1996 privind aprobarea Regulamentului general de urbanism;
- Ordinul comun 1184 / RT / 09. 2000 și M.L.P.A.T. nr. 201 / N / 09 /2000
- Codul silvic Legea nr. 46 din 19 martie 2008 :- ART. 7 alin.(4) , ART. 37 (1) , (2), ART. 40;
- Legea 287/2009 Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare
- Legea 219/1998 privind regimul concesiunilor
- OMS 119/2014 privind Normele de protecție sanitară;
- Legea 102/2014 privind înființarea cimitirelor.
- Ordinului Ministrului Dezvoltării Regionale și Turismului , nr. 2701/2010, pentru parcurgerea etapei de informare și consultare a publicului.
- Lege nr. 351 din 06/07/2001 - privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a IV-a Rețeaua de localități;
- Ordin nr. 13 din 10/03/1999 - pentru aprobarea reglementării tehnice "Ghid privind metodologia de elaborare și conținutul-cadru al planului urbanistic general", indicativ GP038/99;
- Ordonanța de urgență nr. 114/17.10.2007 (M.Of. nr. 713/22.10.2007) pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului;
- Ordonanța de urgență nr. 164/19.11.2008 (M.Of. nr. 808/03.12.2008) pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului;
- HG nr. 1076/08.07.2004 (M.Of. nr. 707/05.08.2004) privind stabilirea procedurii evaluării de mediu pentru planuri și programe;
- Ordinul Ministrului Apelor și Protecției Mediului nr. 995/21.09.2006 (M.Of. nr. 812/03.10.2006) pentru aprobarea listei planurilor și programelor care intră sub incidența Hotărârii Guvernului nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de

mediu pentru planuri și programe;

- Ordinul MMGA nr. 117/02.02.2006 (M.Of. nr. 186/27.02.2006) pentru aprobarea anualului privind aplicarea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe.

- Legea nr. 69/1991 privind administrația publică locală publicată;

- Legea nr. 98/1994 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele legale de igienă și sănătate publică;

- Ordinul nr. 536/23.06.1997 pentru aprobarea Normelor de igienă și a recomandărilor privind mediul de viață al populației;

- Legea nr. 137/1995 privind protecția mediului;

- Legea nr. 7/1996 privind cadastrul și publicitatea imobiliară, modificată prin Ordonanța de urgență nr. 41/2004 pentru modificarea și completarea Legii cadastrului și a publicității mobiliare nr. 7/1996; cu modificările și completările ulterioare;

- Legea nr. 84/1996 privind îmbunătățirile funciare;

- Legea nr. 241/2003 pentru modificarea anexei la Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia;

- O.G. nr. 7 din 02.02.2011 pentru modificarea și completarea Legii nr. 350 din 2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului;

- Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniul proprietății și unele măsuri adiacente;

- Ordinul 1430/2005 emis de Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții; modificat prin Ordinul Ministerului Dezvoltării Regionale și Locuinței nr. 119/2009;

- HG 382/2003 pentru aprobarea Normelor Metodologice privind exigențele minime de conținut ale documentațiilor de amenajare a teritoriului;

- Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2314/2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice, actualizată, și a Listei monumentelor istorice 2004 – modificări și completări – și a listei monumentelor istorice 2004-monumente dispărute – modificări și completări.

Documentația s-a întocmit în conformitate cu prevederile stabilite de ghidul privind metodologia de elaborare și conținutul cadru al Planului Urbanistic General - Indicativ G.P.O. 38 / 1999 aprobat prin ordinul M.L.P.A.T. nr. 13 N / 10 . 03 . 1999.

Comanda de proiectare Contract nr. **619/08.02.2016** solicită întocmirea documentației "Plan Urbanistic General și Regulament Local de Urbanism al Comunei Costești, Județ Vâlcea".

Aceasta se realizează în conformitate cu H.G. 525 din iunie 1996 care stă la baza elaborării documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism și stabilește regulile de ocupare a terenurilor și de amplasare a construcțiilor aferente acestora.

Lucrarea s-a întocmit în urma consultării "Metodologiei de elaborare a documentațiilor de urbanism, în conformitate cu cerințele Legii nr.10/1995 - respectiv Plan Urbanistic General" elaborat de Urban Proiect - București în septembrie 1996, indicativ reglementare M.P.0030 - 1996.

Comanda întocmită de beneficiar , respectiv Primăria Comunei Costești, cuprinde structurarea și predarea documentației etapizat :

- Etapa 1 - realizarea și predarea Studiului de Fundamentare – Suport Topografic;
- Etapa 2 - realizarea și predarea celorlalte Studii de Fundamentare (Studiu Geotehnic și Hidrologic);
- Etapa 3 – predarea și obținerea avizelor și acordurilor aferente PUG;
- Etapa 4 - predarea și aprobarea documentației PUG la Consiliul Local al Comunei

Aceste etape cuprind în principal referiri la: sursele de documentare, stadiul actual al dezvoltării urbane, cu precizări legate de relații în teritoriu, potențial economic, populație, căi de comunicație, zone funcționale, probleme legate de mediu, echipare edilitară, disfuncționalități, necesități și opțiuni ale populației, propuneri de organizare urbanistică, plecând de la următoarele premize: o evoluție posibilă în funcție de priorități, o optimizare a relațiilor în teritoriu, dezvoltarea activităților economice, evoluția posibilă a populației, organizarea circulației și a transporturilor, zonificarea funcțională, stabilirea intravilanului propus, protecția mediului, fondul locuibil, instituții și servicii publice, spații verzi sportive, echiparea edilitară, reglementări, obiective de utilitate publică.

Partea scrisa va cuprinde memoriul general, regulamentul local de urbanism, partea grafica (PUG) cuprinzând cinci planșe, si anume: încadrarea în teritoriu, situația existentă, reglementari-urbanistice, reglementari - rețele edilitare, proprietatea asupra terenurilor. Informațiile din partea scrisa vor fi strict corelate cu cele din partea grafica.

Prin aprobarea Planului Urbanistic General și a Regulamentului Local Urbanistic aferent, acestea devin acte de autoritate ale administrației locale, asigurând corelarea dezvoltării urbanistice. Ele vor conține principalele direcții, priorități și reglementări în dezvoltarea localității precum și prevederile pentru principalele categorii de probleme, cu implicații la nivelul localității.

Prevederi ale programului de dezvoltare a localității , inițiat și aprobat de Consiliul local .

Ediții anterioare ale PUG.

– PUG elaborat anterior de S.C. JOC ART S.R.L. – Rm. Vâlcea în 2004

1.3. Surse documentare

Lista studiilor și proiectelor elaborate concomitent cu documentația PUG + RLU.

Lista studiilor de fundamentare întocmite concomitent cu PUG

- Studiu Topografic ;
- Studiu Hidrologic ;
- Studiu Geotehnic .

Date statistice - obținute din raportul primarului pe anul 2013

DEMOGRAFIE

Conform recensământului din 2013, populația stabilă în comuna Costești era de 3 306. Sporul negativ se datorează îmbătrânirii populației, natalitate scăzută, mortalitate ridicată. În 2013 au decedat un număr de 48 persoane și s-au născut un număr de 21 copii.

Numărul de animale la nivelul comunei este următorul : - ovine – 1100; - cabaline – 70; - bovine – 620; - caprine – 490; - nr. familii albine – 600; - porcine – 700.

Structura suprafețelor de teren - arabil – 665 ha; - pășune – 520 ha; - fânețe – 556 ha; - vii – 4 ha; - livezi – 309 ha; - alte categorii teren – 8.584 ha, din care: - păduri – 8.499 ha; - drumuri – 59 ha; - ape – 26 ha; - terenuri nefolosite – 123 ha; - zone construite – 160 ha

Proiecte de investiții elaborate în domenii ce privesc dezvoltarea localităților

Suportul topografic al PUG

Pentru întocmirea Planului Urbanistic General și Regulamentului Local de Urbanism al Comunei Costești se folosește ca suport topografic materialul întocmit în acest scop de firma S.C. INTELIGIS S.R.L. cuprinzând un studiu cu informații actualizate și completate pentru prelucrarea datelor pe calculator în vederea realizării documentației de urbanism:

- Preluare limita administrativa, limita intravilan existent si geometrii carti funciare de la OCPI;
- Actualizare plan topografic dupa ortofotoplan nou (2012) si dupa geometrii carti funciare;
- Tiparire planuri la scara 1:2000 pentru teren;
- Parcurgere teren pentru:
  - actualizare/completare detalii aparute;
  - verificare/completare retele edilitare;
  - verificare/completare denumiri obiective economice si administrative importante;
- Actualizare la birou a modificarilor din teren;
- Predare in format digital arhitect si un exemplar format tiparit scara 1:5000 (pentru beneficiar).
- Documentație aviz începere lucrări și documentație aviz final OCPI.

2. STADIUL ACTUAL AL DEZVOLTĂRII

2.1. Evoluție

Date privind evoluția în timp a unității teritorial – administrative ce face obiectul PUG.

Comuna Costești și-a luat numele de la pârâul Costești (numit și Pietreni) și de la coastele care o înconjoară.

După o legendă care circula pe la batrâni numele comunei Costești și ar fi luat denumirea de la numele unui cioban Costea.

Legenda spunea că, demult, pe locurile unde este așezată comuna erau trei ciobani. Ei veniseră de la câmpie spre munte de teama dușmanilor. Numele lor erau Costea, Bărbat și Dobre. După moartea tatălui lor au împărțit moșia astfel: Costea a rămas și a întemeiat comuna Costești. Bărbat a trecut peste deal și a format comuna Bărbătești, iar Dobre a trecut la Dobriceni și a format acea comună.

Existența unor vechi urme de viață omenească pe teritoriul comunei Costești este atestată și de cele două topoare-ciocan, primul descoperit în satul Văratici, cătunul Căline, în locul numit Valea Grajdului iar cel de-al doilea descoperit cu mai mulți ani în urmă de către Ungureanu T. Mihai din Pietreni, în punctul Cacova din Masivul Buila-Vânturarița.

De asemenea în peșterile din apropierea Cheilor Bistriței au fost descoperite fragmente și cioburi din epoca bronzului incipient, cultura Glina III și prima epocă a fierului.

De asemenea s-au găsit într-o peșteră aflată pe malul stâng al Bistriței, un craniu de *Ursus spaeleus*, în parte pietrificat și tot în Cheile Bistriței s-au găsit fragmente pietrificate din coarnele uni cerb, însoțite de un vârf de lance.

Cercetările arheologice din ultimile decenii au dus la descoperirea unor urme de activitate umană intensă cu circa 2500 ani în urmă. Cel mai mult a intrat în zona acestor cercetări partea de sud a satului Costești, ce corespunde cu fostul sat Ferigile.

Depresiunea Ferigile a fost întotdeauna propice așezărilor omenești. Pe coastele dealurilor din jurul ei s-au găsit urme de locuire din epoca de tranziție de la neolitic la epoca bronzului (cultura Coțofeni), din epoca bronzului (cultura Verbicioara), de la începutul primei epoci a fierului și epoca dacică. Dacă locuirile erau situate pe deal, depresiunea a servit în epoca preistorică, drept cimitir. La Ferigile s-a descoperit un grup de tumuli din epoca de tranziție de la neolitic la bronz, peste care s-a suprapus cimitirul tumular hallstattian. O coincidență a făcut ca cimitirul actual al satului Costești de aici să fie situat la marginea necropolei hallstattiene, astfel încât cele două cimitire nu s-au suprapus.

La circa 1 km nord de limita cimitirului tumular hallstattian, în centrul comunei Costești, pe o zonă cuprinsă între clădirea Primăriei, Școala Generală Costești și biserica satului, la poalele Dealului Mlăci, se află o altă necropolă hallstattiană, în cea mai mare parte plană.

De asemenea, în satul Bistrița, pe cuprinsul teritoriului mănăstirii cu același nume, a fost identificată încă o necropolă hallstattiană, conținând pe cât se pare, doar morminte plane.

Vorbind despre istoricul descoperirilor de la Ferigile înainte de Primul Război Mondial, cu prilejul amenajării grajdurilor pentru fosta școală militară de lângă mănăstirea Bistrița, s-a descoperit o urnă funerară. Ulterior, în partea de nord a satului Ferigile, a fost descoperită o altă urnă. Aceste descoperiri n-au fost comunicate instituțiilor arheologice românești, informațiile provenind de la fostul preot al satului, Nicolae Sacerdoțeanu.

Cercetările efectuate de-a lungul timpului au dus la concluzia existenței unui cimitir din prima epocă a fierului, așezat de-a lungul terasei din dreapta a pârâului Costești, întinderea acestuia părând a fi mare, de circa 1-1,5 km lungime și cam 300 m lățime.

Cercetările efectuate în necropola din prima epocă a fierului de la Ferigile în luna octombrie 1957, în curtea localnicului Procopie Iliescu, au dus la descoperirea unui număr de 40 tumuli vizibili, întinși pe o rază de circa 400 m spre sud.

Prin săpăturile efectuate în octombrie 1958 s-a căutat determinarea suprafeței ocupate de necropola din prima epocă a fierului de la Ferigile, luându-se în cercetare zone noi. De asemenea lucrările de cercetare au fost extinse și la alți localnici Ilie C. Stoican, Anania Măgureanu și Gheorghe Lăcraru, așezați la o depărtare de 50-150 m spre sud, descoperindu-se un topor din fier, un vârf de sulită din fierși movile joase, cu morminte de incinerare din prima epocă a fierului.

În unele movile s-au găsit cioburi izolate, lucru care ne arată că în construcția mantalei de pământ s-a folosit material luat din alți tumuli mai vechi. S-au găsit fragmente din culturile Coțofeni sau Verbicioara, lucru ce dovedește că a fost adus pământ din altă parte, dintr-o zonă unde se aflau asemenea urme de locuire din acele vremuri.

Ritul de înmormântare în necropola de la Ferigile este exclusiv de incinerare. S-au găsit oase calcinate sau cărbuni de rug în 72 tumuli. În 33 tumuli s-au găsit urme de ardere pe obiectele din metal și pe fragmentele ceramice.

La un număr de 13 tumuli nu s-au găsit nici oase calcinate, nici cărbuni, lucru care se explică prin faptul că în zona păduroasă de pe lunca apelor din nordul Olteniei, scheletele nu se conservă, nu s-a găsit în această zonă niciun mormânt de înhumare din antichitate. Faptul se explică atât prin proasta conservare a oaselor, chiar și arse, cât și prin obiceiul ritual de a se pune foarte puține oase în morminte.

În cuprinsul necropolei tumulare nu s-a descoperit nici-un rug, ceea ce demonstrează că incinerarea se făcea în altă parte. Fragmentele de ceramică existente au fost sparte tot la rug. Rugurile erau colective, mai multe cadavre fiind incinerate pe același loc de ardere.

Cea mai importantă parte a ceremoniei funerare se desfășura la rug. Acolo avea loc ospățul, căruia îi urma spargerea vaselor. Este de presupus că, în credința localnicilor, mortul lua parte la ospăț, probabil înainte de ardere; au fost găsite fragmente ceramice din circa 1570 vase diferite, acest lucru dovedind amploarea ceremoniei la rug.

Mormintele bogate de luptatori s-au găsit cu grupul de arme depuse separat de inventarul ceramic și de urnă.

În necropola hallstattiană de la Ferigile au fost găsite vase de ceramică, arme, piese de harnașament, obiecte de podoabă și altele.

Decorul ceramicii de la Ferigile este destul de variat, realizat prin caneluri, apoi prin modelare (butonii de pe toate) și foarte rar prin incizii. Canelurile întâlnite sunt: verticale, oblice, orizontale și cu incizii.

În necropola hallstattiană de la Ferigile s-au găsit numeroase arme și piese de harnașament. Printre acestea amintim: 4 exemplare „akinakes”, 3 cu măciulie dreaptă și unul cu antene, decorate cu șiruri de puncte pe mâner sau pe măciulie și pe gardă, datate din a doua jumătate a secolului al VI-a î.Hr.. S-au mai găsit și alte arme: cuțite de luptă oșor curbe, cu un singur tăiș, prevăzute cu nituri; cuțitașe, topoare de luptă, celul de fier, vârfuri de lance, teci din fier pentru cuțitele de luptă, vârfuri de săgeți, sule din lemn (unelte sau arme), zăbale și piese de harnașament, butoni de harnașament ș.a. Dintre podoabele găsite amintim: fibule tracice, piese

de centură, lanțuri spiralice, mărgelile (din fier, bronz, sticlă și cretă), brățări din bronz, verigi din fier, cercei din bronz și ace, datate de la începutul secolului al V-lea î.Hr.. Un toporaș votiv din lut, miniatură, a fost găsit într-un tumul. Este un caz unic și s-ar putea să parvină dintr-o așezare de tip Coțofeni.

Necropola plană este situată în partea de nord a satului Ferigile, unde au fost semnalate mai multe descoperiri funerare, care în urma săpăturilor de control s-au dovedit a constitui o necropolă cu morminte plane de incinerare. S-a descoperit izolat și un tumul. Din sonajul făcut, rezultă că necropola se compunea din grupuri de morminte, situate la distanță mare unele de altele. S-a cercetat numai unul dintre aceste grupuri, cel aflat în curtea Școlii Generale Costești-Ferigile. Pe o suprafață de 2000 mp s-au săpat 28 morminte, numărul total din acest grup fiind evaluat la circa 40.

Alte descoperiri în depresiunea Costești

În satul Pietreni, la poalele muntelui, în zona Cârlișelor Costești, săteanul Vasile Ungureanu a găsit un topor de aramă cu gaură de înmănușare transversală. Piesa a fost pierdută ulterior.

În satul Costești, în partea de nord a Dealului Cioclova s-au găsit, cu prilejul săpării unor gropi pentru pomi fructiferi, câteva cioburi hallstattiene și un cuțitaș din fier; nu s-au identificat urme de așezare.

Tot în satul Costești, pe piciorul sud-vestic al Măgurei Costeștilor s-au găsit fragmente sporadice Coțofeni; de asemenea în satul Văratici, în punctul „La Nuci” și în alte două puncte de pe coasta de răsărit a Dealului Văratici, au fost găsite urme de așezare Coțofeni.

În Muntele Arnota, în zona carierei de calcar, muncitorii au găsit un vârf de lance din fier și un topor din fier cu brațele în cruce.

Concluziile desprinse sunt acelea că Oltenia a fost o zonă de contact între traci și iliri observându-se sărăcia decorării ceramicii. Tipurile armelor din fier sunt de asemenea comune: cuțite simple de luptă, vârfuri de lance, topoare plate cu aripioare și celturile din fier. Toporul bipen și cel ciocan sunt mai puțin răspândite. Spada scurtă (akinakes), considerată mai mult ca tip scitic, este caracteristică și populațiilor nord-tracice. Cele patru exemplare găsite la Ferigile sunt singurele din Oltenia.

Zăbalele și piesele de harnașament găsite ne arată că cei care au trăit atunci pe aceste locuri foloseau caii. Mormintele sunt individuale. Într-un tumul, alături de mormântul principal, întotdeauna cel mai bogat (luptător), s-au aflat și câteva morminte secundare, sărăcicioase, aparținând desigur, familiei defunctului. După cum s-a mai arătat, ceramica este numeroasă, variată ca formă și decor, armele și piesele de harnașament sunt numeroase, iar podoabele sunt relativ rare.

La triburile trace din nordul Dunării, podoabele sunt rare. Mormintele bogate de luptători de la Ferigile nu conțin podoabe. Explicația este aceea că în lumea tracică existau mai multe zăcăminte de cupru decât în cea ilirică. În mormintele de la Ferigile s-au găsit doar 12 fibule. La Ferigile s-a găsit și un pumnal scitic. Mulțimea elementelor specifice culturii scitice sau scioide din zona nord-tracică (pumnale, vârfuri de săgeți cu trei muchii, oglinzi, cazane, podoabe, piese de harnașament etc.) ne face să admitem existența unor legături etno-culturale strânse, de lungă durată, între triburile nord-tracice și sciții din silvostepă. Descoperirile de la Ferigile, asemenea celor de la Bârsești, sunt concludente în această privință.

Perioada de sfârșit și de tranziție către a doua epocă a fierului este cuprinsă între 600 (550) – 450 (300) î.Hr.. Necropola de la Ferigile, după cum a afirmat arheologul Al. Vulpe, datează din perioada 550-450 î.Hr., iar reputatul arheolog Dumitru Berciu a afirmat că e vorba de o „necropolă cu circa 500 tumuli, conținând morminte de incinerare cu pietre”.

În incinta mănăstirii Bistrița a fost descoperită o vatră rituală din prima epocă a fierului, din care s-au scos circa 20 vase mari și mijlocii, sparte ritual. După informațiile primite de la Gh. Petre ar fi fost vorba de un „cenotaf” (spargerii rituale în amintirea unui luptător decedat în altă parte), pentru care se făceau anumite obiceiuri rituale, iar în apropierea zidurilor

bisericii s-au descoperit o urnă mare cu cenușă și oase calcinate. Vasele se găsesc la Muzeul Govora fiind studiate de Gh. Petre și Al. Vulpe.

De asemenea în zona mănăstirii Arnota s-a găsit otetradrahmă macedoneană, emisiune postumă de tip Filip al II-lea, achiziționată de preotul Gh. Petre din Govora. Pe aversul monedei figurează capul lui Zeus, cu barbă și cunună de lauri, ușor barbarizat, în profil spre dreapta. Pe revers, călărețul olimpic, cu ramură, cu calul la trap, spre dreapta; ușoare urme de stilizare; sub cal un delfin, iar sub piciorul din față, sigla; prezintă și o tăietură. Se consideră că moneda ar fi fost emisă între anii 318-308 î.Hr.

Repere istorice - Atestare documentară

Așezările satești au apărut cu mult înainte de primele mențiuni documentare. Denumirea actualului sat Bistrița vine de la mănăstirea Bistrița, așezată pe pârâul Bistrița, și menționată într-un document din 1492, prin care voievodul Vlad Călugărul a întărit mănăstirii Bistrița mai multe sate.

Satul Bistrița s-a format mai târziu, la sfârșitul secolului al XV-lea se afla numai mănăstirea și așezările mizere ale robilor mănăstirii. Într-un documentar datat în 11 noiembrie 1512, Neagoe Basarab voevod întărește lui Barbu Craiovescu ban, ctitorul Bistriței ocină la Târsa, deal ce astăzi aparține satului Pietreni, situat în partea de vest a acestuia, spre Bistrița, luată în schimb pentru satul Slătioara. Tot în acest document apare ca martor popa Frâncu din Costești, ce rezultă că apare documentar pentru prima dată actualul sat de reședință Costești. În secolele următoare, satul Costești se întâlnește în numeroase documente. Pietreni, unul din satele care compun comuna Costești, formează partea de nord, tot veche, a comunei: biserica satului, fost schit, a fost ridicată în 1701, dar pe locul alteia mai vechi, lucru explicat de faptul că Alexandru Odobescu găsisse acolo obiecte de cult purtând data 1694.

De-a lungul pârâului Bistrița a fost o moșie mănăstirească și de aceea, cu ani în urmă, „casele erau mai rare”. În afară de Văratici, sat de moșneni, Floreștii, Călinele (cătune ale satelor Văratici) și Bistrița, s-au încheiat abia după 1864. De partea cealaltă, la răsărit de pârâul Costești, cătunele se țin lanț, acolo fiind și partea cea mai veche a comunei. O parte se numește Costești, căreia i se mai spune și Blezeni; mai sus se află Săcăturile, Grămeștii și Ciorobeștii. Șirul acestora sfârșește cu Pietrenii. Între cele două ape, pe colina sudică a Stogului, se află cătunul Mlăci, parte a satului Văratici, locuit și el de vechi țărani moșneni. Ferigile (astăzi cătun al satului Costești), sat nou, s-a format din costeșteni și din vărăticieni, după împrăștierea înșurăteților din anul 1881. Li s-a dat pământ în Ferigile, care până atunci era islaz. Până la 1880-1881 nu erau aici decât câteva case așezate pe loturile împrăștiatelor de la 1864. Linia de demarcație pornea din colțul grădinii școlii în jos, către punctul Capul Ferigile.

Toate aceste sate și locuri au la un loc numele de Costești, nu de când cu adoptarea numelui de comună, ci din vremi foarte îndepărtate. În toate izvoarele istorice, câte ne sunt cunoscute, nu aflăm alt nume general decât acesta.

Pe o hartă anexată la o broșură ce însoțește cunoscuta „Auria Romano-Dacica” a lui Köleseri, apărută în anul 1720, apare și localitatea Costești (alături de cele două mănăstiri - Bistrița și Arnota), dar mult deplasată spre est, față de localitățile vecine: Horez (oraș), Rămești (Rămești), Bodești ș.a.

În lucrarea sa “Principatele Române la începutul secolului al XIX-lea”, istoricul C. C. Giurescu face importante constatări istorice, geografice și statistice, pe temeiul hărții ruse din 1835, redând o listă a celor 7798 de așezări omenești, rânduite alfabetic, pe județe și ținuturi. În județul Vâlcea, apar însemnate pe hartă mănăstirile Bistrița și Arnota, alături de localitățile Costești și Pietreni, în vecinătatea altor sate: Horez, Pietrari de Sus, Tomșani, Măldărești, Bărbătești și Folești de Sus.

Într-o cartografie a județului Vâlcea din anul 1838, aflăm date importante despre localitatea Costești. La acea dată, satul Costești era împreunat cu satele Văratici și Pietreni, aflat în proprietatea mănăstirii Bistrița. Localitatea Costești era a doua ca mărime din județul Vâlcea, după localitatea Bărbătești. În trecut, hotarul comunei era împădurit cu foioase. Localitatea Costești era

o mică așezare omenească și nu un loc pustiu, nepopulat. Nu tot hotarul comunei a fost populat, ci numai locurile celor mai vechi cătune ale satelor, amintite mai înainte. Privitor la problema social-agrară, stăpânirea unor părți din sate de către mânăstire și boieri a dus la schimbări de limite ale hotarelor. Pe hotarul comunei au existat și oameni liberi, care puteau dispune liber de pământul lor, dovadă fiind o serie de acte de vânzare, întâlnite în secolele trecute. Urmărind harta stolnicului Constantin Cantacuzino, generalul Bauer arată că în secolul al XVIII-lea, în regiunile muntoase populația era mai numeroasă decât în regiunile de câmpie.

Așezările s-au înfiripat pe locurile defrișate, ale căror denumiri toponimice se mai păstrează și astăzi. La sfârșitul secolului al XIX-lea, în cătunul Ferigile, după cum spun bătrânii, era un loc acoperit cu anini, mesteceni și ferigă, iar treptat, fiind defrișat, au venit aici mulți locuitori care până atunci au locuit în punctul Măgureni, loc aflat în apropiere de Măgură, în zona de confluență a celor trei ape: Bistrița, Costești și Romani (informație culeasă de la Ioana A. Măgureanu). De casele existente la Măgureni își amintesc numai cei mai în vârstă oameni ai satului. Mulți dintre cei care au venit de la Măgureni și-au luat numele de Măgureanu.

Primele așezări au fost bordeiele (în toponimie este cunoscut locul "la bordeie"), iar apoi oamenii și-au făcut locuințe din lemn; prin roire, satul s-a mărit. Au venit aici și oameni din ținuturile de sud ale țării, fugiți din calea năvălitorilor, în vremurile grele ale evului mediu. Oamenii au preferat această zonă ce le asigura condiții bune de adăpost. De dincolo de munți, au coborât în mai multe etape ale evului mediu ungurenii care nu se împăcau cu jugul nemilos al iobăgiei.

Aceștia au întemeiat sate de ungureni la sud de Carpați, cum sunt cele de la Vaideeni și Băbeni. Unii dintre ei au rămas în Costești, lucru explicabil prin existența numelor de Ungureanu, întâlnite în special în Pietreni, sat situat în imediata apropiere a muntelui. Nu numai datorită ocupațiilor tradiționale locale sau aduse de peste munți de cei veniți, mai cu seamă crescători de animale, dar și prin diferențieri ulterioare în economia locală, s-a ajuns la o oarecare nuanțare a tipurilor lor funcționale, cum sunt satele comunei Costești, încadrate în zona zoo-pomicolă-forestieră.

Caracteristici semnificative ale teritoriului și localităților , repere în evoluția spațială a localităților.

Primele unități administrative aflate pe actualul teritoriu al comunei Costești au fost satele. Prin reforma administrativă a lui Alexandru Ioan Cuza, introdusă cu „Legea pentru comunele urbane și rurale a Principatelor Unite Române”, dată în București în aprilie 1864, s-au format și comunele rurale, din unul sau mai multe sate.

La această împărțire administrativă, comuna Costești a făcut parte din județul Vâlcea, plaiul Cozia, fiind alcătuită din 6 cătune:

Costești (unde se afla centrul comunei),

Pietreni, Văratice, Desrobiți, Costeasca și Negrulești.

Costeștii a constituit una dintre comunele aflate în partea de vest a plaiului Cozia, mărginindu-se cu comunele Tomșani și Romani, care au aparținut de plaiul Cozia.

Din legea sancționată prin înaltul decret regal nr. 1012 din 20 februarie 1896, reiese, de asemenea, că comuna Costești făcea parte în cadrul județului Vâlcea tot din plaiul Cozia și era compusă tot din același număr de cătune și anume: Costești (care era și reședința comunei), Ferigile (sat nou înființat), Negrulești, Pietreni, Țigănia (fost Desrobiți) și Văratice. Reședința plaiului Cozia se afla în comuna Călimănești, cătunul Călimănești. La 1899, comuna Costești făcea parte din plasa Horezu.

În 1962 s-a făcut o altă împărțire administrativă, aplicându-se „Legea pentru unificarea administrativă”, promulgată cu decretul regal nr. 1972 din 13 iunie 1925. Comuna Costești figura cu satele: Bistrița (fost Țigănia), Costești, Ferigile, Negrulești, Pietreni și Văratice. Acum aflăm ca reședință era satul Ferigile, iar comuna făcea parte tot din plasa Horezu.

În anul 1941, comuna Costești era compusă dintr-un număr de 5 sate – Bistrița, Costești, Ferigile, Pietreni și Văratice. Satul Negrulești nu mai figura, intrase în componența comunei vecine, Bodești.

Prima împărțire administrativ-teritorială de după al doilea război mondial a fost făcută în anul 1950, când s-a stabilit pentru comuna Costești să facă parte din raionul Horezu, regiunea Vâlcea. Celor 5 sate amintite mai înainte li s-au mai adăugat acum satele Bogdănești și Tomșani, care până atunci au aparținut de comuna Tomșani, județul Vâlcea. Reședința comunei Costești era în satul Costești.

În urma modificărilor aduse de Decretul nr. 331 din 27 septembrie 1952, comuna Costești, avea același număr de sate - șapte - și făcea parte din raionul Horezu, regiunea Pitești.

Ca urmare a modificărilor aduse prin Decretul nr. 12 din 4 ianuarie 1956, comuna Costești a rămas cu un număr de 5 sate, cele două sate – Bogdănești și Tomșani – alipite în urma împărțirii administrativ-economice din anul 1950, au format o comună aparte – comuna Tomșani.

Prin Legea nr. 3/1960, pentru îmbunătățirea împărțirii administrative a teritoriului Republicii Populare Române, s-a schimbat denumirea regiunii, din Pitești în Argeș, iar comuna Costești a rămas alcatuită tot din 5 sate: Bistrița, Costești, Ferigile, (satul de reședință al comunei), Pietreni și Văratici.

În urma ultimei împărțiri administrative, din anul 1968, regiunile și raioanele au fost desființate și înlocuite cu județele- unități administrativ-teritoriale complexe din punct de vedere economic și social-cultural, având legături atât cu instituțiile de conducere centrale, cât și cu cele locale, din comunele și orașele subordonate. De la această împărțire administrativ-teritorială, comuna Costești face parte din județul Vâlcea și are în componența sa un număr de patru sate și anume: Bistrița, Costești (la care s-a alipit fostul sat Ferigile), Pietreni și Văratici. Reședința comunală a ramas în satul Costești, fiind situat în centrul comunei.

EVOLUȚIE

Tipul comunei

Comuna Costești este o comună rurală; din cauza configurației reliefului, satele ei componente nu sunt grupate și intră în categoria satelor de tip „răsfirat”, întâlnite adesea în zona subcarpatică. Satul răsfirat este caracterizat prin gospodării distanțate una de alta prin terenuri cultivate, plasate în apropierea caselor. Împrăștierea este mai mică decât cea a așezărilor din zona montană.

În cadrul acestui tip de sat răsfirat, în funcție de forma vetrei comunei, întâlnim așezări dispuse „la linie” (în lungul drumurilor sau a apelor), „areolare” sau „pluricelulare”, de forme diverse, cu case grupate în anumite puncte – încrucișări de drumuri și așezări „mixte”, în care aflăm ambele cazuri.

Satul de tip răsfirat, caracteristic regiunilor deluroase, constituie forma cea mai răspândită și cea mai obișnuită de așezare rurală românească. Are o rețea de uliți largi, cu traseu neregulat. Casele sunt așezate mai întotdeauna la drum, formând grupuri ca niște cătune, pe alocuri depărtate unele de altele. Pământul care aparține fiecărei gospodării este divizat: o parte se găsește în jurul casei, formând curtea gospodăriei și grădina, cu o mică porțiune rezervată culturii legumelor; o altă parte, teren de cultură agricolă și fânează, se află în afara satului.

Satul răsfirat are o variantă – casele dispuse în lungul văii unui râu, sau pe o zănoagă – sat de vale. Ulița sa principală, adesea unică și gospodăriile răsfirate de-a lungul ei, urmăresc de aproape traseul văii sau cursul capricios al râului, ale carui maluri, plantate, sunt legate din loc în loc cu podețe și punți. Aglomerarea gospodăriilor și a caselor – ca o consecință a nevoii de adaptare la teritoriul disponibil, propriu așezării, în poieni înguste dintre dealuri sau funduri aproape circulare de văi, au dus la sate clădite ca niște cuiburi. În acest ultim caz se încadrează satul Pietreni.

În comună, întâlnim în unele cazuri, părți din sate cu case adunate: dispoziția neregulată a gospodăriilor, ulițe întortocheate, curți și grădini destul de spațioase în jurul caselor și arbori; ne înfățișează adică toate acele trăsături particulare, care pun în evidență simțul deosebit și străduința firească a țaranului român pentru înfrumusețarea vieții, chiar când aceasta era

îngrădită de nevoi aprige sau învăluită în mizerie. O caracteristică a satului românesc este aşezarea lui în mijlocul naturii, adaptarea la teren şi legătura lui organică cu peisajul înconjurător.

Primele aşezări s-au înfiinţat pe dealuri, în vecinătatea surselor de apă potabilă, în locurile expuse la soare, acolo unde se puteau observa mai bine pericolele din vremurile de restrişte, în vecinătatea pădurilor care asigurau locul de ascunziş şi lemnul necesar pentru foc şi construcţii.

Pe vale aflăm mai multe sate noi. Oamenii s-au tras la linie în 1864, când li s-au dat scaune de casă, de-a lungul drumurilor.

Cele mai mari sate ale comunei Costeşti sunt Costeşti şi Pietreni. Satul Costeşti – satul reşedinţă al comunei – este aşezat pe şoseaua Bistriţei, în depresiunea dintre cele două ape – Bistriţa şi Costeşti – pe locul fostului sat Ferigile, apoi urmează, din centrul comunei, cursul pârâului Costeşti, până la întâlnirea cu satul Pietreni, pe o lungime de cca. 6 km. Multe case sunt dispuse pe dealurile ce pornesc din stânga apei Costeşti.

Satul Pietreni îl aflăm urmând cursul pârâului Costeşti şi pe dealurile din depresiunea mărginită de cele două dealuri mai înalte, ce-l despart de Bistriţa şi comuna vecină, Bărbăteşti. Aici casele le găsim amplasate până la poalele muntelui.

Bistriţa, un sat mai mic, este dispus mai mult în vecinătatea şoselei asfaltate ce urmează (paralel) malul drept al pârâului Bistriţa, până în vecinătatea muntelui.

Satul Văratici se întinde de la drumul naţional Tg. Jiu – Rm. Vâlcea, urmând drumul ce curge pe Dealul Văratici, iar din centrul comunei cuprinde şirul de case aşezate pe şoseaua asfaltată a Bistriţei, până la întâlnirea cu satul Bistriţa, în punctul numit „La Cires”. Tot de satul Văratici aparţine şi catunul Mlăci, aflat pe dealul ce desparte Valea Bistriţei de cea a Costeştilor.

În comună întâlnim şi gospodarii situate departe de drumurile principale sau de drumurile de legătură. Aceste case, sau grupuri de case, se leagă de restul satului prin drumuri secundare sau poteci.

Şirul de case ale satelor comunei, care urmează cursul celor două ape – Bistriţa şi Costeşti – este întrerupt în unele locuri de spaţii libere, acolo unde n-au fost condiţii optime de amplasare a clădirilor, sau în unele locuri cu condiţii bune nu s-a ivit ocazia, dar în viitor o parte dintre acestea vor fi ocupate de noi construcţii, ca urmare a necesităţilor generate de creşterea numărului populaţiei localităţii.

Evoluţia firească a satului românesc a fost întreruptă de perioada comunistă, care au „impus elaborarea politicii ştiinţifice de sistematizare a localităţilor rurale, pentru ca în viitor comunele să devină localităţi capabile să asigure condiţii asemănătoare cu cele de la oraşe”. În acest sens s-a elaborat şi schiţa de sistematizare a comunei Costeşti, delimitându-se vatra satelor şi centrul lor civic, unde sa fie amplasate viitoarele edificii social-culturale.

Din schiţa de sistematizare au reieşit următoarele probleme principale cu care se confruntă comuna Costeşti:

- elaborarea unor studii de specialitate pentru predarea în circuitul economic al unor terenuri în pantă, degradate din cauza eroziunii;
- corelarea utilizării forţei de muncă necesară producţiei agricole cu diferite activităţi social-economice din cadrul comunei şi teritoriul înconjurător;
- stabilirea satelor care prezintă condiţii favorabile de dezvoltare, delimitarea vetrelor pentru etapa viitoare, mărirea densităţii populaţiei în cadrul vetrelor de sat;
- reamplasarea acelor centre de producţie care stânjenesc dezvoltarea resedinţei de comună;
- îmbunătăţirea drumurilor şi acceselor spre localităţi şi locuri de producţie;
- dotarea şi echiparea corespunzătoare a localităţilor în raport cu funcţia de importanţa pe care o deţin.

Atunci au fost luate măsuri pentru interzicerea amplasării noilor clădiri în afara vetrelor satelor, la întâmplare, urmărindu-se dispunerea caselor la linie, sau în zona drumurilor de

legătură, avându-se în vedere a nu se scoate noi suprafețe din circuitul agricol.

Au fost proiectate noi străzi – drumuri ce vor fi create în satul de reședință Costești – cum este acela care va tăia de la nord la sud depresiunea dintre cele două ape Bistrița și Costești, în cătunul Ferigile. De o parte și de alta a acestei „străzi” au fost amplasate noile gospodării.

S-a urmărit și în Costești, ca de altfel în toate localitățile rurale din țară, pe lângă școala de învățământ general, cămin cultural, cinematograf, bibliotecă publică, dispensar, magazine, unități de alimentație publică, brutărie, să se dispună și de casă de naștere, baie comună, ateliere de reparații și deservire, secții industriale pentru valorificarea resurselor locale, iar casele moderne să fie concentrate în vatra satului.

„Prin crearea unor asemenea condiții, se vor diminua continuu deosebiriile dintre sat și oraș, una dintre cerințele esențiale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate”.

TOPONOMIA LOCALITATII

În Costești se află un număr foarte mare de denumiri toponimice. Unul dintre ele datează încă de la începutul secolului al XV-lea (Bistrița), iar altele din secolele al XVI-lea și al XVII-lea. Printre aceste denumiri toponimice care se mențin și astăzi, după trecerea a mai multor sute de ani, amintim următoarele: Costești și Târsa (1512), Măgura Albă, Dăroaia, Neagota, Văratici, Mlăci, Glăvoci și Scărișoara (1556), Valea Nisipului, Măgură, Valea Humii și Ferigi (1609), Cornățal, Ponor, Vârful Plopișului și Lazuri (1610), Dealul Viei, (1746-1747). Numărul mare de toponime este explicat de prezența activă a omului pe aceste meleaguri și este în strânsă legătură cu activitatea lui, cu munca și lupta lui pentru dreptate socială. Au apărut și denumiri toponimice noi, cum sunt următoarele: „La Carieră” – legat de apariția marii cariere de calcar, care asigură materia primă pentru industria chimică; „La Cariera de Nisip” – situată pe drumul național Tg. Jiu – Rm. Vâlcea, în partea de sud a comunei (astazi Rezervația Naturală Muzeul Trovanților Costești); „La Șantier” – tot lângă șoseaua națională, unde s-a înființat un șantier pentru asphaltarea drumurilor (astăzi complex comercial). În perioada următoare, ca urmare a noilor transformări ale comunei Costești, vor apărea noi denumiri toponimice.

Evoluția localităților după 1990

Ca în multe alte situații în țară, și în localitatea Costești au apărut manifestări ale trecerii la economia de piață – în prima etapă înregistrându-se pierderi ale identității locale manifestate prin structuri economice care înainte de revoluție asigurau locuri de muncă.

Evoluția dorită s-a manifestat de fapt printr-o involuție, desființându-se o mare parte din societățile de stat care activau pe raza comunei, pierzându-se multe din ocupațiile tradiționale ale localității, tradiții pe care localnicii intenționează să le revigoreze.

De asemenea și populația este într-o continuă scădere (40-50 decese și 10 nașteri/an).

Din acest motiv și agricultura are de suferit, nemaexistând forță de muncă (migrarea tinerilor în marile orașe sau chiar în afara țării).

Multe terenuri rămân nelucrate, livezile îmbătrânesc și se împăduresc.

Din punct de vedere al gradului de confort întâlnim aspecte pozitive la nivelul localității :

- dezvoltarea infrastructurii (drumuri, alimentare cu apă, canalizare);
- dezvoltarea turismului cultural religios și etnocultural, speoturism, turism rural, montan, etc;
- dotarea locuințelor cu utilități;
- dezvoltarea și dotarea sistemului de învățământ, etc.

De asemenea, comuna Costești face parte din Grupul de Acțiune Locală microregiunea Horezu, înființat în anul 2005 de autoritățile publice locale din Horezu, Costești, Măldărești, Slătioara și Vaideeni, creându-se Asociația de dezvoltare intercomunitară „Depresiunea Horezu”. Grupul de Acțiune Locală microregiunea Horezu a fost inițiat prin intermediul a două Asociații de Dezvoltare (Asociația Depresiunea Horezu și Asociația Bistrița Otăsău) selectate în anul 2006 de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale printre cele 120 de teritorii (zone)

subregionale, cu o populație cuprinsă între 10.000 și 100.000 locuitori în vederea realizării de Plan de dezvoltare locală GAL Microregiunea Horezu 5 structuri și activități tip LEADER.

Comunele din vecinătatea centrului urban folosesc serviciile administrative (Notariate, Judecatorie, procuratura, Administratia Finantelor Publice etc.), educaționale (Liceul C. Brancoveanu – peste 2500 elevi din Microregiune), de sănătate (Spitalul orasenesc Horezu), financiar-bancare, comerciale ș.a. localizate în oraș. Se poate vorbi despre un sistem care grupează un ansamblu de așezări rurale și o așezare urbană legate prin puternice legături istorice, economice și socio-culturale, inter-conectate de o rețea de drumuri județene și locale, a cărui funcționare va putea fi optimizată pentru o mai eficientă valorificare a resurselor naturale și a valorilor de patrimoniu construit existente prin implementarea unei strategii comune coerente.

Evenimente culturale:

- Balciul de Sf. Marie 15 august-anual
- Festivalul internațional al rromilor 8 septembrie-anual
- Hramul mănăstirilor Bistrița, Arnota 15 august, sfinții Mihail și Gavril-anual
- Moastele Sf Grigore Decapolitul 20 noiembrie-anual;
- Simpozion mediu Anual Ziua comunei "La obârșie, la izvoare" Izvorul Tămăduirii.

Elemente ale cadrului natural

Caracteristicile reliefului

Așezarea și mediul geografic

Comuna Costești cuprinde un teritoriu ce însumează o suprafață de 8848 hectare. Relieful teritoriului comunei Costești este alcătuit din munți, dealuri, văi și zonă depresionară. Partea sudică a comunei, în care se află cele patru sate, geografic se încadrează în estul Depresiunii Horezu, depresiune situată între Cerna și Bistrița Olteană,

delimitată la răsărit de aceasta, de dealurile Costeștilor și Bărbăteștilor, mărginită la nord de bordura Munților Căpățânii iar la sud fiind închisă de Măgura Slătioarei (767 m).

Mica depresiune subcarpatică Costești-Bistrița este străbătută de albiile a două pârauri paralele: Bistrița și Costești, ce-și adună apele din Munții Căpățânii. Muchia ce desparte cele două ape, relativ joasă, se înalță spre centrul depresiunii (Dealul Mlăci) și culminează cu Vârful Stogul (720 m), care desparte depresiunea în două compartimente: Ferigile și Pietreni Bistrița.

Limita de nord a depresiunii este alcătuită de Muntele Arnota (1183 m), prelungire a masivului calcaros Buila (altitudinea maximă: Vf. Vânturarița Mare, 1885 m). Limitele de est și de vest sunt formate respectiv de Dealul Costeștilor (750 m) și Dealul Neagota-Văratice (500-650 m), ambele reprezentând prelungirea unor picioare ale Munților Căpățânii (piemonturi). Spre sud, depresiunea se îngustează, luând sfârșit în zona confluenței celor două ape: Costești și Bistrița. Partea sudică a satului Costești, ce corespunde locului ocupat de fostul sat Ferigile, este situată în cea mai mare parte pe vechiul con de dejecție al confluenței celor două pâraie, ce s-a întins în decursul veacurilor spre sud (cota 420 m).

Din dealurile comunei pornesc numeroase văi, puternic erodate de apa ce se adună în timpul ploilor și topirii zăpezilor, cum sunt văile: Albinii și Ciorobeștilor în Pietreni, Afinetului, Brăianului, Secăturilor și Jidovii în satul Costești.

Din punct de vedere geologic depresiunea se află în zona sedimentară (pietrișuri, nisipuri și argile), în albia celor două ape întâlnindu-se mai ales pietriș (numit pe plan local balastru) și piatră folosite la construcții.

În cariera de nisip Costești, devenită între timp Rezervația Naturală Muzeul Trovanților Costești, ce se află lângă drumul național Tg. Jiu – Rm. Vâlcea, se găsesc în stratele de nisip elemente cu aspect rulat, de forme diferite, de la sferic până la păpuși, formațiuni grezoase de vârstă sarmațiană, care au luat naștere prin cimentarea nisipului cu ciment calcaros.

În Costești au fost găsite trei vertebre de balenă, care trăiau în apele fostei Mări

Sarmatice, care au fost identificate la Muzeul Grigore Antipa din București.

Pe dealuri, din cauza precipitațiilor, mai ales a ploilor torențiale, au loc eroziuni și prăbușiri, iar ploile liniștite, dar de lungă durată, favorizează dezvoltarea proceselor de alunecare. Alunecări de teren întâlnim în Văratici-Căline (alunecări vechi), în Costești (alunecări cu reactivări), în Pietreni, la nord, în partea de est a pârâului Costești (eroziune de adâncime asociată cu prăbușiri), la Măgureni (alunecări vechi).

Relieful este dominat de formele montane, aflate în partea de nord, cuprinzând peste 50% din suprafața comunei. Acești munți fac parte din Munții Căpățânii, situați între Olt și Olteț și reprezintă câteva culmi mai proeminente ale acestora. Începând dinspre est spre vest, comuna este dominată la început de pereții prăpastioși și vârfurile stâncoase ale Masivului Buila-Vânturarița. După ce lasă albia pârâului Costești să-și facă loc printre pereții săi calcaroși, apele săpând aici chei de o îngustime aproape inaccesibilă, masivul se continuă spre vest cu Muntele Arnota, cu poziție centrală față de satele comunei. Culmile rotunjite ale Arnotei și orientarea lor pe direcția est-vest, panta sudică destul de abruptă, dau acesteia o înfățișare maiestuoasă. Fiind limita cea mai sudică a munților comunei, vârful ei constituie locul de unde se poate admira atât întreaga vale a Bistriței vâlcene până spre Olt, cât și culmile muntoase din nordul ei. Acestea, deși mai înalte, nu pot fi văzute de jos, din sat, deoarece Arnota stă ca un paravan în fața lor, decât, mai recent, prin imensa spărtură produsă în munete de către cariera de calcar. Apele Bistriței n-au lăsat ca semeția Arnotei să continue prea mult spre vest, tăind-o de sus și până jos, creând frumoasele chei ce-i poartă numele, „o cheie de o nemaipomenită sălbăticie, poate cea mai îngustă cheie de la noi din țară”.

Atât Cheile Bistriței cât și Cheile Pietrenilor constituie adevărate frumuseți naturale.

În munții din vecinătatea comunei se află numeroase peșteri săpate în rocile calcaroase, prin acțiunea apei de infiltrație. Cea mai importantă dintre ele este Peștera Grigore Decapolitul, care este cunoscută și sub numele de Peștera Liliacilor. În această peșteră se află două bisericuțe rupestre.

Munții Căpățânii sunt alcătuiți din roci metamorfice (șisturi cristaline) iar spre est calcare jurasice (Masivul Buila-Vânturarița), sedimente cretacice și paleogene la poalele lor.

Două drumuri forestiere urcă în munte pe văile celor două ape, cel de pe valea Bistriței la punctul numit „Între Râuri” și drumul Prislopului, în nordul satului Pietreni, pe valea pârâului Costești.

Resurse naturale

Prin așezarea ei la locul de întâlnire a celor două forme de relief – muntele și depresiunea subcarpatică – comuna Costești dispune de resurse naturale importante.

Muntele a oferit și continuă să ofere materie primă: lemnul (folosit în construcții și foc), calcarul (întrebuințat în construcții și industria chimică), pășunile unde pasc numeroase turme de oi, fauna (mistrețul, vulpea, lupul, ursul, râsul, jderul, pisica sălbatică, cerbi și căprioare, cocoșul de munte, capra neagră și altele).

În apele limpezi și reci ale celor două ape – Bistrița și Costești – întâlnim păstrăvul. Munții constituie și o importantă zonă turistică asigurând clipe de relaxare pentru vizitatorii din localitate și străini.

Depresiunea ofera și ea esențe diferite de lemn, locuri pentru culturi, pomi fructiferi, islazuri și fânețe.

Izvoarele minerale de la Costești sunt folosite în tratarea diferitelor boli.

Cele două ape asigură piatra de construcție și balastrul (pietrișul), pun în mișcare diferite instalații ca: mori, joagare și pâna în urmă cu câțiva ani numeroase pive. Pe unele dealuri aflăm piatră de construcție, numită de localnici „piatră de mal”, alcătuită din gresii.

Fauna aflată pe coasta dealurilor este alcătuită în special din mistreț, căprior, iepure, vulpe și altele.

Resursele naturale amintite mai sus, la care s-au mai adăugat și condițiile favorabile de climă, au determinat popularea acestor locuri din timpurile cele mai îndepărtate.

Clima

Munții Căpățânii formează un adăpost natural întregii zone piemontane și dealurilor subcarpatice. Comuna Costești, fiind așezată la poalele acestor munți, dispune de condiții climatice favorabile.

Adăpostul pe care muntele îl oferă depresiunii dinspre nord, face ca la poale iarna să nu se simtă frigul decât într-o slabă măsură. Frigul de peste iarnă al munților trece, când coboară de pe ei, pe deasupra satelor de la poalele peretelui abrupt. „Gerul trece spre luncă pe deasupra noastră”, spun oamenii locului. Apele care taie depresiunea în lat, se observă că iarna îngheață mai întâi în partea de sud a acesteia.

În timpul verii, la poalele muntelui este mai răcoare și un curent de aer continuu se lasă peste depresiune, iar primăvara și toamna, când soarele e mai slab, lumina și căldura lui bat mai puternic la poalele și în fața muntelui, în partea expusă spre miazăzi.

În verile călduroase, calcarul munților din apropiere se încălzește puternic și răspândește căldura în jur, determinând „o vară deosebit de caldă”.

Temperatura medie a lunii ianuarie (luna cea mai rece) este de -8°C, iar cea a lunii iulie (cea mai caldă) este de +20°C și cu precipitații abundente (aproximativ 800 mm), toate acestea amintindu-ne de climatul mediteranean.

Partea muntoasă a comunei și dealurile cele mai înalte aparțin unor zone în care înghețul poate surveni din a doua jumătate a lunii septembrie, data medie stabilindu-se în jur de 1 octombrie. Înghețurile târzii, de primăvară, a caror dată medie de apariție oscilează în jur de 1 mai în nord, pot aduce pagube mari, în special pomiculturii.

Zona muntoasă aparține unei arii cu un număr mai mare de zile noroase decât senine. Aici numărul mediu al zilelor acoperite depășește 180 zile. La înălțimile de peste 1200-1300 se apreciază că precipitațiile ating o medie anuală de 1000 mm, crescând progresiv odată cu altitudinea, până pe la 1400 mm anual. La periferia sudică a munților cad în medie 800-900 mm anual.

Pe teritoriul Depresiunii Horezu cad anual aproximativ 850 mm precipitații. Ploile sunt repartizate neuniform pe anotimpuri, observându-se două perioade maxime, când cad mai mult de 100 mm precipitații lunar (mai-iunie și octombrie-noiembrie) și două perioade minime când precipitațiile căzute nu depășesc 50 mm (ianuarie-februarie și iulie-august). Maxima precipitațiilor căzute în 24 de ore este cuprinsă între 25-75 mm.

În lunile de toamnă (octombrie-noiembrie), sub influența deplasării maselor de aer umed din vest, se pune în evidență o a doua sporire a cantităților lunare, în raport cu cele din vară și din iarnă, constituind așa-numitul al doilea maxim de toamnă, specific pentru partea vestică a țării – ploaia nucilor. Mai ales în perioada caldă a anului survin deseori ploi care pot da în 24 ore cantități care depășesc nu numai media lunii respective, ci chiar media sezonului respectiv. În timpul verii se produc deseori căderi rapide și abundente, așa-numitele „ruperi de nori”, care provoacă, local, unde de viituri cu putere mare de distrugere. Astfel, la Costești, în 12 august 1955, au căzut 102,4 mm într-o oră. Asemenea exemple sunt mai numeroase, dar mai frecvente în zona montană.

În privința ninsorilor, pe culmile montane cele mai înalte, zăpada se așterne în strat continuu, uneori încă din septembrie. În depresiunile și dealurile mai înalte din sud, data medie a primei zăpezi se situează numai în ultimele zile ale lunii decembrie. În instalarea stratului de zăpada se urmăresc în general treptele mari ale reliefului și tot în același mod (dar invers) dispăre de la sfârșitul lunii martie, până în mijlocul lui aprilie. Numărul mediu al zilelor de ninsoare din zona alpină, de peste 80, scade la 25-30 la periferia munților și în dealurile subcarpatice mai înalte. Stratul de zăpadă se menține în medie 150 zile în munte, iar în zona dealurilor numărul scade la 60-80 zile. Grosimea medie a stratului de zăpadă pe sol este la munte de peste 90 cm, iar în zonele de deal până la peste 60 cm.

Iarna mari cantități de zăpadă se acumulează în părțile înalte ale munților din nordul comunei. Avalanșele sunt frecvente în zonele alpină și subalpină, acolo unde pantele repezi creează condiții favorabile. Deși altitudinea nu depășește 2000 m, pe unele vârfuri vara mai

pot fi întâlnite petece de zăpadă pe fețele nordice, pe firul apelor sau în mici zănoage.

Pe teritoriul comunei bat vânturi din diferite părți ale continentului. Pe înălțimile munților bate vântul dominant din sectorul vestic, cu frecvență mai mare iarna. Vântul nordic este reținut de culmile înalte ale Munților Lotrului.

În timpul iernii are loc circulația aerului rece din estul sau nord-estul continentului (aer polar continental). Acest vânt, cunoscut sub numele de „Crivăț”, se simte mai puțin în această parte a țării, intensitatea lui fiind frântă de dealurile din partea de est a țării.

Când acest vânt bate cu putere, troienește zăpada (așa cum s-a întâmplat în iarna anului 1954), aduce ger și uscăciune. Când se întâmplă ca aerul polar continental să se mențină timp mai îndelungat, iernile devin geroase, cum au fost, de exemplu, acelea din 1962- 1963 și 1963-1964.

„Australul”, numit de localnici și „Traistă goală”, bate dinspre sud-vest în toate anotimpurile – este un vânt uscat, iarna aduce ger, iar vara căldură și secetă.

„Băltărețul” bate de la sud, dinspre Peninsula Balcanică, este un vânt domol și călduț, adesea aducând ploaie.

Vara predomină vânturile oceanice umede, din vestul Europei, care determină ploile bogate de la sfârșitul primăverii și începutul verii (mai-iunie), tocmai când plantele au nevoie de apă pentru creștere.

Mai rare sunt vara revărsările de aer polar oceanic, care provoacă o răcorire trecătoare și ploi reci. În schimb, de obicei în lunile iulie-august, aerul tropical uscat și cald din sud staționează și în ținuturile sudice ale comunei. Atunci zilele calduroase sunt numite popular „zile de cuptor”.

Întâlnim și vânturi cu caracter local, cauzate de diferența de altitudine dintre culmi și depresiune. Sunt brizele de munte care umplu seara vaile cu aerul răcoros coborât din munte și cele de vale, care se formează în cursul zilei, prin încălzirea și rarefierea aerului din văi și urcările lui pe pante.

Climatul de sub munte, de adăpost al comunei Costești, se reflectă fidel prin vegetație; nuci, viță de vie și castani dulci cresc și rodesc aici, iar omul, ca și planta, a dibuit și el locurile cele mai prielnice pentru așezare.

Rețeaua Hidrografică

Teritoriul comunei face parte din bazinul hidrografic al râului Olt, prin râurile mai mici – Bistrița și Costești – care izvorasc din Munții Căpățâni și al căror curs străbate localitatea de la nord la sud, formând numeroase cotituri.

Bistrița izvorăște din munții din nordul comunei. De la obârșii diferite pleacă cele două pâraieșe ale ei, Gurguiul la vest (izvorăște din Muntele Văleanu) și Cuca la est (își trage izvoarele din Muntele Zănoaga), întâlnindu-se la locul numit „Între Râuri”, după care își ia denumirea de pârâul Bistrița. Ea curge de la nord la sud până în comuna Tomșani, iar de aici se îndreaptă spre sud-est și se varsă în Olt, pe malul drept, în dreptul comunei Băbeni, după ce parcurge o lungime de 50 km. Lărgimea medie a albiei minore (permanente) este de 6 m, adâncimea de 50 cm, iar iuțea curentului de 3 m/s. Are lărgimea medie a albiei majore (inundabile) de 25 m. Fundul apei este pavat cu pietre de diferite mărimi. De la izvoare și până la mănăstirea Bistrița, valea Bistrița este adâncă și îngustă, iar de aici la vale se lărgeste treptat, atingând în cursul său inferior 1000-3000 m lățime.

Bistrița este unul dintre afluenții principali ai Oltului, care izvorăște din Carpații Meridionali, are debit mare de apă, mai ales în timpul primăverii. Își adună apele din mai multe izvoare, localizate pe versantul sudic al Căpățânei, afluenți principali fiind Horezu (Romani) pe dreapta și Costești pe stânga. Străbătând fâșii de calcare jurasice, aceste ape au creat după cum am mai arătat, minunate formațiuni carstice între care Cheile Bistriței și Cheile Costeștilor sunt cele mai frumoase. Mai sus de locul de vărsare Bistrița primește pe malul stâng Otăsăul, un afluent care izvorăște din Muntele Buila.

În bazinul Bistrița Vâlcii, scurgerea medie multianuală este cuprinsă între 3 și 10 l/s/m. Apele mari se produc în luna martie, când ploile de primăvară se asociază cu topirea

zăpezilor, iar cele mici în ianuarie-februarie și octombrie.

Debitele maxime provin numai din ploi și ajung la 1500 l/s/ m². Înghețul râurilor începe din a doua jumătate a lunii decembrie, iar dezghețul spre sfârșitul lunii februarie. Perioada de îngheț este așadar scurtă, până la două luni.

Pârâul Costești izvorăște din Muntele Neteda, curge de la nord spre sud printr-o vale îngustă și adâncă, udă satele Pietreni (localnicii de aici îi mai spun râul Pietreni sau Prislop) și Costești, după care se varsă în Bistrița, pe malul stâng, la hotarul dintre comunele Costești și Tomsani. Acest pârâu, în satul Pietreni primește văi cu apă permanentă cum sunt: Valea Bisericii (denumită și valea celor 44 de izvoare), care izvorăște de la poalele munților din locul numit Piscul Schitului, Valea Morii, care are un debit important de apă și Valea Albinii.

Cele două ape, având obșia în munte, au totdeauna apă din belșug. Seacă numai văile torențiale pe care le adună și care au apă numai când plouă și se topește zăpada. Debitul bogat al pârâurilor Costești și Bistrița este rezultat al precipitațiilor abundente și alimentării din pânza freatică (izvoare). Prezintă mari variații de nivel în perioada anotimpurilor cu precipitații bogate, când ies din matca lor și se revarsă, producând pagube căilor de comunicații și pe alocuri culturilor. Au o mare viteză de scurgere și o mare putere de eroziune, modificându-și de multe ori albia. Pârâurile Bistrița și Costești au oferit oamenilor condițiile cele mai prielnice de așezare, în punctele de unde ele ies din munte, în gura văilor. Apele acestora și-au oferit omului valea lor ca drum de suit la munte, s-au oferit pe însele ca aliment – pentru om și vite – sunt limpezi și curate; au mânat morile, pivele și ferăstraiele (joagărele) pe care omul le-a instalat pe ele; pe calea lor a suit și suie omul în munte, la păscut vitele. Pe calea lor a adus omul din munte lemnele de construcție și foc, mai ales după ce pădurea a fost rărită în preajma satului. Mai târziu, pe văile lor s-a cărat fie pe cale ferată, fie cu mijloace auto, lemnul necesar industriei. Acestea sunt motivele care l-au făcut pe om să se așeze pe aceste locuri întemeind sate pe ele. Gura unei văi e ca un fel de poartă de pătruns în sus, spre munte – un cap de pod.

În prezent apa celor două pârâuri este folosită pentru punerea în mișcare a morilor, joagărelor, și până acum 4 ani a pivei lui Iancă (Nicolae Gheorghe), de pe unul din iazurile Bistriței. Când vin apele mari, aduc bușteni și alte lemne mai mici și pietre mari care sunt strânse de localnici pentru construcția temeliiilor la case. În trecut piatra de râu era strânsă mai puțin de către cetățeni, era mai multă, aceștia făceau temelie mai joasă iar casele se construiau mai puține. Astăzi în albia pârâurilor găsim mai puțină piatră mare, deoarece a fost strânsă în fiecare vară, ca urmare a numeroaselor necesități – se construiesc mai multe case, iar unii cetățeni și-au făcut și gard de zid la drum. La irigații se folosea în trecut apa din iazuri, pentru udatul culturilor în timpul secetelor.

Pânza de apă freatică în comuna Costești se găsește la o adâncime variind între un metru și jumătate și 8 metri (în alte puncte la 10-12 m). Izvoarele numeroase ies la suprafața pământului, mai ales la poalele muntelui.

Aprovizionarea cu apă potabilă a populației comunei se face din izvoare naturale, din fântâni cu lanț și cumpene de lemn (mai puține cazuri); unii locuitori și-au forat în incinta gospodăriilor individuale puțuri (cu lanț); în satele Pietreni, Văratici (în Mlăci) și Costești – până la șoseaua națională – apa a fost adusă pe tevi metalice, de la poalele muntelui, din punctul „44 Izvoare”, aflat în satul Pietreni.

Geologia, Geomorfologia

Solul comunei Costești se prezintă ca un înveliș complex, cu variații de la solurile pajiștilor alpine, până la solurile brune de pădure și la cele slab evaluate din lungul văilor largi, care în general aparțin solurilor podzolice, formate sub vegetația de pădure.

La altitudini de peste 1700-1800 m, stratul de sol subțire și de culoare cenușie-negricioasă este cel format sub pătura ierburior din pajiștea alpină. Mai jos, până la sub 1000 m, solurile cu profil mai complex decât cele din pajiștile alpine sunt brune acide montane, de obicei puternic scheletice. Bordura munților este acoperită cu sol brun – montan tipic sau

podzolic. Partea de sud a comunei, formată din dealuri și depresiune, reprezintă domeniul de dezvoltare a solurilor brune de pădure, la altitudini ce variază între 420 și 720 m, aflate în diferite grade de podzolire. Din cauza fragmentării reliefului și a intensității proceselor de denudare a versanților, pătura de sol, și așa puțin fertilă, este supusă în mare măsură spălării și eroziunii.

Pe coastele cu alunecări de teren, pante abrupte, culmi înguste, în general văile apelor, se formează regosoluri, adică soluri tinere nede dezvoltate, care au la bază depozite nede dezvoltate (nisip, loess, argile, marne, etc.). Terenurile cu sol subțire și degradat, mai ales cele din pantă, sunt foarte favorabile pomiculturii și fânețelor, mai puțin culturilor cerealiere. Dealtfel, podzolurile din depresiune sunt cunoscute ca soluri cu foarte slabă fertilitate pentru culturile agricole. În lungul văilor celor două ape, Bistrița și Costești, există soluri aluvionare, în diferite stadii de solidificare, care prezintă un grad mai mare de fertilitate și care sunt destinate celor mai rentabile culturi: porumb, cartof, fasole, etc.. Solurile aluviale se formează tot în lungul apelor, însă pe grinduri sau pe porțiuni plane, mai rar inundate.

Aluviunile depuse de cele două ape în partea de sud a comunei – spre locul de confluență – au format un „con de dejecție” (un fel de delte uscate). Ele sunt fertile și acest lucru a determinat întemeierea aici de așezări omenești. Pământul e reavăn și afânat și menține umezeala.

Ca urmare a extinderii suprafețelor cu soluri erodate, datorită defrișărilor și a utilizării neraționale a terenurilor, problema principală în comună este combaterea eroziunii solurilor prin lucrări speciale antierozionale, valorificarea terenurilor degradate și utilizarea rațională a teritoriului. În munte, în afară de combaterea eroziunii solurilor, problema principală este utilizarea rațională a pajiștilor și ameliorarea lor prin aplicarea de var, îngrășăminte minerale sau prin târlire.

Solul comunei se află într-o continuă transformare. Frunza arborilor care cade pe el, restul vegetației și organismele care putrezesc, contribuie la această transformare, alături de agenții externi: apa, aerul, temperatura și viețuitoarele, între care un rol principal îl are omul.

Vegetația

Din punct de vedere biogeografic, teritoriul comunei Costești se prezintă diferențiat în zona locuită și în cea montană.

Pe teritoriul ocupat de actualele sate ale comunei Costești, în trecutul nu prea îndepărtat, pădurea care servea ca loc de refugiu pentru populație în vremuri de restriște, ocupa întinderi mult mai mari decât cele actuale, ea fiind treptat înlăturată parțial prin înmulțirea așezărilor omenești. Astăzi, pâlcurile de pădure care acoperă unele dealuri ale comunei sunt alcătuite în mare parte din fag (*Fagus silvatica*) în alternanță cu gorun (*Quercus petraea*) și alte esențe: mestecăn, paltin, ulm, frasin, tei etc

Climatul de adăpost de la poalele munților face ca în depresiune să crească în condiții excelente nucul (*Juglans regia*) și castanul dulce (*Castanea sativa*). Pâlcuri de castan dulce cu exemplare uriașe, ca și plantații tinere, le întâlnim în jurul mănăstirii Bistrița, în Pietreni, cât și la Hurez. Există condiții favorabile pentru extinderea acestuia, în vederea obținerii unor recolte valoroase.

Castanul din Oltenia a fost adus de călugări pe la mănăstiri „în călătoriile patriarhului Macarie de la Antiohia în țările române”, între 1653-1658. Se spune că Nicodin a adus la Tismana castanul de la Athos, din Grecia, de unde s-a răspândit și în vestul Olteniei.

Nucul este „ca la el acasă” și în Costești, de secole, drept dovadă fiind nucul din satul Bistrița, apreciat ca fiind cel mai mare din țară și la respectabila vârstă de peste 300 ani după cum spun unii specialiști. Nucul de la Bistrița, din păcate a fost tăiat în anul 2011, fiind parțial uscat, deși era considerat monument al naturii, asta însă doar declarativ, fără a avea statut de protecție însă.

În afară de castan și nuc, aici rodesc repede și alte plante iubitoare de climat blând, ca vița de vie, alunul și liliacul sălbatic. Salcâmul îl întâlnim izolat și în plantații, pe locurile cu eroziuni de teren, iar mestecănul pe platourile expuse la soare.

Ca specii de arbuști, întâlnim porumbul (*Prunus spinosa*), păducelul (*Crataegus monogyna*), sângerul (*Cornus sanguinea*), cornul, (*Cornus mas*), etc.. Dintre vegetația ierboasă amintim firuța, păiușul, ghizdeiul și diferite specii de trifoi și lucernă.

În apropierea apelor se întâlnesc specii iubitoare de umezeală, printre care amintim aninul și salcia, care cresc repede, contribuind în unele locuri la consolidarea malurilor, în fața furiei apelor din timpul ploilor abundente.

Dintre plantele cultivate, în comuna Costești predomină porumbul, cartoful și fasolea. Cultura pomilor fructiferi (pruni, meri, peri, vișini, cireși etc.) se dezvoltă normal deoarece aceștia găsesc condiții favorabile de climă și sol.

În zona montană din partea de nord a comunei, vegetația este răspândită astfel: de la circa 600 m și până la 1800 m aflăm zona de pădure sau forestieră, cu sub-zona fagului (*Fagus silvatica*), continuă cu pădurile amestecate de fag, molid (*Picea excelsa*) și brad (*Abies alba*), intrând astfel în subzona bradului.

Pereții calcarosi ai Builei și ai Cheilor Bistriței adăpostesc minunata și gingașa floare a reginei, numită și floare de colț (*Leontopodium alpinum*), monument al naturii.

Fraxinus ornus – mojdreanul – arbore sudic, crește în zona pășunii Arnota (exemplare seculare). Frumoasele garofițe albe (*Diantus spiculifolius*), endemism al Carpaților, sunt întâlnite pe stâncile însoțite al Arnotei. *Crocus heuffelionus* – brândușa de primăvară – este răspândită pe văi, până în etajul alpin.

De la 1600-1800 m în sus urmează zona alpină. Rășinoasele scunde (smirdarul, jneapănul și ienupărul) ca și tufărișurile de afin și merișor, urcă mult către golul alpin.

Zona pastorală este bine dezvoltată în acești munți. Aproape toate vârfurile, platourile de altitudine și plaiurile permit pășunatul, determinând ca pe picioarele de munte să-și facă loc stânele, loc de adăpost și pentru turiști. Întâlnim și tufe de coacăz, iar în tăieturile de pădure zmeura și murele, căutate de către localnici pentru vânzare și de către turiști.

Vorbind despre rolul vegetației, arătăm că ea ajută la protejarea solului, sprijinind și fixarea lui, împiedicând procesul de eroziune a versanților.

Animalele

Munții cu pădurile lor de fag și conifere, unele dintre ele rar străbătute și dealurile acoperite de păduri de fag și stejar, au constituit dintotdeauna locuri populate de o faună bogată. În Munții Căpățânii (Masivul Buila-Vânturarița) se întâlnește capra neagră.

Urșii întâlniți în pădure, ajung să se ascundă până în tufișurile de jnepeni. Mai jos, în pădurile de rășinoase și de fag, trăiesc câteva mamifere: jderul de copac (*Martes martes*), mai rar jderul de piatră (*Martes foina*), care preferă locurile stâncoase ale Munților Căpățânii. Cerbul (*Cervus elaphus*), mistrețul (*Sus scrofa*) și căpriorul (*Capreolus capreolus*) se mențin mai ales în fâgete, putând fi întâlnite frecvent din etajul molidișurilor (cerbul) până în pădurea de stejar (mistrețul și căpriorul), iar râsul apare destul de rar. Mistrețul și ursul au început să coboare câteodată în satul Pitreni, producând pagube culturilor sătenilor din apropierea muntelui.

Un număr mare de specii de rozătoare populează pădurile de foioase (cu deosebire cele de fag), dar nu lipsesc din zona rășinoaselor: veverița (*Scirus vulgaris*), pârsul (*Glis glis*), iepurele (*Lepus europaeus*), șoarecele gulerat (*Apodemus tauricus*). Pădurile de rășinoase și de fag adăpostesc o faună bogată de păsări, dintre care unele rare, protejate: cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*), adaptat pădurilor de molid, potârnichea (*Perdix perdix*), care ajunge să cuibărească până la 1900-2000 m, ierunca (*Tetraster bonasia*), asemenea cocoșului de munte, care apare frecvent în pădurile de rășinoase și fag din nordul comunei.

Peștera din apropierea mănăstirii Bistrița (Peștera Grigore Decapolitul sau Peștera Lilieciilor), situată la 50 m înălțime față de pârâul Bistrița, este populată de colonii de lilieci, ce se adăpostesc aici, agățați ciorchine de bolțile înalte ale galeriilor. Liliecii lasă pe podeaua peșterii mari cantități de guano – fosfați.

Pentru conservarea comorilor naturale din această regiune a Carpaților Românești, Comisia

Monumentelor Naturii a luat sub ocrotirea sa Peștera Grigore Decapolitul de la Bistrița.

Mai târziu (în anul 2000) Peștera Liliiecilor (Grigore Decapolitul) împreună cu Peștera Valea Bistriței au fost declarate prin Legea nr. 5/2000 rezervații naturale, înglobate ulterior (în anul 2004) în Parcul Național Buila-Vânturarița, declarat arie protejată prin Hotărârea Guvernului nr. 2151/2004. Li s-a adăugat în 2005 Rezervația Naturală Muzeul Trovanților Costești, înființată prin Hotărârea Guvernului nr. 1581/2005.

Dintre speciile rare și protejate mai amintim vipera, pe care o întâlnim în Masivul Buila-Vânturarița, datorită climatului cald de aici.

Pădurile de pe dealurile comunei erau populate în trecut de numeroase animale, printre care amintim lupii (*Canis lupus*), vulpile (*Vulpes vulpes*), astăzi mai puțin întâlnite, viezurii (*Meles meles*), iepurii, capriorii etc.. Căpriorii și-au mărit aria de răspândire, coborând până în pădurile și zăvoaiele din partea de sud a comunei.

Cele două pârauri de munte – Bistrița și Costești – constituie domeniul de răspândire al păstrăvului (*Salmo trutta fario*). Tot aici se mai întâlnesc moaca sau zglăvocol (*Cottus gobio*) iar mai la sud întâlnim mreana (*Barbus barbus*), nisiparița (*Cobitis romanica*), jalețele și popetele. Cu peste 15 ani în urmă, pe cele două ape, în vecinătatea izvoarelor, se întâlnea cleanul (*Lauciscus cephalus*).

Cu circa 10 ani în urmă, pe cele două pârauri – Bistrița și Costești – era mai mult pește. Pe apa Bistriței, în munte, la locul numit „Între Râuri”, s-a aflat amenajat un lac cu puiet de pastrăv, care ulterior a fost desființat.

Cauzele care au dus la reducerea numărului peștelui și dispariția unei specii (cleanul) sunt următoarele: desființarea, în mare parte a iazurilor ce curgeau paralel cu cele două ape și puneau în mișcare numeroasele pive și mori, care ofereau condiții favorabile de înmulțire a peștelui; consecințele poluării Oltului cu reziduri industriale, care au dus la reducerea numărului peștelui ce-l popula în trecut, lucru care a făcut să nu mai urce mreana pe firul Bistriței; distrugerea puietului prin procedeele practice de „a pescui” cu var și curent electric; braconajul – pescuitul fără permis de către un număr mare de pescari; dese viituri generate de ploile abundente, la care se adaugă lipsa unor amenajări piscicole – lacuri de acumulare, unde să se înmulțească puietul.

2.3. Relații în teritoriu

În cadrul județului Comuna Costești se situează printre comunele așezate în partea de nord a acestuia, la distanță de 40 kilometri vest de Municipiul Rm. Vâlcea și la 6 kilometri de Horezu, cel mai apropiat oraș.

Are o poziție geografică favorabilă, fiind situată pe drumul național 67 Tg. Jiu – Rm. Vâlcea, ce leagă zona de sub munte a Olteniei și pe aceasta de ținuturile sudice ale țării, iar prin văile Jiului și Oltului de meleagurile transilvănene din interiorul arcului carpatic.

Localizare

Comuna Costești, Județul Vâlcea, este așezată pe Bistrița olteană, în partea de est a depresiunii subcarpatice Horezu, la poalele Munților Căpățâanii.

Limitele sale tradiționale, la nord sunt conturate de Curmătura Rodeanu, vârfurile Zmeuret (1938 m) și Ionașcu, culmi ale Munților Căpățâanii ce despart Costeștii de comuna Malaia – Vâlcea.

La est, horarul urmează tot repere muntoase, vârfurile Govora (1958 m) și Scânteia (1685 m), Munții Albu, Buila și Cacova, apoi dealurile Scărișoara, Albina, Pădurea Mare și Bărbătești, Valea Glăvociului și Dealul Costeștilor (Cornățel), care o despart de comuna Bărbătești.

În sud-est Culmea Dealului Măgura o desparte de comuna Pietrari. În sud, hotarul cu comuna Tomșani (satul Tomșani) urmează Dealul Măgura, Valea Modârcii și zona de confluență a celor trei ape: Bistrița, Costești și Romani, la sud de drumul național Tg. Jiu – Rm. Vâlcea.

La vest, Valea Badei (situată la vest de Dealul Văratici), dealurile Neagota (Vârful Pupezii, 557 m) și Dăroaia, o despart de satul Bogdănești, comuna Tomșani și satul Romanii de Jos ce

aparține orașului Horezu. Hotarul continuă apoi pe Plaiul Clăbucetului, până spre Vârful Văleanu (1840 m).

2.4. Activități economice

Comuna Costești se caracterizează ca fiind o localitate agro-industrială , cu exploatare minieră Rm. Vâlcea , cel mai mare agent economic de pe raza comunei.

Date preluate din „STRATEGIA DE DEZVOLTARE DURABILA A COMUNEI COSTEȘTI 2014-2020”

Dezvoltarea Economică

Numărul societăților comerciale înregistrate în 2010 în Comuna Costești – 34, din care:

- Întreprinderi mici (0 – 9 pers.) – 31
- Întreprinderi mijlocii (10 – 49 pers.) – 3

În comuna Costești există mai multe pensiuni turistice care oferă locuri de cazare.

- Pensiunea Arnota – max. 10-11 locuri cazare;
- Pensiunea Cucu - max. 22-24 locuri cazare;
- Pensiunea Nicoleta - max. 20 locuri;
- Pensiunea Ralu & Ello - max. 12 locuri cazare;
- Pensiunea Ferigile
- Motel , restaurant Evrica – 40 50 locuri cazare;
- Hanul Vatra refăcut pe fostul Stabiliment al bailor - aprox. 30 locuri cazare.

În afara pensiunilor turistice , ofertă de cazare se găsește și la mănăstirile din Comună , Bistrița și Arnota, care însumează un număr de 60 locuri.

Servicii de alimentație sunt oferite turiștilor, la cerere, doar în cadrul pensiunilor turistice din Costești și la Motel Evrica, care are și restaurant.

Posibilități de organizare conferințe-seminarii

Spații amenajate în comuna Costești pentru organizarea de conferințe se găsesc la hanul Vatra și ca posibile locații pentru organizarea unor seminarii sau conferințe, pot fi luate în calcul clădirea Căminului cultural și clădirea Centrului Școlar Bistrița - care dispune de o sală de sport destul de spațioasă, precum și de o cantină cu 400 de locuri sau sala de protocol a Mănăstirii Bistrița. Aceste spații pot fi amenajate temporar pentru a găzdui un eveniment de genul conferințelor sau seminarilor.

Agenții economici activi în turism

În comuna Costești, există un agent economic ce face parte din sectorul neguvernamental și este activ în turism. Este vorba despre Asociația Kogayon Costești, organizație înregistrată în secțiunea „Obiective Turistice & Popasuri & Rezervații” din **FUNDAȚIA PARTENERI PENTRU DEZVOLTARE LOCALĂ (FPDL)**

Agricultura

Principalele preocupări în domeniul agriculturii sunt:

- Cultivarea plantelor în exploatații agricole familiale; porumb, grâu, ovăz, cartof
- Creșterea animalelor în ferme de subzistență;
- Creșterea animalelor (bovine, ovine, cabaline, caprine, porcine); alături de agricultură, creșterea animalelor a constitui una din preocupările principale ale locuitorilor din Costești. Relieful comunei cu multe dealuri, favorizează pășunile și fânețele ceea ce face posibilă creșterea animalelor. De asemenea și munții din apropiere oferă condiții pentru vâratul animalelor.

- Producerea de lapte de vacă brut;
- Vânzarea cu ridicata a cartofilor de sămânță;
- Vânzarea cu ridicata a furajelor pentru animale;
- Vânzarea de materiale, reziduuri și produse secundare folosite pentru hrana animalelor

O îndeletnicire din trecut și care se mai practică și astăzi este strângerea fructelor de pădure (fragi, zmeură, afine, mure), ciupercilor comestibile, măceșelor, etc. Tot din munte se adună semințele de jir pentru pepiniere.

De asemenea o îndeletnicire practică de elevi este strângerea plantelor medicinale: potbal (frunze+flori), coada șoricelului, ciuboșica cucului, flori și frunze de păducel, mușetel, sunătoare, tei, flori de soc, pelin, frunze de dud, etc.

De altfel, vânătoare este o îndeletnicire străveche, care se practică în toate regiunile. Costeștiul dispune de o faună bogată întâlnită în munții din vecinătate: porcul mistreț, ursul, cerbul, capra sălbatică, râsul, jderul, lupul, vulpea, veverița, iepurele, cocșul și găinușa de munte.

Pescuitul e favorizat de cele două pârauri ce străbat localitatea Bistrița și Costești, a căror ape găzduiesc păstrăvul și mreana; în zona Parcului național Buila Vânturarița nu este permis pescuitul și vânătoarea.

Albinăritul, practicat din vremuri străvechi, constituie o preocupare și în timpurile actuale. Numeroase toponime le întâlnim în prezent: Valea Stuparului (pe valea Bistriței, lungă de cca. 2 km cu mulți tei, unde în trecut a fost stupărie), Valea Albinii și Dealul Albina din Pietreni (loc unde în trecut se aflau multe albine sălbatice), La Prisacă- loc unde în trecut a existat o prisacă.

În munte, în zona Bistrița se poate asigura alimentația a 1200 de familii de albine, iar în masivul Buila 1500 familii. De asemenea la Prislop, în punctul Stogete familiile de albine merg în pastoral.

În trecut se practica creșterea viermilor de mătase, îndeletnicire care nu se mai regăsește în prezent.

Numărul de animale la nivelul localității este următorul:

Ovine – 1 100 ; cabaline – 70 ; bovine – 620 ; caprine – 490 ; porcine – 700 ; nr. Familii de albine – 600.

Structura suprafețelor agricole:

Arabil – 665 ha ; pășune – 520 ha; fânețe – 556 ha ; vii – 4 ha; livezi – 309 ha; alte categorii de teren – 8 584 ha , din care păduri – 8 499 ha; drumuri – 59 ha ; ape – 26 ha; terenuri nefolosite - 123 ha; zone construite – 160 ha.

Industria

Lucrul la munte reprezintă o altă ocupație a locuitorilor comunei, care în trecut se făcea manual, cu unelte ca: securea, fierăstrăul, țapinul (săpinul). Împinși de nevoi, mulți săteni plecau săptămâni întregi pentru a găsi de lucru prin Ardeal (Tălmaci), alții lucrau la Brezoi și Arnota. Lemnul se tăia, apoi se corhănea (se cobora la vale pe firul văii, cu țapinul), apoi se plutărea pe scocuri cu apă. Lemnul venea de la distanță și se oprea în lac. La scocurile de uscat se puneau "mâță" și "mârtani" (niște piroaie de fier) care aveau misiunea de a frâna viteza lemnului. Scocul avea o înclinație de 80 de grade. Prin scocuri, lemnele erau conduse la rampele de încărcat.

La transportul lemnului s-au folosit în mod treptat mijloace hipo (cai), boii, apoi trenul, funicularul și camioane.

În 1948 existau în munte două guri de exploatare: Cuca și Gurgui, producția anuală fiind de 10 000 mc, iar materialul lemnos era transportat la fabrica de cherestea de la Băbeni. În prezent există trei guri de exploatare a lemnului în munte: Cuca, Gurgui și Prislop. Se exploatează brad, molid și fag. Forța de muncă fiind constituită din cca. 120 muncitori, iar producția anuală de 35 000 mc.

Fabrica de cherestea "Arnota"

La Bistrița a funcționat și o fabrică de cherestea care a avut denumirea de "Arnota". Fabrica de cherestea "Arnota" a aparținut de Casa Autonomă a Pădurilor Statului (C.A.P.S.).

Înainte a fost "cooperativă", iar după o perioadă de timp a dat faliment, prin anul 1928. A stat mai mulți ani închisă și s-a redeschis în anul 1934, fiind preluată de C.A.P.S. și devenită fabrică de cherestea. Fabrica exploata pădurile din bazinul superior al Oltețului și al râului Bistrița. Noua fabrică dispunea acum de o putere instalată de 100 H.P., avea două gater, două circulare și capacitatea de producție de 45 mc. material fasonat pe zi, întrebuințând 35 muncitori. După o perioadă s-a mutat la Băbeni.

Cariera de calcar "Arnota" - Bistrița

În anul 1954, s-a început lucrul la cariera Bistrița (Masivul Arnota), iar în anul 1960, ea deja furniza piatra de calcar pentru Uzina de Produse Clorosodice de la Govora, care, împreună cu sarea de la Ocnele Mari, au pus bazele industriei chimice vâlcene.

Roca este dizlocată din munte cu ajutorul explozibilului. Excavatoarele încarcă piatra în basculante care o duc la concasor. Acesta o fărâmițează până la un anumit calibr, iar după spălare, piatra este expediată pe bandă până jos la siloz. Aici este încărcată în vagoane, care o transportă pe calea ferată îngustă, prin Băbeni până la Govora.

În prezent la această carieră, care este subordonată Întreprinderii Miniere Râmnicu Vâlcea, lucrează peste 200 de muncitori din Costești și alții din localitățile apropiate, ponderea fiind de 50 % localnici, restul din comunele vecine : Tomșani, Bărbățești, Pietrari și Horezu. Principalul beneficiar al calcarului din cariera Bistrița este Uzina Sodică Govora și Oltchim Rm. Vâlcea.

Cariera de calcar este în imposibilitatea de a se mai extinde , într-ucât se suprapune pe limita Parcului Buila – Vânturarița, lucru ce va duce în curând la creșterea șomajului. În acest sens s-au făcut demersuri atât de C.J. Vâlcea, cât și de Exploatarea Minieră către Ministerul Mediului pentru extinderea perimetrului de exploatare.

Oamenii au deprins îndeletniciri noi: șofer, operator, buldorzerist, trolist, excavatorist și miner. Au fost părăsite vechile meserii și îmbrățișate altele noi. Profunde transformări s-au produs în modul de trai și în conștiința costeștenilor.

Fabrica de mozaic de la Bistrița

În anul 1957, un colectiv de tehnicieni și muncitori au realizat mecanizarea întregii producții. Aproape toate lucrările se fac automatizat, numărul de muncitori s-a redus la jumătate, iar producția a crescut. Aprovizionarea cu materie primă se face din munții calcaroși aflați în apropiere. Mozaicul este folosit în județ, dar se expediază și în țară

În prezent această fabrică de mozaic nu mai funcționează (nu mai există).

Meșteșugurile și industria casnică

Ca forme specializate de muncă, pe ramuri de activitate productivă, au apărut meșteșugurile și meseriile sătești. La început activități cu caracter vremelnic, ele au devenit mai târziu activități permanente.

Ca meșteșuguri practicate exclusiv de către femei amintim țesutul, croitul și vopsitul. Femeile realizau pentru familia lor tot ceea ce era îmbrăcăminte textilă. Crescând un număr mai mare de oi, în trecut au avut materia primă asigurată. Activitatea începea cu "tunsul oilor", care se făcea odată cu sosirea căldurilor de vară, când oile încep să năpârlească (lâna începe să se desprindă atunci când se agață de ceva).

Ca ocupații practicate de bărbați întâlnim : lucratul lemnului(dulgheria și tâmplăria), morăritul, vărăritul, fierăria, zidăria, împletitul coșurilor, etc.

Transportul

Pentru deplasarea locuitorilor la diferite locuri de muncă , localitatea este deservită de autobuze pe ruta Bistrița – Rm. Vâlcea, Bistrița – Horezu, iar pentru muncitorii de la carieră există curse de la Bistrița și Pietreni spre Bărbățești și Horezu.

De asemenea pentru cei care lucrează la unitățile din județ Faurecia, Diana, Avicarvil le sunt asigurate mijloace de transport gratuit.

De asemenea și SNS SA – Sucursala de Exploatare Minieră Rm. Vâlcea asigură transportul gratuit al personalului din sectorul cerierei Costești-Bistrița.

Comertul

Comerțul și schimbul de produse a fost practicat de locuitorii comunei și în trecut.

Înainte de 1899, costeștenii își vindeau produsele lor, inclusiv cele rezultate din dulgherie, în târgul de la Horezu, care se ținea atunci, la fel ca și astăzi, în fiecare sâmbătă, dar și la târgurile din Vaideeni, Râureni (vestit ca târg de vite –dura în jur de o lună) Rm. Vâlcea.

În trecut, în Costești existau multe cârciumi. În 1903, în întreaga comună existau 6 cârciumi.

Un alt obicei al locuitorilor era plecatul „la vale” (sau „pe drum”), cu diferite produse, ca să le vândă. Luau sare de la Ocnele Mari și o vindeau în localitățile de sub munte ale Olteniei.

Unele produse se dădeau la schimb : mere, pere, cartofi , nuci, țuică ș.a.. pentru cereale.

Alții mergeau cu produse create de meșteri. De altfel în fiecare an se țineau bălciuri pe lângă mănăstiri unde se vindeau și se cumpărau mărfuri: puțină manufactură, marochinărie, pește, alimente, porumb, fructe etc..

Astăzi bălcitul se ține în punctul Stog, între Dealul Stogu și Pârâul Bistrița și se ține în fiecare an pe 15 august și pe 8 septembrie..

Alături de produsele industriale se aduc la bălci și costume naționale, obiecte făcute de rudarii din Bistrița sau din alte sate, ceramică de Horezu sau din alte centre ale olăritului din Oltenia (astăzi vin cu produse din ceramică și ceramiști din județul Argeș).

Se mai aduc și astăzi tiribombe, oferind oamenilor prilejuri de distracție. Cu câțiva ani în urmă, la acest bălci se prezentau piese de teatru de către Constantin Popian și echipa lui.

Numărul oamenilor care vin la bălci este foarte mare, ei având ocazia să se întâlnească, să se distreze, să se simtă bine. Datorită mijloacelor de transport existente astăzi, la bălci vin și oameni din localitățile mai îndepărtate. Cu câțiva ani în urmă, mulți veneau pe jos, chiar cu o zi înainte. Se mai întâlnesc și astăzi la bălci bătrâni care poartă costume naționale.

Serviciile de sănătate

Existența a unui dispensar medical (unul în centrul satului Costești – construit între anii 1976-1980 , celălalt în satul Pietreni – dispensar modern);

Existența unui cabinet stomatologic ;

Existența unui cabinet veterinar. Serviciul veterinar este concesionat de un medic care are arondate încă 5 (șase) comune, motiv pentru care prezintă o disfuncționalitate la nivelul comunei.

Existența a două farmacii în comună;

În total în comuna Costești activează trei medici primari, un medic stomatolog, trei asistente.

În satul Bistrița funcționează la Căminul cultural Bistrița un dispensar modern.

Dispensar medical și
Cabinet stomatologic în satul Costești

Serviciile de asistență socială

La ora actuală în comună sunt înregistrate 15 persoane asistate (7 persoane, apte de muncă și 8 persoane vârstnice)

Problemele sociale se întâlnesc în toate satele, dar cu cele mai multe probleme se confruntă satul Bistrița , întrucât aici se întâlnește cea mai mare comunitate de rudari. Cei mai mulți asistați sociali se găsesc în rândul rudarilor deoarece duc lipsă de locuri de muncă și lipsa de terenuri agricole. Majoritatea trăiesc din ajutor social și din alocații.

Dealtfel administrația locală are în vedere sprijinirea persoanelor în vârstă prin internarea în Centru pentru persoane Vârstnice Bistrița și prin asigurarea lemnului de foc pe perioada rece.

Există un asistent comunitar care face și tratamente la domiciliu în satele Bistrița și Pietreni.

Invatamant

Clădirile școlilor din Costești au fost construite în anul 1960, cea din Pietreni în 1961, iar cea din Bistrița în 1962.

În 1973 au apărut atelierele din Costești , tot în același an la Școala de la Pietreni au apărut încă 4 săli de clasă,

În anul 1975 Școala cu clasele I – IV din Bistrița a suferit o extindere
Tot în anul 1975, la Bistrița s-a înființat școala profesională special.

În prezent pe raza comunei Costesti functioneaza patru scoli:

- La Costesti - Școala cu clasele I - VIII "Ferigile" sunt utilizate cele 10 Sali de clasa , dispunand si de un laborator de biologie, cabinet de matematica, laborator de fizica-chimie si unul de informatica.

- La Pieteni se utilizeaza numai doua Sali de clasa (Grădiniță) ,alte sapte nefiind ocupate din cauza scaderii populatiei in acest sat.

- La Bistrita sunt ocupate cele patru Sali de clasa ale scolii primare.
În clădirile Școlilor din comună , funcționează și grădinița.

- Tot la Bistrita mai functioneaza Centrul Școlar pentru educație incluzivă, aici se gasesc 29 de Sali de clasa, patru laboaratoare de fizica , chimie, biologie si informatica; o sala de sport, cantina de 400 de locuri, internat de 400 de locuri, 20 ateliere productie, biblioteca cu peste 9 500 volume, spalatorie, centrala termica, cabinet medical.

Tot la Bistrița există și Școală profesională.

La Bistrita functioneaza si Caminul de batrâni, coordonat de Directia Generala pentru Asistenta Sociala si Protectia Copilului.

CULTURĂ, CULTE, AGREMENT

Caminul Cultural Costesti "Constantin Popian" a fost infiintat in anul 1922, pe langa parohia si scoala din Costesti. In 1970 s-a inaugurat si dat in folosinta cladirea noului Camin Cultural, impozanta si incapatoare, cu o sala de dansuri si o sala de spectacole cu 300 de locuri pe scaune.

În cadrul Caminului Cultural functioneaza Biblioteca Publica "General Nicolae Ciobanu" si Muzeul de arta "Gheorghe D. Anghel". Biblioteca este prima institutie de cultura semnalata pe raza comunei.

Trei biblioteci functioneaza pe raza comunei: cea publica, cu peste 10 000 de volume, biblioteca scolii cu clasele I - VIII "Ferigile" Costesti cu peste 2000 de volume si biblioteca Centrului Scolar Bistrita care adaposteste peste 9500 de volume.

Formata din tinere si adulte, grupul de dansuri "Domnitele" sunt recunoscute pe plan judetean si national prin dansul specific zonei Oltenia de Sub Munte, dar si pentru costumele populare. Au participat la multe concursuri unde au obtinut multe premii.

Muzeul de arta "Gheorghe D. Anghel"

Muzeul de arta "Gheorghe D. Anghel" donatie a muzeografului Alexandru Balintescu, fiu al satului, functioneaza in cadrul Caminului Cultural Constantin Popian, adaposteste colectii de sculptura si pictura moderna. Din 1974 Muzeul de Arta din Costesti este declarat, sectie a Muzeului Judetean Valcea. Punctul central al muzeului il constituie cele sase capodopere ale maestrului Gh.D. Anghel: Moartea poetului, Din viata unui geniu bustul pictorului Luchian, bustul muzicianului Valentin Gheorghiu, maternitate in genunchi, muzica si rugaciune. pe langa aceste capodopere se mai gasesc picturi ale artistilor: Gh. Tomaziu, Florin Niculescu, Vasile Bratulescu, Horia Bernea, Marin Gherasim, Afane Teodoreanu, Horia Damian, Gheorghe Rodion. Muzeul adaposteste piese de tezaur.

Lucrarile lui Gheorghe Anghel mai pot fi vazute la Muzeul de arta din Craiova (cea mai importanta lucrare este statuia lui Theodor Pallady), portretul lui Mihai Eminescu din fata Ateneului Român si la mănăstirea Pasarea, locul unde a trait la bătrânețe.

Personalitati

Matei Grigorescu Balintescu 1840- 21 sept 1906.

În 1884 a inceput restaurarea bisericii din lemn de la Costesti.

In 1892 s-a ingrijit de impodobirea bisericii cu un numar de patru tablouri pictate in fresca.

Dumitru Tanasescu-invator in comuna Costesti din 1880, a profestat la scoala din Costesti pana ce a iesit la pensie in 1902.

Dumitru Dumitrescu-sculptor, primar.

S-a nascut pe 24 mai 1894. A sculptat usa de la biserica de la Secaturi in stil bizantin, ca apoi să sculpteze ușa dublă de la biserica mare din Costesti.

A mai sculptat un jilt la biserica de la Arnota

Intre 1938-1943 a detinut functia de primar.

Aurelian Sacerdoteanu-profesor, arhivist, istoric.

S-a nascut la data de 2 dec. 1904.

Alexandru Balintescu-arhivist, muzeograf, profesor.

S-a nascut la data de 9 ianuarie 1920, in comuna Costesti, judetul Valcea.

Constantin Popian-artist, profesor.

S-a nascut pe data 28 ianuarie 1882

A fost profesor la Bistrita și a pus bazele teatrului popular din cadrul orfelinatului bistritean si apoi din cadrul Seminarului Teologic.

Vasile Nitulescu -actor de teatru si film.

Dumitru Istocescu – geolog

Nicolae Chipurici-istoric,fost director al Arhivelor Statului Drobeta Turnu Severin.

Nicolae Ciobanu -istoric militar, general, profesor la Academia de Inalte Studii Militare din Bucuresti.

Administratia publica locala

Primul sediu al primăriei comunei a fost în satul Costești, lângă casa locuitorului Petre Ionescu, până în anul 1908. Locul unde se află actualul sediu al primăriei, în Ferigile (actualmente sat Costești), s-a dat prin legea de împrăștiere din 1881, când au primit pământ tinerii căsătoriți (însurăței). Tot atunci s-a înființat și satul Ferigile. Din anul 1908, aici s-a dat în folosință și localul primăriei.

Imagine cu localul Primăriei din anul 1908

**Clădirea Primăriei Costești,
după etajare (în jurul anilor 1974)**

Construcția magazinelor cooperatiste din comună : Pietreni – magazine universal (1960), Costești – magazine universal (1968), Pietreni , (1969 - un bufet), Bistrița (un restaurant –centru muncitoresc);

În 1975, în centrul comunei, s-a dat în folosință o brutărie, cu o capacitate de 5t/24h, un magazin universal în cadrul Carierei de Calcar Bistrița și un punct alimentar la Școala Profesională Specială Bistrița.

La sfârșitul anului 1975, în Costești existau următoarele unități ale cooperației: magazin universal (Costești), magazin metalo-chimic (Costești), magazine mixte (Bistrița și Pietreni), chioșc pâine (Costești), magazine alimentare (Costești, Bistrița, Arnota), magazine forestiere (Între Râuri și Prislop), bufete (două în Costești și câte unul în Pietreni și Bistrița), chioșc (Bistrița), cofetărie (Costești), patiserie (Costești).

În prezent multe din clădirile magazinelor universale sunt închise sau închiriate către unități private din localitate.

Din păcate , clădirile care nu mai funcționează au intrat într-un proces de degradare.

Sediul poliției Costești

Sediul Primăriei Costești (imagine actuală)

Dealtfel au și apărut multe magazine particulare în localitate.

În cadrul localității mai activează Poliția, Serviciul voluntar pentru situații de urgență – 30 voluntari , dotat cu utilaj - UTV(înființat în cadrul Primăriei comunei).

2.5. Populația . Elemente demografice și sociale

Conform date preluate din Fișa Localității populația stabilă se prezenta astfel:

Populație stabilă 1 iulie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	3447	3451	3445	3342	3339	-

Populație legală 1 iulie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	3433	3416	3489	3345	3314	-

Populație stabilă 1 ianuarie 2007	2008	2009	2010	2011	2012
	3452	3446	3427	3419	3311 3356

Conform date preluate de la Primăria comunei Costești, numărul de locuitori pe ultimii ani se prezintă astfel:

2013 - 3 306 locuitori; spor negativ 48 decese și 21 nașteri;

2014 - 3 336 locuitori; 42 decese și 14 nașteri;

2016 - 3 325 locuitori

Față de datele recente preluate de la Primăria comunei Costești se observă o scădere a populației : 40 – 50 decese pe an și numai 10 nașteri .

Disfuncționalități privind evoluția și structura populației , modul de ocupare a resurselor de muncă

Tinerii din localitate care urmează cursurile superioare în alte orașe mari ale țării (Sibiu, București, timișoara) , nu se mai întorc.

2.6. Circulație

Caile de acces

Comuna este traversată spre partea sa sudică de artera rutieră DN 67 (E81/ Rm. Vâlcea – Costești – Horezu – Tg. Jiu – Motru – Drobeta Tr. Severin / E 70), pe circa 1,5 km; DJ 646 (Băbeni – Tomșani – DN 67 / Costești – Mănăstirea Bistrița Mănăstirea Arnota), traversează comuna pe circa 9 km, aproximativ pe direcția N-S, urmărind cursul Pârâului Bistrița;

DJ 646A (Costești - centrul localității – Pietreni, urmează cursul Pârâului Costești – Bărbățești – Stoenști / DN 67);

Dc 148 (Bogdănești / DN 67- Rovine / DN 67), de circa 2 km;

Dc 148A (Bogdănești / DN 67 – Costești / DJ 646), de circa 2 km;

O serie de drumuri și străzi locale care deserveșc cătunele, ce se desprind din rețelele principale de circulație.

În centrul comunei s-au făcut lucrări de modernizare a infrastructurii rutiere:

- amenajarea centrului civic al comunei prin asfaltarea străzii Primărie – Casa Dumitru Martinescu și amenajarea parcurii în centru;
- asfaltarea unei porțiuni de drum pct. Căpitanu – Podul Stoicanii (500 ml);
- amenajarea unei parcurii la Școala Ferigile și Distensarul medical.
- Întreținerea drumurilor de tarla din toată comuna prin realizarea de apărători de maluri și punți;
- Au fost reabilitate drumuri de interes local Bologa, Poarta Călinei, Bâlea, punct Șontrop, Punct Duducă, Măgura.
- Asfaltat drum spre mănăstirea Arnota (1,7 km);
- Asfaltat 700 ml pe Ruget Pietreni;

- Realizate punți în punctele Stog, Căline spre Mlăci, Nechersu, CFI Bistrița, Văratici, Crăcană – Linia Moartă, Găină Ion, Brutărie, Secături – Ilie Militaru.
- Reabilitat Pod , pct. Beletești;
- Pe Măsura 7.2. - PNDR au fost realizate lucrări de asfaltare străzi pe o lungime de 4 km.

În general starea drumurilor principale este bună, dar fiind o comună mare , răsfirată probleme legate de circulație sunt.

Disfuncționalități la nivelul circulației carosabile:

La nivelul localității se mai găsesc drumuri care nu respectă profilele specifice normelor europene, sunt greu accesibile.

De asemenea rețeaua drumurile de munte, cât și cea spre unele obiective turistice este slab dezvoltată.

Drumuri locale nereabilite, neasfaltate.

O disfuncționalitate majoră o prezintă traficul rutier desfășurat pe traseul Cariera Costești – Sat Bistrița ; traversarea localității produce disconfort locuitorilor prin poluare fonică și atmosferică.

S.N.S. asigură pe acest tronson de drum pe toată perioada anului estomparea poluării atmosferice prin umectarea suprafeței de drum în perioadele călduroase.

Circulație pietonală

La nivelul localității nu există trotuare, decât pe o porțiune foarte mică în zona centrală.

Transportul feroviar

Calea ferată industrială cu ecartament îngust, cu traseul Bistrița – Costești – Tomșani – Băbeni – Govara, alimentează Uzinele de Sodă Govora cu piatră de calcar.

Transportul public

Traficul staționar

La nivelul localității sunt amenajate locuri de parcare în centrul comunei – zona Primărie, Poliție, Magazin, Bloc locuințe , parcare la Școala Ferigile și Dispensarul medical uman.

2.7. Intravilan existent. Zone funcționale . Bilanț teritorial

Comuna Costești este o comună rurală, iar din cauza configurației reliefului, satele componente nu sunt grupate și intră în categoria satelor de tip „răsfirat”, întâlnite adesea în zona subcarpatică. Satul răsfirat este caracterizat prin gospodării distanțate una de alta prin terenuri cultivate, plasate în apropierea caselor. Împrăștierea este mai mica decât cea a așezărilor din zona montană.

Satele componente ale comunei Costești sunt așezate de-a lungul drumurilor de circulație.

Satul de reședință Costești se desfășoară de-a lungul Drumului Național 67 ce străbate comuna de la est spre vest, după care se continuă spre nord (pe două ramificații) în depresiunea dintre cele două ape Bistrița și Costești pe traseul drumului județean 646 și drumul fostului sat Ferigile . Cele două trasee se unesc în zona Centrului civic unde se găsesc toate instituțiile principale ale comunei(Primărie, Poliție, Școală, Biserică, Cămin Cultural, Bibliotecă, Banca Cooperatistă de Ajutor, Dispensar Uman, Magazine , Poștă, etc) și formează un nucleu compact cu străduțe ce leagă drumurile principale ale comunei.

Din centrul civic satul Costești urmează pârâul Costești până la întâlnirea cu Satul Pietreni dispus pe partea dreapta a teritoriului administrative.

Satul Pietreni urmează cursul pârâului Costești și dealurile situate de-o parte și de alta a pârâului, ajungând până la poalele muntelui și la vecinătatea cu teritoriul administrative al comunei Bărbătești(spre est).

Satul Bistrița, desfășurat de-a lungul pârâului Bistrița (malul drept) este un sat mai mic, de-o parte și de alta a DJ 646, până în vecinătatea muntelui. Zona construită a satului se încheie cu mănăstirea Bistrița unul din monumentele istorice reprezentative ale comunei, așezată la poalele Muntelui Buila.

Mergând în continuare de-a lungul pârâului Bistrița întâlnim unul dintre cele mai impresionante obiective turistice din Costesti – Cheile Bistriței. Accesul spre chei se face prin drumul județean Costesti-Bistrita, iar de acolo urmează drumul forestier până la Cantonul silvic și Centrala Electrică din punctul numit „dintre râuri”. Cheile Bistriței sunt pline de grote, de zeci și sute de mii de ani. În peștera Urșilor s-au găsit urme din neolitic și fosile ale urșilor preistorici, vetre de foc conservate așa cum erau ele în timpul culturii Cucuteni.

Satul Văratici se întinde de la drumul național 67 Tg. Jiu – Rm. Vâlcea, urmând drumul ce curge pe Dealul Văratici, iar din centrul comunei cuprinde șirul de case așezate pe șoseaua asfaltată a Bistriței, până la întâlnirea cu satul Bistrița, în punctul numit „La Cireș”. Tot de satul Văratici aparține și cătunul Mlăci, aflat pe dealul ce desparte Valea Bistriței de cea a Costeștilor.

În comună se întâlnesc grupuri de gospodării (cătune) situate departe de drumurile principale sau de drumurile de legătură. Aceste cătune de case, se leagă de restul satului prin drumuri secundare sau poteci.

Șirul de case ale satelor comunei, care urmează cursul celor două ape – Bistrița și Costești – este întrerupt în unele locuri de spații libere, acolo unde n-au fost condiții optime de amplasare a clădirilor, sau în unele locuri cu condiții bune nu s-a ivit ocazia, motiv pentru care se va ține cont în realizarea documentației PUG.

BILANȚUL TERITORIULUI ADMINISTRATIV AL COMUNEI PE CATEGORII DE FOLOSINȚĂ ALE TERENURILOR (date preluate din PUG existent)

TERITORIU ADMINISTRATIV AL UNITĂȚII DE BAZĂ	CATEGORII DE FOLOSINȚĂ									
	AGRICOL (HA)				NEAGRICOL (HA)					TOTAL
	ARABIL	PĂȘ. FÂN.	VII	LIV.	PD.+VEG. TÂNĂRĂ, TUFISURI, MĂRĂCINIS	APE	DRUM	CURȚI CONSTR	NEPROD.	
EXTRAVILAN	183,08	1543,01	0,57	322,49	7208, 73	14,33	48,50	12,48	1080,36	10413,19
INTRAVILAN	123,67	94,51	0,70	64,18	39,39	3,20	43,10	121,42	0,70	482,96
TOTAL	306,75	1637,52	1,27	386,67	7247,76	17,53	91,60	133,90	1081,06	10960,97
% DIN TOTAL	21,38				78,62					100 %
INTRAVILAN EXISTENT										482,96

BILANȚ TERITORIAL AL SUPRAFEȚELOR DIN INTRAVILANUL EXISTENT

ZONE FUNCȚIONALE	SUPRAFAȚA (ha)	PROCENT % din total INTRAVILAN
LOCUINȚE ȘI FUNCȚIUNI COMPLEMENTARE	328.00	67,91 %
UNITĂȚI INDUSTRIALE ȘI DEPOZITARE	38.15	7.90 %
UNITĂȚI AGRO- ZOOTEHNICE	1.36	0,28%
INSTITUȚII ȘI SERVICII DE INTERES PUBLIC	17.17	3.56%

CĂI DE COMUNICAȚIE ȘI TRANSPORT dincare:	43.10	8.92%
- RUTIER	42.34	8.62%
- FERVIAR	0,75	0,30%
- AERIAN	0,00	0,00%
- NAVAL	0,00	0,00%
SPAȚII VERZI , SPORT AGREMENT, PROTECȚIE	4.25	0,88%
CONSTRUCȚII TEHNICO- EDILITARE	0,51	0,11%
GOSPODĂRIE COMUNALĂ , CIMITIRE	0,71	0,15%
DESTINAȚIE SPECIALĂ	0,00	0,00%
TERENURI LIBERE	13.65	2.83%
APE	3,20	0.66%
PĂDURI	31,48	6,52%
TERENURI NEPRODUCTIVE	1.38	0,29%
TOTAL INTRAVILAN EXISTENT	482,96	100,00%

Fondul locativ

Dezvoltarea localității a fost spontană, organică, în strânsă legătură cu mediul natural și particularitățile grupurilor umane și interesele lor în diverse etape – formată din sate de moșneni înșiruite de-a lungul drumurilor. Structura inițială de tip rural a localităților este **structura unui sat desfășurat inițial linear ce se dezvoltă paralel cu direcția unei ape sau a unei axe majore de circulație**. Ulterior trama stradală se dezvoltă prin dublarea arterei principale cu unele paralele sau tentaculare într-o structură mai amplă. În cazul de față comuna este străbătută de drumul județean DJ646A , ce face legatura cu drumul național 67 Tg.Jiu – Rm.Valcea (acesta leaga zona de sub munte a Olteniei si pe aceasta de tinuturile sudice ale tarii, iar prin vaile Jiului si Oltului de meleagurile transilvanene din interiorul arcului carpatic).

Așezările de locuințe din zona studiată, au menținut **morfologia caselor adunate, specifică zonelor depresionare**, a căror concentrare se risipește spre zonele deluroase. Casele sunt răspândite de-a lungul văilor sau pe coasta dealurilor, dinamica rereflectând particularitățile reliefului existent.

Din punct de vedere **teritorial-administrativ**, în ultimii ani comuna nu a suferit modificări semnificative.

Elemente de arhitectură

Printre primele case ale costeștenilor au fost și bordeiele, dovadă că acestea s-au mai păstrat și în toponimia locului până în zilele noastre. Dar, după cum spun specialiștii în istoria arhitecturii, în această parte a Olteniei, bordeiele au existat în număr redus, sporadic. Casa de sub munte și din regiunea dealurilor e veche.

Lemnul a constituit principalul material de construcție al caselor din Costești, el găsindu-se din belșug în munte și pe dealurile împădurite din apropiere. În trecut casele erau construite în întregime din lemn, bârne sau nuiele.

Peretii casei din lemn erau așezați pe o talpa făcută din lemn gros, de esență tare, de obicei stejar – care rezista la umezeală. Rama dreptunghiulară de grinzi cioplite sau de trunchi se îmbina prin creștături unghiulare cu ajutorul cărora capetele lemnurilor se petreceau unul peste altul, ancorându-se puternic. În trecut se foloseau cuie din lemn, iar peretii interiori ai caselor se construiau odată cu cei exteriori.

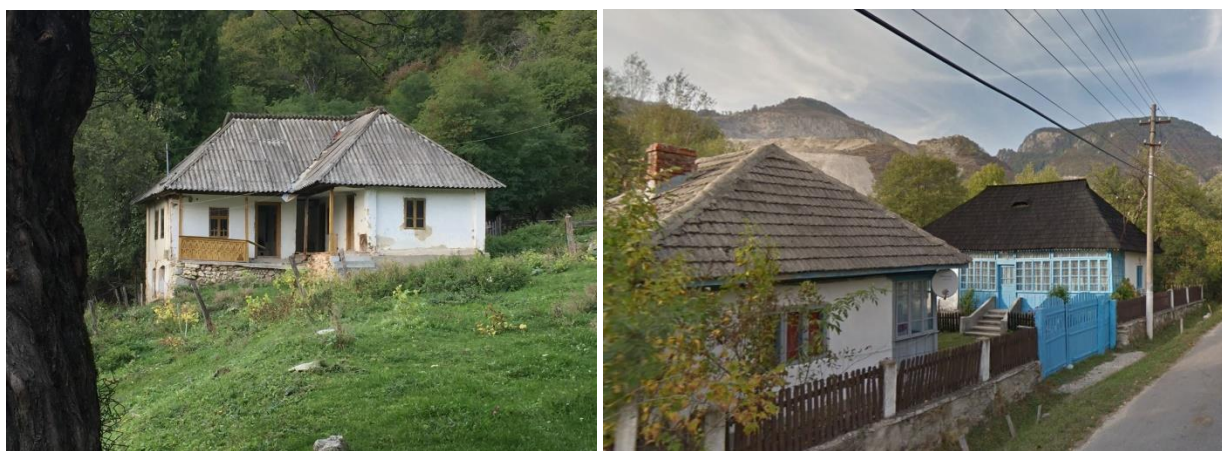
Uneori la temelia casei, peste pietrele pe care era așezată talpa, se ingramadea puțin pamant pentru a o apăra împotriva scurgerii apelor din ploi și pentru a mari posibilitatea de reținere a căldurii.

Acoperișul caselor vechi este înalt, cu panta repede și coama foarte scurtă. Pe partea din

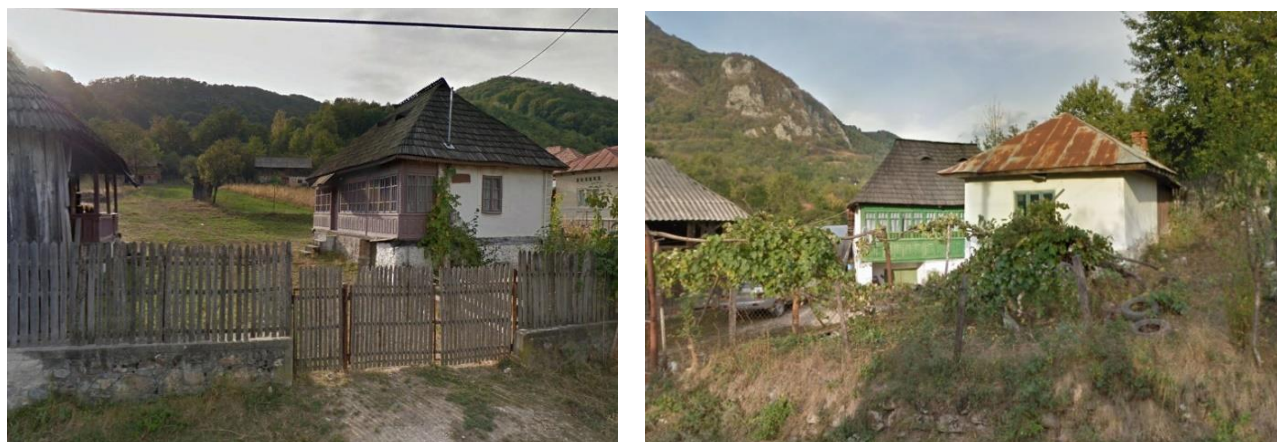
fata a acoperisului sunt de multe ori asezate "casite" – locuri libere, adapostite sub o mica streasina de sindrila. Podul este facut din grinzi peste care se rinde scandura cioplita. In fata, pe toata fatada, aceste case sunt prevazute cu o prispa cu 3 stalpi.

In ceea ce priveste planul caselor vechi, acesta este alcatuit din 2 incaperi, cu o singura intrare din exterior, tipul de casa cu o singura incapere fiind mai rar intalnit. In prima incapere, ce face legatura si cu exteriorul, sunt asezate vatra libera si cosul, aceasta incapere numindu-se "la foc" (incaperea unde se face focul ce serveste atat pentru gatit cat si pentru incalzit). Aceasta incapere avea functii multiple: aici locuiau oamenii in majoritatea timpului, era in termeni actuali "camera de zi", locul de preparare al hranei, de lucru, uneori chiar de dormit, in jurul vetrei foarte joase. In a doua incapere numita "celar" (camera buna) se pastrau hainele si alte lucruri de valoare. Mai tarziu tarziu celarul s-a transformat in camera de locuit.

Un element care da o atractie deosebita caselor din aceasta parte a Valcii este foisorul. Casa cu foisor reprezinta una din dintre cele mai izbutite realizari ale mesterilor de case valceni. Foisorul este un loc de munca, de odihna, de servit masa si dormitor de vara, contribuind in procent mare la estetica si identitatea acestui tip de locuinta.

Noua arhitectura din Costesti se distinge prin case mai mari fata de vechea arhitectura din lemn, cu dimensiuni modeste. Temeliile noilor constructii sunt mai inalte si facute din beton sau piatra. Pietrele sunt frumos rostuite, iar intrarile beciurilor sunt arcuite de mesteri prieputi. Peretii sunt construiti, in cea mai mare parte din caramida, cazul caselor din lemn devenind foarte rar. Planul s-a modificat in sensul ca au aparut multe incaperi cu functii noi: sufragerii, dormitoare, bai. Casele inalte au si arcade, fiind pe timp de vara salonul deschis al casei, unde se primesc musafirii. Culoarea este atotprezenta, albul pastrandu-se pentru corpul casei, dar pe el aparand multe nuante de albastru, verde, maro etc. aplicate pe tamplaria de lemn afaranta geamlacului (un element des intalnit la nivelul arhitecturii costestene) si parapetului terasei.

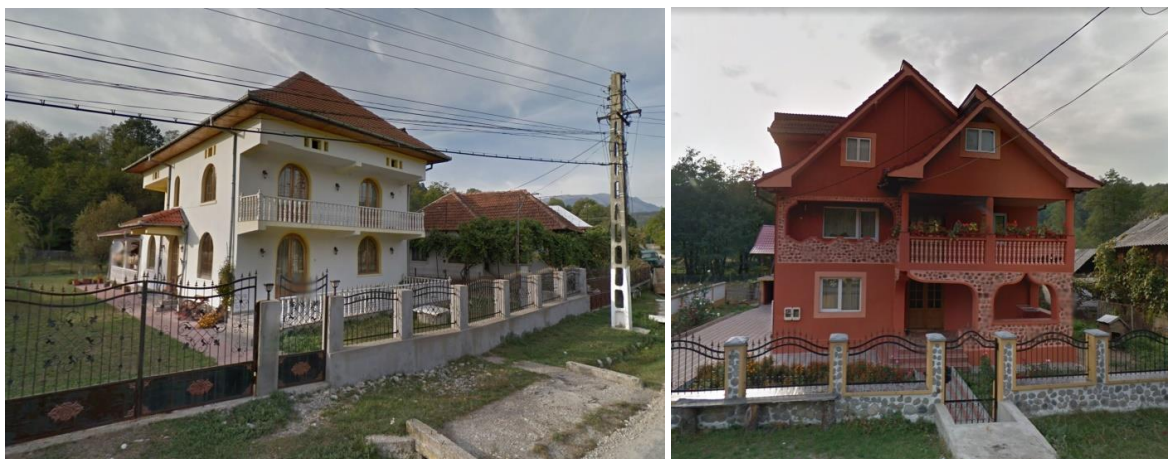

În zilele noastre au survenit modificări în organizarea interiorului caselor din Costești. Întâlnim frecvent mobilier de oraș, instalații moderne de iluminat și preparat hrana (aragazul), aparate radio și televizoare, țesături și obiecte de decor procurate din comerț. La împodobitul interiorului se folosesc însă și țesături și alte obiecte utilitare și decorative lucrate în casă, fie mai vechi, fie recente, printre care amintim frumoasele covoare oltenești.

Construcțiile anexe (acareturile) pot fi amenajate în subsol, la suprafața solului și suspendate pe stâlpi, având funcții diferite (adăposturi pentru animale, pentru furaje, pentru merinde, unelte și vehicule): șure, grajduri, coșare, cotețe etc..

Acareturile sunt și astăzi dispuse în jurul casei, astfel încât să fie la îndemâna omului. Alături de casă sau mai spre spate este așezată bucătăria de vară (cunia), construită din scânduri, având o vatră, cuptor pentru copt și toate cele necesare treburilor gospodărești legate de alimentație (troaca pentru mălai, sita pentru cernut, vase din ceramică sau metal, cărpătorul pentru pus mămăliga pe el, vatra de apă – în trecut mai ales, astăzi se folosește găleată din metal sau plastic – masă scundă, scaune mici etc.).

Tendința de migrare a forței de muncă și-a spus cuvântul și la nivel arhitectural, ce prezintă influențe straine, în funcție de modelele pe care au dorit să le preia, dar care nu se încadrează în specificul zonei. Arhitectura ultimilor 20-30 de ani, de tip vilă, este realizată de multe ori într-o manieră depersonalizată, cu o volumetrie discordantă, cu stridente cromatice și o dispunere neordonată, proprietarii folosind elemente decorative și materiale nepotrivite.

1. Operațiuni urbanistice importante (parcelări, demolări, trasări de artere de circulație noi, lucrări hidrotehnice, amenajări de suprafețe plantate, etc.)

- În decursul evoluției sale nu au avut loc operațiuni urbanistice importante.
- Parcelarea s-a realizat odată cu structurarea vetrei satului.
- Nu s-au trasat artere noi de circulație, lucrările din acest domeniu fiind din categoria modernizărilor de parte carosabilă și de intersecții, reparații și lărgiri de poduri și podețe.

2.8. Zone cu riscuri naturale

Pe dealuri, din cauza precipitațiilor, mai ales a ploilor torențiale, au loc eroziuni și prăbușiri, iar ploile liniștite, dar de lungă durată, favorizează dezvoltarea proceselor de alunecare.

Aceste degradări au fie cauze naturale fie umane : alunecări de teren, eroziuni de adâncime , eroziuni de maluri , degradări de pajiști , despăduriri , agro- tehnică defectuoasă , lipsă de grijă în întreținere ect.

Din cauza pietrei de calcar subgabaritice, depusă de la exploatarea de calcar Bistrița la poalele Muntelui Arnota, în punctul Târșă din Pietreni, s-au produs puternice alunecări de teren, care au dat reliefului un aspect tot mai frământat. Aceste alunecări și prăbușiri s-au accentuat în timpul ploilor îndelungate cazute în ultimii ani, ducând chiar la astuparea vechii albie a pârâului Costești, aflată mai la vest de canalul pe care acesta curge în prezent.

Pe parcurusul anilor albia canalului s-a lățit și adâncit cu circa 2-3 m.

În urma acestor manifestări, S.N.S. – Sucursala de Exploatare Minieră Vâlcea a elaborat studii și proiecte pentru asigurarea stabilității haldei de calcar subgabaritic (sort de calcar vandabil), urmate de lucrările efectiv de amenajare a haldei în diferite etape ale exploatării, ultima lucrare fiind realizată în perioada 2007-2009. Lucrările au avut în vedere drenarea și amenajarea fundamentului haldei cu scopul înlăturării pământurilor improprie, eliminarea bălților și preluării infiltrațiilor.

Ca aceste fenomene de alunecări să nu se mai producă, de preferat ar fi ca acest material de sort agabaritic depus în haldă să fie distribuit și utilizat în construcții, infrastructură, etc.

Alunecări de teren

Bistrița – la Achilina Mare;

Dealul Vii;

Zona Mlăci (pct. Ispas C-tin , Grămadă Ion , Istocescu);

Dealul Costeștilor – Ciobanu Petre;

Blezeni – pct. La Brânzoi;

Pădurea Mare – islaz

Zona haldei de la Cariera Bistrița.

Inundații

Pe Pârâul Bistrița

La ieșirea din defileu , pârâul Bistrița prezintă ris de inundații, afectând câteva gospodării;

Pct. STOG (islaz);

La Pod – sat Văratici

Pe DN 67 – limita cu comuna Tomșani;

Zona Găină Ion – în aval

Pe Pârâul Costești

Zona Pietreni – Haldă;

Zona Învelitoare – 1000 m din centru spre Pietreni;

Zona Lunca – 250 m de la primărie;

Zona Linia moartă (în apropierea intersecției cu DN 67 , afectate terenuri agricole și podețe , mai puțin gospodării – aprox. 250 ha).

2.9. Echipare edilitară

2.9.1. Gospodărirea apelor

Teritoriul administrativ al comunei Costești face parte din bazinul hidrografic al râului Olt. Principalele cursuri de apă ce traversează comuna de la nord la sud sunt pârâul Bistrița și pârâul Costești.

Bistrița izvorăște din munții din nordul comunei și ia naștere din cele două pârâiașe Gurguiul la vest (izvorăște din Muntele Văleanu) și Cuca la est (își trage izvoarele din Muntele Zănoaga), întâlnindu-se la locul numit „Între Râuri”, după care își ia denumirea de pârâul Bistrița. După ce parcurge comuna Costești, trece prin comuna Tomșani, iar de aici se îndreaptă spre sud-est prin comuna Frâncești și se varsă în Olt, pe malul drept, în dreptul orașului Băbeni, după ce parcurge o lungime de 50 km. Lărgimea medie a albiei minore (permanente) este de 6 m,

adâncimea de 50 cm, iar iuțeala curentului de 3 m/s. Are lărgimea medie a albiei majore (inundabile) de 25 m. Fundul apei este pavat cu pietre de diferite mărimi. De la izvoare și până la mănăstirea Bistrița, valea Bistrița este adâncă și îngustă, iar de aici la vale se lărgeste treptat, atingând în cursul său inferior 1000-3000 m lățime.

Pârâul Costești izvorăște din Muntele Neteda, curge de la nord spre sud printr-o vale îngustă și adâncă, udă satele Pietreni (localnicii de aici îi mai spun râul Pietreni sau Prislop) și Costești, după care se varsă în Bistrița, pe malul stâng, la hotarul dintre comunele Costești și Tomsani. Acest pârâu, în satul Pietreni primește văi cu apă permanentă cum sunt: Valea Bisericii (denumită și valea celor 44 de izvoare) și Valea Albinii.

Cele două cursuri au totdeauna apă din belșug. Seacă numai văile torențiale pe care le adună și care au apă numai când plouă și se topește zăpada. Până nu demult apa celor două pârâuri era folosită pentru punerea în mișcare a morilor, joagărelor, chiar și a unei pive. Când vin apele mari, aduc bușteni și alte lemne mai mici și pietre mari care sunt strânse de localnici pentru construcția temelilor la case.

Numeroși afluenți contribuie la debitul mare al celor două ape principale:

În Pietreni : Valea Morii, Valea Albinii, Valea Ciorobeștilor, Valea Bercului, Valea Pătulelor, Valea Bolovanului, Valea Tililoiului;

În Costești : Valea Afinetului, Valea Brăianului; Valea Secăturilor și Valea Jidovii, Valea Breahului, Valea Mare, Valea Blezeni;

În Bistrița : Valea Cioantă, Valea Scurtă, Valea Capra.

Pânza de apă freatică în comuna Costești se găsește la o adâncime variind între un metru și jumătate și 8 metri (în alte puncte la 10-12 m). Izvoarele numeroase ies la suprafața pământului, mai ales la poalele muntelui.

Aprovizionarea cu apă potabilă a populației comunei se face din izvoare naturale, din fântâni cu lanț și cumpene de lemn (mai puține cazuri); unii locuitori și-au forat în incinta gospodăriilor individuale puțuri (cu lanț); în satele Pietreni, Văratice (în Mlăci) și Costești – până la șoseaua națională – apa a fost adusă pe tevi metalice, de la poalele muntelui, din punctul „44 Izvoare”, aflat în satul Pietreni.

2.9.2. Alimentarea cu apă potabilă

Sursa de apă

Comuna Costești, formată din 4 sate, cu o populație de 3336 locuitori, beneficiază de alimentare cu apă în sistem centralizat pentru un număr de 3 000 locuitori, restul locuitorilor descurcându-se prin surse proprii.

Alimentarea cu apă în sistem centralizat pentru întreaga comună se face din două surse:

- sursa Bistrița (Fierbere) 11,9 l/s, alimentează satul Bistrița și Costești;
- sursa Pietreni (44 izvoare) – alimentează satele Pietreni, Costești, Văratice și parțial Bistrița.
- în Cămunul Ciorobești, la nord de Biserică, lângă valea Bolovanului, există o altă sursă de captare apă și rezervor înmagazinare, realizată de Asociația Ciorobești- sursă proprie pentru aprox. 20 gospodării.

Sursa de apă Fierbere este situată în satul Bistrița pe partea dreaptă a Drumului Județean 646 și a Mănăstirii Bistrița, sursă amenajată în anii 1988 -1989.

Sursa constă în captarea unui izvor într-un bazin din beton cu capacitatea de 150 mc. Apa captată în acest bazin alimentează satele Bistrița, Văratice și o parte din satul Costești. În zona Bistrița lângă Căminul Cultural există amplasată stația de pompare cu rezervor tampon de 10 mc subteran. Rezervorul tampon este alimentat din conducta de distribuție ce trece printr-un cămin de vane folosite pentru închiderea și deschiderea rezervorului, în funcție de consumul de apă. Din rezervorul tampon apa este pompată spre gospodăriile satelor. Sursa de apă Fierbere alimentează o populație de 800 de persoane, apa fiind distribuită gravitațional prin cișmele stradale și racorduri individuale. Tratarea bacteriologică a apei se face într-o stație de

clorinare dotată cu pompă dozatoare hipoclorit, vas stocare; contactul clorului cu apa realizându-se direct în conducta de distribuție.

În gospodăria de apă Fierbere sistemul de tratare se realizează printr-un proces mecanic de decantare, limpezire, operațiuni ce se realizează în bazinul de captare de 150 mc.

Sursa de apă 44 de izvoare s-a realizat în anul 1965, s-a reabilitat în anul 2005 și este compusă din dren subteran, puț colector, conductă de aducțiune, rezervor de înmagazinare de 300 mc, stație de dezinfecție cu hipoclorit și rețea de distribuție din conductă de oțel și PEID pozată îngropat cu o lungime de 22,9 km.

Din această instalație se alimentează satele Pietreni, Văratnici, o parte din satul Costești și Bistrița cu o populație de 2150 persoane, iar distribuția se face prin cișmele stradale și racorduri individuale.

Gospodăria de apă de la sursa 44 de izvoare (dren, puț, rezervor, stație de clorinare) are zonă de protecție cu regim sever constituit într-o suprafață de 1500 mp împrejmuit cu un gard de plasă de metal cu porți securizate și inscripționată corespunzător.

În gospodăria de apă 44 de izvoare sistemul de tratare a apei se realizează prin filtrare grosieră, operațiune ce se produce în interiorul drenului prin stratul filtrant de pietriș și nisip cu grosimea de 0,80m. Următoarea operațiune este decantarea mecanică primară, produsă în decantorul puțului colector, urmată de decantarea secundară, operațiune produsă în rezervorul de compensare de 300 mc. Tratarea bacteriologică se realizează în stațiile de clorinare de tip container dotat cu pompă dozatoare hipoclorit, analiză de clor rezidual, detector clor gazos în aer și cameră depozitare recipiente hipoclorit.

Contactul clorului cu apa se realizează în interiorul rezervorului.

Rețeaua de aducțiune transportă apa din satul Pietreni în satul Văratnici până la stația de pompare cu rezervor tampon, urmând ca apa să fie pompată către rezervorul de înmagazinare cu capacitatea de 350 mc amplasat în zona cea mai înaltă a satului Văratnici, pct. Stog. Stația de pompare formată din două pompe și un rezervor tampon cu capacitate de 150 mc este amplasată subteran într-o construcție din beton cu dimensiunile $L=3,5\text{m} \times l=2,5\text{m} \times h=2,6\text{m}$, pompele având caracteristicile $Q=25,2\text{mc/h}$ și $H=60\text{mc}$.

Împrejmuirea stației de pompare cu rezervor tampon este prevăzută cu plasă de sârmă cu $H=2\text{m}$ motată pe stâlpi metalici fixați în fundație din beton și porți de acces pietonal și auto –securizate.

Gospodăria de apă este amplasată în satul Văratnici, are o suprafață ocupată de 1600 mp cuprinde și zona de protecție sanitară.

Pe amplasamentul gospodăriei de apă se află și rezervorul tampon și căminul complex de vane.

Rezerva de apă de 350 mc cuprinde volumul rezervei intangibile de incendiu – 176 mc, volumul de compensare orară – 95 mc și volumul de avarie – 84 mc, pentru situațiile de întrerupere a alimentării rezervorului.

Pe parcursul anilor 2012-2016 s-au realizat lucrări de extindere, reabilitare a sistemului de alimentare cu apă în sistem centralizat în:

- satul Bistrița, zona Pod rudari spre cariera de calcar, Schit Păpușa, Peri și Blocurile Minierei,
- satul Pietreni – zona Ruget 1,3 km – grup de case fără apă, rețea dotată cu stație de pompare;
- în satul Văratnici – grup case Lăcraru Visarion;
- ulița Valea Jidovii – 300 ml;
- ulița Bologa – 100 ml;
- reabilitare pe o porțiune de 200 ml Văratnici, Mlăci – Grămadă, Ispas, Peștereanu.
- Înlocuirea a 14 km de conductă veche în satele Bistrița, Văratnici și Costești cu conductă nouă din polietilenă.

De asemenea au fost amenajate și fântânile din punctele Lunca -Blezeni, Mlăci – Istocescu Ion, La Florescu (lângă bariera CFR), reabilitare fântână punct Papuc, Dealul

Costeștilor (lângă Muzeul Trovanților), Rovine, Stog, Școala – Nicu Ispas, Măgura – lângă Damila, Dealul Costeștilor – Huidu Mircea, Măgureanu – lângă DJ 646..

Rețeaua de alimentare cu apă este dotată cu hidranți exteriori amplasați pe traseele majore de circulație și sunt marcați în planșa de rețele.

De asemenea sunt amenajate și rampe de acces la sursele naturale de apă pentru autospecialele de intervenție: Punct Văratici (pod), Stog, Pietreni, Învălițoare, Lunca Costești, Pietreni – Școală, Bistrița – Pod, DN 67 – Rovine (Canton CFR).

2.9.3. Canalizarea

Există rețea de canalizare realizată pe o lungime de 20 420 m pe toate drumurile principale – deservește aproape întreaga localitate, mai puțin zona de pe DN 67 cuprinsă între limita cu comuna Bărbătești și intersecția cu DJ 646, satul Văratici partea dreaptă a pârâului Bistrița, cât și unele ulițe desprinse din drumurile principale.

Pe tot traseul de canalizare există stații de pompare, amplasate pe trasee unde scurgerea nu se poate realiza gravitațional.

Unele instituții publice, unitățile de cooperatie; mai dispun de rețea de canalizare proprie, Centrul de plasament nr. 11 Bistrița, Mănăstirea Bistrița și blocurile de locuințe ale sectorului de exploatare a calcarului (deversarea se face în rețeaua de canalizare comunală); gospodăriile individuale care nu sunt racordate sau care nu se pot racorda la rețeaua de canalizare vor fi nevoite să se rezolve în sistem propriu prin amplasarea unor bazine vidanjabile etanșe.

Stația de epurare existentă este amplasată în partea de sud a comunei, spre limita cu comuna Tomșani, în afara intravilanului și a zonei construite. Tipul stației de epurare este mecano-biologică cu 2 module, $Q_{max} = 300 \text{ mc/zi}$.

Rețeaua de canalizare cuprinde 14 stații de pompare, 340 cămine de vizitare, 28 pompe submersibile dotate S.P.A.U. (1A+1R) și un bazin de egalizare – omogenizare și pompare.

2.9.4. Alimentarea cu energie electrică

Toată comuna este alimentată cu energie electrică, prin LEA 20 KV (linia Vâlcea sud – Tg. Jiu) – SC Electrica – centrul Horezu; pe teritoriul comunei există 9 posturi de transformare, de 100 – 630 KV.

Comuna Costești este traversată de rețeaua de înaltă tensiune 110 kv pe direcția est – vest, urmărind la distanță în afara zonei locuite drumul național 67.

La nivelul localității s-au realizat lucrări de extindere, reabilitare, modernizare a sistemului de iluminat public. Astfel a fost extins iluminatul public în zonele Biserica Păpușa, biserica Peri, grup case Petrescu Filimon, Biserica Sf. Nicolae - 44 de Izvoare, cimitirul Pietreni, ulița spre Ciorgan alexandru, ulița spre Prislop, grup case Braian, grup case Gruiete – Pădurea Mare, cimitirul din Costești, Blezeni – Valea Jidovii, casa Mecu Pietreni, Istocescu – Pietreni și Halda Pietreni.

De asemenea tot la inițiativa conducerii administrației publice locale s-au montat 8 camere video, amplasate în punctele cheie ale localității.

2.9.5. Telefonie

Comuna dispune de telefonie fixă pe cablu optic, este racordată la centrala telefonică digitală cu o capacitate de 506 posturi telefonice instalate și cu posibilități de extindere; sistemul de telecomunicații oferă 3 servicii pentru telefonie mobilă GSM.

De asemenea există posibilitatea accesului la internet și cablu – TV.

2.9.6. Alimentarea cu căldură

Toate instituțiile publice, locuințele particulare și Mănăstirea Bistrița dispun de centrale proprii de încălzire, cu combustibil solid, dar majoritatea locuințelor nu dispun de centrale proprii, încălzirea spațiilor făcându-se prin intermediul sobelor, cu lemne.

2.9.7. Alimentarea cu gaze naturale

Nu există rețea de gaze naturale.

2.9.8. Gospodărire comunală – salubritate

La nivelul localității, colectarea gunoiului se face de către SC URBAN SA prin contracte încheiate cu locuitorii comunei, cu agenții comerciali și cu instituțiile publice existente pe raza comunei.

Din păcate și în comuna Costești există proprietăți care nu au încheiat contract cu societatea de ridicare a gunoiului menajer. Sunt încheiate 393 contracte pentru 729 de persoane, iar consiliul local (printr-o Hotărâre de C.L.) are în plan obligarea fiecărui cetățean să dețină contract pentru ridicarea gunoiului menajer.

Săptămânal se colectează gunoiul de pe DN 67, Stog, La Bistrița - pod rudari fiind amplasate tomberoane mari.

Colectarea selectivă încă nu se realizează în conformitate cu reglementările de mediu, dar începe să prindă interes la nivelul comunității (sunt amplasate containere pentru peturi, hârtie, sticlă). În continuare se aruncă gunoaie pe terenuri – zona Stog, Valea lui Capră, în Dealul Costeștilor la limita cu Bărbăteștiul, în Luncă – zonă sensibilă.

Permanent sunt acțiuni și campanii de colectare a deșeurilor de aparaturi electrocasnice, becuri, etc cu firma ROREC.

Primăria comunei Costești are încheiat contract cu firma SC CĂLIMĂNEȘTI CĂCIULATA S.A. pentru ridicarea cadavrelor animaliere.

Sursele de deșuri din localitate sunt: deșuri menajere provenite de la populație și agenții economici, deșuri stradale, deșuri grădini, spații verzi, parcuri și deșuri provenite din demolări.

Ca disfuncționalitate majoră se constată faptul că în continuare se depozitează necontrolat deșuri și/sau dejecții care constituie o sursă majoră de poluare și degradare a terenurilor. Problema deșeurilor este tot mai acută datorită creșterii cantității acestora, până în prezent negăsindu-se soluții corespunzătoare sau neaplicându-se (sanțiuni, amenzi, etc).

În general reziduurile sunt depozitate fără a ține seama de natura lor: textile, sticlă, metal, mase plastice etc.

2.9.9. Situații de urgență

Situația de urgență reprezintă un eveniment excepțional, cu caracter non militar, care prin amploare și intensitate amenință viața și sănătatea populației, mediul înconjurător, valorile materiale și culturale importante, iar pentru restabilirea stării de normalitate sunt necesare adoptarea de măsuri și acțiuni urgente, alocarea de resurse suplimentare și managementul unitar al forțelor și mijloacelor implicate.

În Comuna Costești funcționează **serviciu de urgență profesionist:**

Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență (SVSU), în subordinea Consiliului Local al Comunei Costești și este încadrat cu un număr de 30 persoane – toți voluntari conduși de un șef Serviciu, cu următoarea structură:

- Un compartiment pentru prevenire cu un număr de 8 specialiști pentru prevenire voluntari: un șef compartiment, un specialist pentru instituțiile publice și operatorii economici din subordinea Consiliului local, 4 specialiști pentru 1200 de gospodării;
- O formație de intervenție având un nr. de 22 voluntari, compusă din: șef formație intervenție, echipă specializată pentru intervenție în caz de incendiu (11 persoane), echipă specializată în domeniul evacuării (4 persoane), echipă specializată în domeniul sanitar (3 persoane).

Serviciul Voluntar pentru situații de Urgență este dotat cu un UTV.

În caz de incendiu , rețeaua de alimentare cu apă este dotată cu hidranți stradali, iar pentru autospeciale există rampe de acces la sursele naturale de apă în caz de intervenție :

- Punct Văratici, Stog, Pietreni- Învălițoare , Lunca Costești, Pietreni – Școală, Bistrița – Pod.

2.10. Probleme de mediu

Exploatarea de calcar din satul Bistrița reprezintă pe lângă locurile de muncă pentru localnici și impozitele către bugetul local și un puternic impact negativ asupra mediului și asupra activității de turism. Administrația locală trebuie să consulte o instituție specializată pentru identificarea de soluții tehnice, practici de renaturarea haldelor de calcar și stabilizarea lor fizică.

Cariera de calcar alimentează Uzinele Sodice de la Govora cu calcar, transportul făcându-se cu trenul și cu camioanele. Sterilul rezultat în urma exploatarei este depozitat pe halda de steril. Perimetrul de exploatare are o suprafață de 1,161 km² și 200 m extindere în adâncime. Exploatarea în carieră cuprinde 8 trepte a câte 30 m înălțime și taluz de lucru de 75°, situate între cotele +732 și +977, dintre care la ora actuală doar cele 3 inferioare sunt active, următoarele 3 sunt inactive, iar cele 2 superioare sunt nedeschise. Ținând cont că halda reprezintă 40% din materialul extras, până în prezent, în cei aproape 50 ani de activitate, reprezintă zona exploatării cu cel mai mare risc, fiind încadrată în clasa de pericolozitate „halde cu deplasări ce pot fi limitate prin amenajări”, datorită instabilității materialului haldat și alunecării acestuia prin presiunea exercitată asupra stratelor de marne, argile și nisipuri pe care au ajuns să fie depozitate. Cea mai mare alunecare s-a produs în 1978, când alunecarea a necesitat devierea și regularizarea pârâului Costești. În prezent se efectuează lucrări de stabilizare a haldei. Din punct de vedere tehnic, dezvoltarea exploatării miniere este constrânsă amplasarea Mănăstirii Arnota spre vest, de constituția reliefului Cheile Costești cu versanți foarte înclinați și pereți verticali de peste 100m și de vecinătatea nordică a Parcului Național Buila Vânturarița. La ora actuală, exploatarea rezervelor accesibile și corespunzătoare calitativ cerințelor beneficiarilor, permit desfășurarea activității pentru o perioadă de maxim 3-4 ani.

Impactul socio-economic al dezvoltării/închiderii obiectivului

În prezent în carieră lucrează 146 angajați.

Nu există un Studiu de evaluare a impactului social și un Plan de atenuare a impactului social întocmit conform prevederilor Art. 20 din Legea Minelor nr. 85/2003, din care să reiasă efectele sociale ale închiderii carierei.

Din punct de vedere economic, dacă activitatea de exploatare va fi sistată, se va trece la efectuarea de lucrări de refacere a mediului, activitate care pe termen scurt și mediu va implica resurse umane și financiare importante.

În timpul și după acestea, zona ar putea fi orientată spre dezvoltarea turismului și serviciilor conexe acestuia, profitând de potențialul turistic natural și antropic extraordinar al zonei, unul dintre cele mai ridicate din țară.

Va rămâne funcțională doar o mică parte a facilităților existente de exploatare și transport a materialului din haldă, utilizabil pentru lucrări de construcții (în special pentru infrastructura rutieră). Cantitatea și calitatea mare a acestui material (30.000.000 t piatră spartă și sortată < 4 cm) va asigura implicarea unei părți a personalului angajat la ora actuală în carieră pentru o perioadă îndelungată.

Pe timpul continuării exploatării miniere, turismul în zonă nu poate decât să fie menținut la cota de dezvoltare actuală, întrucât cele două activități se exclud reciproc. În consecință, decizia de dezvoltare pe termen scurt și mediu a zonei va trebui să urmărească una dintre cele două căi: minerit sau turism.

Potențialul de risc

Extinderea exploatării în carieră reprezintă un potențial risc datorită faptului că atât zona în care la ora actuală se realizează exploatarea, cât și zona vizată de extindere se află într-o regiune puternic tectonizată, cu un sistem de falii de sprijin asociate faliei principale de pe Valea

Costești, cea ce ar conduce la blocarea albiei pârâului Costești și chiar la activarea unor planuri de alunecare mai profunde.

Impactul dezvoltării obiectivului asupra mediului

S.N.S.- Sucursala de exploatare Minieră Rm. Vâlcea a elaborat între anii 2014-2015 documentații pentru Cuantificarea și Constituirea Garanției Finale pentru Refacerea mediului la Cariera Arnota-Bistrița și care cuprind:

- Planul Inițial de Încetare a Activității;
- Planul de Refacere a Mediului;
- Proiectul Tehnic de Refacere a Mediului;
- Planul de gestionare a Deșeurilor provenite din Activitățile de Extracție;
- Planul de Management al Deșeurilor Miniere;
- Studiul de Evaluare al Impactului social, Studiu de Atenuare Impact;
- Programul de Monitorizare;
- Evaluarea Economică.

Măsurile de refacere a mediului pot fi puse în practică.

Întrucât exploatarea minieră prin definiție este o activitate care nu poate fi realizată fără afectarea puternică a elementelor naturale, dezvoltarea în continuare a exploatării miniere aduce atingere ireversibilă patrimoniului natural al zonei prin afectarea următoarelor elemente:

Peisajul

Impactul vizual al exploatării miniere este foarte puternic, cariera fiind vizibilă de pe toate căile de comunicație din zonă.

Dispariția peisajelor seminaturale cu păduri și pajiști montane, acestea fiind înlocuite de peisajul industrial prin lucrări specific miniere. Efectele asupra peisajului se vor răsfrânge și asupra zonei adiacente, în special asupra Cheilor Costești, unde se va produce cu siguranță prăbușirea unor cantități importante de material, așa cum s-a întâmplat în mai multe rânduri în trecut, transformând peisajul natural și sălbatic al cheilor în peisaj cu aspect minier, având ca rezultat conuri de dejecție de material prăbușit, colmatarea cheilor și blocare a cursului de apă.

Elemente geologice/paleontologice

În zona unde se vor desfășura lucrările miniere și lucrările de acces spre zona de exploatare, vor fi distruse definitiv aflorimentele existente la ora actuală.

Elemente geomorfologice - carst

În zona unde se va desfășura exploatarea și în zona unde vor fi realizate drumurile industriale de acces se pot distruge elemente geomorfologice specifice reliefului carstic : Dolinele (unice în parc) , Lapiezurile, Cheile Costești , Peșterile din zona Cheilor Costești și versantul nord-vestic al Muntelui Arnota vor fi afectate ca efect al trepidațiilor rezultate în urma detonărilor și deplasării utilajelor grele.

Habitatele

În zona unde se va dezvolta activitatea minieră există următoarele tipuri de habitate:

Pădure, pajiști subalpine din pășunea din Muntele Arnota, Tufărișuri alpine și boreale, Pajiști calcifile alpine și subalpine, Grohotișuri calcaroase și de șisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin, Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci calcaroase , Păduri dacice de fag.

Flora

În zona unde se va dezvolta activitatea minieră există următoarele specii floristice protejate cunoscute până în prezent: *Lilium jankae* (crinul de munte – specie rară), *Dianthus spiculifolius* (garofiță - endemit carpatic, specie rară), *Taxus baccata* (specie vulnerabilă / rară), *Abies alba* (brad – specie periclitată), *Pulmonaria rubra* (mierea ursului - endemit balcano-carpatic), *Juniperus sabina* (cetina de negi, vulnerabilă/rară), *Centaurea atropurpurea* (pesma – specie rară). La acestea se adaugă: *Lilium martagon* (crinul de pădure), *Fraxinus excelsior* (frasin - exemplare seculare), *Crocus vernus* (brândușă), *Primula veris* (ciuboțica cucului), *Leucojum vernum* (ghiocei) *Galanthus nivalis* (ghiocei - specie citată pe anexa 5 a OUG 57/2007), *Juniperus communis* (ienupăr).

Fauna

În zona unde se va dezvolta activitatea minieră există habitate favorabile următoarelor specii faunistice cunoscute până în prezent : Urs , Lup , Râs , Pisică sălbatică , Vulpe , Jder de pădure , Jder de piatră , Capră neagră , Căprior , Mistreț , Iepure , Veveriță , Vânturel de seară ,Pupăză , Codobatură albă , Fluturaș de stâncă , Corb , Bufniță ,Ciocănitoare , Gaiță ,Viperă comună ,Șarpele de alun , Șopârlă cenușie , Gușter , Șopârla de ziduri , Salamandra , Broasca roșie de munte , Buhaiul de baltă cu burta galbenă , Rădașcă , Croitor , Croitorul fagului , Fluture.

Patrimoniu cultural

Mănăstirea Arnota

În imediata apropiere a exploatării miniere se află Mănăstirea Arnota, monument de arhitectură al patrimoniului național de clasă A, ctitorie și necropolă a lui Matei Basarab din secolul al XVII-lea.

În timp, deși există și avantaje prin facilitarea accesului, alimentării cu curent electric și apă potabilă, mănăstirea a avut de suferit datorită activităților miniere, motiv pentru care s-a și instituit un pilier de siguranță de 650 m, zonă în care nu se pot desfășura activități de exploatare minieră. Activitatea de exploatare nu presupune transportul calcarului cu mijloace auto, deci Mănăstirea Arnota nu va fi afectată de traficul de utilaje grele.

Concluzii

Singura modalitate legală de a continua exploatarea în perimetrul unde este propusă zona de extindere a carierei, este schimbarea limitelor parcului și de preferat și a siturilor Natura 2000, care se poate realiza prin Hotărâri de Guvern (pentru parc și sit de importanță avifaunistică) și Ordin al Ministrului (pentru sit de importanță comunitară). În plus, pentru schimbarea limitelor sitului Natura 2000, trebuie acceptul Comisiei Europene. Exploatarea în perimetrul parcului național contravine atât legislației din domeniul ariilor naturale protejate, cât și celei din domeniul minier. Consiliul Științific și Administrația parcului nu au competențe legale pentru aceasta, decizia putând fi luată la nivel de Guvern.

(Date preluate din Raportul privind situația carierei de calcar Bistrița, realizat în luna mai 2016 de Geolog Dl. Florin Stoican).

Din datele preluate din Panul Local de acțiune pentru Mediu în Județul Vâlcea rezultă că la nivelul Comunei Costești, Cariera Bistrița are următoarele efecte:

Efectul asupra sănătății umane a fost evaluat ca fiind **redus**, datorat numărului mic de persoane din zona limitrofă exploatării.

Impactul asupra mediului – Afectarea condițiilor geologice și hidrologice din cauza exploatării carierei de calcar implica un efect **mare** asupra mediului. În privința efectului pe care activitatea miniera o induce asupra apei de suprafață și a aerului acesta a fost evaluat ca fiind **redus**, deoarece afectează o arie relativ mică.

Impactul asupra calității vieții – Halda de steril nu este stabilă și provoacă alunecări de teren, punând în pericol așezările locuitorilor, unii fiind deja stramutați. Riscul de alunecări de teren, încă existent, a fost evaluat ca **mare**, referitor la componenta sol. Emisiile de particule minerale de la concasarea calcarului și halda de steril provoacă un efect **semnificativ** asupra calității vieții. În plus, efectul de reducere a potențialului de dezvoltare turistică a fost evaluat ca fiind **redus**.

Lipsa unui plan de acțiune comun (*APL și actori locali*) pe probleme de mediu, corelat cu cel județean (*Planul Local de Acțiune pentru Mediu Vâlcea*).

Efectele negative asupra mediului natural și implicit asupra obiectivelor turistice naturale se fac simțite și în zonele intens frecventate de către turiști, cum sunt Cheile Bistriței, Cheile Costești, Peștera Liliiecilor.

Gradul scăzut de educație ecologică a cetățenilor în probleme de mediu face dificilă implementarea normelor UE;

Separarea, colectarea și reutilizarea deșeurilor prezintă un interes scăzut; agenții economici nu prezintă interes în recuperarea și re folosirea ambalajelor.

Insuficienta amenajare pe pârauri împotriva inundațiilor duce la degradarea și eroziunea

terenurilor agricole; în sezon ploios există zone inundabile.

Problemă importantă de mediu este lipsa de spațiilor verzi amenajate și a plantațiilor de protecție; Lipsa lucrărilor de stabilizare prezintă pericole de alunecări de teren.

Calitate slabă a drumurilor prezintă o dificultate în exploatarea judicioasă a turismului, în special cel montan; Infrastructura socială și de educație slab dezvoltată conduce la degradarea și devalorizarea resurselor naturale ale localității;

Mentalitatea de indiferență față de protecția mediului.

Degradarea ariilor protejate se poate datora și exploatarea nerațională a resurselor (recoltare de fructe de pădure și plante medicinale, tăieri ilegale lemn) și turismului neecologic (turism motorizat), abandon deșeuri;

Poluarea fonica produsă de benzile transportoare a calcarului la stația de siloz;

Activități economice: încurajarea activităților economice tradiționale cu impact cât mai scăzut asupra mediului; utilizarea și valorificarea viabilă a resurselor zonei, prin activități nepoluante; promovarea produselor ecologice; dezvoltarea micii industrii artisanale.

O altă sursă de poluare a apelor și a solului o constituie depozitarea necontrolată sau necorespunzătoare a deșeurilor pe cursul apelor, folosirea îngrășămintelor chimice în agricultură, existenței unor fose rudimentare folosite de gospodăriile locale.

Poluarea atmosferei

Exploatarea și prelucrarea calcarului, transportul greu necontrolat, infrastructura de drumuri slab dezvoltată; toate aceste disfuncționalități duc la poluarea aerului în zonele carierei Bistrița, satului Bistrița și a satului Pietreni. Nu există perdele de protecție care să diminueze acest factor negativ.

Activitățile desfășurate în cadrul sectorului carierei:

- lucrări de exploatare a calcarului (lucrări de pregătire pentru derocări și lucrări de pușcare în carieră); din informațiile preluate din Avizul cu observații al SNS – Sucursala Exploatare Minieră Rm. Vâlcea se precizează că nu se mai fac lucrări pentru derocări masive începând cu anul 2000, iar activitatea de măcinare calcar și mozaic a fost sistată încă din perioada 2005 – 2006.
- lucrări de depozitare și transport a materialului;
- activități colaterale;
- transportul în carieră;
- transportul din carieră la stația de prelucrare realizat cu ajutorul benzii transportoare.

Deșeuri industriale

Cele mai mari cantități de deșeuri industriale sunt produse de exploatarea în carieră a calcarului; materialul rezultat din procesarea calcarului pentru chimie este totuși un produs vandabil ca și calcar subgabaritic.

Alte deșeuri care nu sunt biodegradabile : materiale și echipamente uzate (deșeuri metalice , deșeuri din cauciuc , uleiuri , nămoluri și ambalaje).

Zonele de exploatare a calcarului sunt zone care produc grave deteriorări ale mediului : Prin decopertări , excavări , haldări exterioare, terenurile sunt scoase din circuitul economic pe suprafețe foarte mari pentru perioade de mulți ani.

MONUMENTE ISTORICE ȘI ANSAMBLURI DE ARHITECTURĂ

Cadru legislativ în vigoare :

- Legea nr. 422 / 2001 privind protejarea monumentelor istorice ;
- Ordonanța Guvernului 43 /2000 – republicată privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național ;
- Legea nr. 468/2003 – protejarea monumentelor istorice ;
- Legea nr.378/2000 – privind protejarea siturilor arheologice ;
- Ordinul 2807 / 2003 – Norme metodologice de clasare a monumentelor istorice inclusiv lista ;

Monumentele istorice de pe raza comunei Costești cuprinse în lista monumentelor istorice din județul Vâlcea, conform ordinului M.C.C. nr. 2.314/2015 sunt:

A. Monumente arheologice ;

Situri arheologice Comuna COSTEȘTI, Jud. Vâlcea

Nr. crt.	Cod LMI Cod RAN	Sat	Denumire monument istoric
26	VL-I-s-B-09517	Bistrița , incinta mănăstirii	Necropolă ; Hallstatt Necropolă epoca medievală
48	VL-I-s-B-09526 169262.01	Sat Costești , Comuna Costești Necropola se află la 1000 m S de clădirea primăriei comunei Costești, de-a lungul terasei din dreapta pâraului Costești, parțial în cimitirul actual.	Necropolă tumulară de incinerare Hallstatt târziu, cultura Ferigile - Bârsești
218	VL-I-s-B-09594 169299.02	Sat Văratica Com. Costești , Vârful Stogu la nord de sat	Așezare Hallstatt La nord de sat- Locuire civilă

Necropola Hallstattiană și Medievală de la Bistrița .

În satul Bistrița, în incinta mănăstirii cu același nume, a fost semnalată o necropolă hallstattiană , conținând doar morminte plane (nu a fost cercetată). Aici a fost descoperită o urnă funerară înainte de primul război mondial, cu ocazia amenajării grajdului pentru fosta Școală Militară de Subofițeri, de lângă Mănăstirea Bistrița. În anul 1965, cu ocazia săpării fundațiilor Școlii Profesionale Speciale nr. 20 (situată în partea de vest a drumului de acces spre mănăstire), s-a descoperit un depozit de 33 vase, arse secundar, într-o groapă de formă circulară cu diametrul de 1,30m și adâncimea de -0,60m.

În exteriorul vestic al incintei mănăstirii, în jurul Bisericii Bolniței, în anul 2006, au fost făcute cercetări arheologice preventive la bolniță, cu ocazia realizării unui dren de interceptare a apelor din amonte. A fost descoperit un mormânt de la 1887 și 7 cărămizi cu inscripții ale unor călugări îngropați aici între 1727 și 1848, toate descoperite în poziție secundară, datorită deselor intervenții ce au avut loc în zonă și dezinteresului față de cei adormiți.

Necropola Hallstattiană Ferigile.

1) Necropola tumulară

Necropola tumulară ocupa o suprafață lungă de cca.700m și lată de cca. 100m, fiind situată pe partea dreaptă a pâraului Costești, în apropierea drumului comunal, (cu excepția grupului de

tumuli 50-59, situați de o parte și de alta a drumului), la marginea cimitirului actual al satului, fără ca cele două zone funerare să se suprapună.

Între anii 1956-1958 și 1960-1962, Al. Vulpe a săpat aici 149 de tumuli, epuizând întreaga necropolă tumulară (650-450 î.Hr.) și doi tumuli din epoca bronzului timpuriu (2600-2.500 î.Hr.).

Necropola tumulară conține 197 morminte: 103 cu oase incinerate, 94 fiind lipsite de oase cremate. Inventarul necropolei este bogat și constă din ceramică (străchini, cești, căni, vase pântecoase, vase borcan, pahare), arme și piese de harnașament (akinakai, cuțite de luptă, cuțitașe, topoare de luptă, vârfuri de lance, vârfuri de săgeți, zăbale, butoni), podoabe (fibule, mărgelă, brățări, verigi, cercei). Decorul este variat: caneluri (verticale, oblice, orizontale), butoni, brăuri, incizii etc.

Analizele osteologice efectuate pe un lot de 70 morminte, au identificat 80 indivizi, dintre care 68 erau copii și 12 adulți tineri. Concluzia la care ajung cercetătorii care au întreprins studiul antropologic este că aici este o necropolă de copii numai de sex masculin, aparținând unei comunități tribale cu caracter războinic. Proportia ridicată de copii (85%) din cadrul necropolei a fost interpretată prin faptul că aici arau înmormântați mai ales băieții, presupunându-se că dacă ar fi trăit ar fi devenit luptători, lucru confirmat și de bogatul inventar de arme și podoabe.

2) Necropola plană

La cca. 1 km. nord de limita cimitirului tumular hallstattian, în centrul comunei Costești, pe o rază cuprinsă în linii generale, între Primărie, Școala elementară, brutărie și biserica satului, la poalele dealului Mlăcile, se află o altă necropolă hallstattiană de incinerație, în cea mai mare parte plană (excepție face tumulul izolat 150, cu ardere pe loc, având un rug oval, cu oase calcinate, cărbuni, fragmente ceramice și două bucăți amorfe de fier). Necropola plană (450-400 î.Hr.) se compune din 3 grupuri de morminte, situate la distanță mare unele de altele. A fost cercetat doar grupul din curtea școlii. Pe o suprafață de 2000 mp au fost săpate 28 morminte (nr. mormintelor din acest grup nu depășea probabil 40). Un alt grup de morminte a fost semnalat în centrul comunei, la brutărie, de unde provin câteva vase descoperite întâmplător în 1955, iar al treilea grup pare a fi la cca 200 m E de Primărie, unde s-a descoperit o urnă în 1942. Între aceste grupe s-a cercetat tumulul izolat 150 (sec. VI-IV î. Hr.), cercetat în anul 1960. Cercetările au fost făcute pe scară redusă între anii 1963-1964 în necropola plană. Ceramica descoperită aici nu prezintă deosebiri esențiale față de necropola tumulară. Se remarcă profile de vase borcan, străchini, vase pântecoase, căni mari grosiere, mai rar ceșcuțe. Puține vase au urme de ornamente în relief sau caneluri oblice.

B. Monumente și ansambluri de arhitectură

MĂNĂSTIREA BISTRIȚA

ansamblu de arhitectură

Cod:

Lista 1955: - 2060;

Lista 1991 - 1992: 39B0058;

Lista 2015: VL-II-a-A-09666.

Categorie valorică A

Localizare: com. Costești, sat Bistrița.

Datare: 1494; ref. 1519, 1683 - 1688,

1847-1856.

Ctitori: ctitorii inițiali au fost banul Barbu Craiovescu și frații săi Pârvu, Danciu și Radu.

Între anii 1683 – 1688, Constantin Brâncoveanu, descendent al Craioveștilor, acordă Bistriței o mare importanță. Reface biserica și o înzestrează cu obiecte de cult importante și scumpe (argintărie, icoane, cărți, uși de intrare, clopot nou). Pilda marelui domnitor este urmată și de membrii ai familiei Cantacuzino. În secolul al XIX-lea, din inițiativa domnitorului Gheorghe Bibescu, ansamblul este din nou refăcut.

Ansamblul, de categorie valorică A, este compus din:

Biserica “Adormirea Maicii Domnului” (1847 – 1856)-cod: VL-II-m-A-09666.01;

Biserica – bolniță “Schimbarea la Față” (1520, pridvorul din 1710) – cod: VL-II-m-A-09666.02;

Turn clopotniță – cod: VL-II-m-A-09666.03;

Corpul de chilii (incinta veche) – cod: VL-II-m-A-09666.04;

Foișorul de pe latura de est a incintei vechi - cod: VL-II-m-A-09666.05.

“Cartea banului Barbu” de la 1491 – 1492, prin care *“Mănăstirea Bistrița este înzestrată cu sate de țigani”*, este prima atestare documentară a sfântului lăcaș. La Bistrița, Barbu Craiovescu aduce în 1497 moaștele Sfântului Grigorie Decapolitul.

Mănăstirea Bistrița a fost de la bun început un focar de cultură și spiritualitate românească, prin care s-au conservat tradițiile vechi până târziu, în secolul al XVIII-lea. Aici s-a întreținut o bogată activitate de scriptoriu, s-au copiat numeroase manuscrise în limba slavonă, iar în secolul al XVII-lea a existat o școală în limba română.

Istoria frământată a Mănăstirii Bistrița a avut ca imediată consecință distrugerea și refacerea repetată a acestui așezământ monahal. În 1509 mănăstirea a fost distrusă de voievodul Mihnea cel Rău, în 1530 a fost devastată de oștile ungurești, în 1821, în timpul Revoluției lui Tudor Vladimirescu, a fost incendiată. După cutremurul din 1838, mănăstirea a ajuns în ruină. În prezent, din vechiul ansamblu al Craioveștilor se mai păstrează doar Bolnița. În anul 1846, domnitorul Gheorghe Bibescu începe lucrările de refacere a ansamblului monastic de la Bistrița. Își aduc contribuția arhitectii Ioan Schlatter și Scarlat Beniș. Planul noii mănăstiri este făcut de arhitectul Iulius Fraywald, iar pictura bisericii mari este executată de Gheorghe Tătărescu. Lucrările se încheie în anul 1856.

Biserica Bolniță “Schimbarea la Față”

(1520, pridvorul din 1710)

Cod: VL-II-m-A-09666.02;

Este cea mai veche biserică bolniță din județul Vâlcea, loc destinat îngrijirii celor suferinzi, este singura rămasă din secolul al XVI-lea fiind ctitorie a banului Barbu Craiovescu. Datarea Bolniței de la Bistrița a născut controverse. Se admite ca dată a sfințirii acesteia, anul 1520 - 1521.

Pridvorul i-a fost adăugat în epoca brâncovenească (1710). Pictura, care împodobește biserica, atribuită zugravilor Dumitru și Chirtop, este o realizare artistică foarte valoroasă, a doua ca vechime din Oltenia, (după cea din pronaosul Mănăstirii Cozia).

Pridvorul a fost adăugat de Andriana, soția vornicului Șerban Cantacuzino II, zis Măgureanu, și zugrăvit de Iosif ieromonahul și Hranite, în anul 1710.

TURN CLOPOTNITA Datare – ref. 1847-1856
Cod : VL-II-m-A-09666.03

CORP DE CHILII (din incinta veche),
Datare –1494, ref. 1847-1856
Cod : VL-II-m-A-09666.

FOISOR, Datare – ref. 1847- 1856
Cod : VL-II-m-A-09666.05

Spre est s-a construit un foisor, preschimbat in prezent in camera, fiind orientat spre apele Bistritei, iar de-o parte si de alta a acestuia doua turnuri, ce confera manastirii un aspect medieval.

MĂNĂSTIREA ARNOTA

ansamblu de arhitectură

Cod:

Lista 1955: - 2059;

Lista 1991 - 1992: 39B0059;

Lista 2015: VL-II-a-A-09667.

Localizare: com. Costești, sat Bistrița.

Datare: 1633 - 1637.

Categorie valorică A.

Ctitor: Matei Basarab.

Ansamblul cuprinde:

Biserica “Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”

– cod: VL-II-m-A-09667.01;

Construită de domnitorul Matei Basarab,

Mănăstirea Arnota a fost destinată să fie necropolă pentru ctitor și familia sa.

Biserica “Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” adăpostește în pronaos, mormântul ctitorului său și pe cel al tatălui acestuia.

Din punct de vedere arhitectonic, biserica de la Arnota se înscrie în arhitectura specifică epocii de tranziție, marcată de domnia lui Matei Basarab, în care se împletesc influențe ale secolului anterior cu elemente de trecere spre arhitectura celei de-a doua jumătăți a secolului al XVII-lea.

Planul treflat al bisericii este compartimentat în altar, naos și pronaos.

Constantin Brâncoveanu reface mănăstirea, « de iznoavă », începând din anul 1682. În 1705 - 1706, dăruiește sfântului lăcaș ușa sculptată de la intrare și tâmpla, de o mare valoare artistică, astăzi expusă la Muzeul de Artă al României.

Din ansamblul inițial, la Arnota, se mai păstrează doar biserica, în pronaosul căreia a fost înhumat Matei Basarab după 4 ani de la moartea sa, chiliile de pe latura de sud fiind construite între ani 1852 - 1856, în stil neogotic, de domnitorul Barbu Știrbei, destinația noilor clădiri fiind aceea de arest politic. Clădirile anexe au fost devastate, în anul 1921, de un puternic incendiu. Biserica a scăpat fără pierderi importante.

În prezent, corpul de chilii este completat pe laturile de sud și vest¹, iar spre nord se construiește un paraclis.

Pictura murală interioară, executată în 1644 de Stroe din Târgoviște, este de o calitate artistică remarcabilă. Pridvorul și unele refaceri datează de la începutul secolului al XVIII-lea și îi au ca autori pe zugravii Preda și Ianache. **Tabloul votiv**, cu figuri spiritualizate - în care se regăsesc, alături de ctitorii Matei și Elina, străbunicii voievodului (Datco și soția sa Calea), părinții (Danciu și Stanca), Preda vel Spătar cu fiul său Papa (tatăl lui Constantin Brâncoveanu), Radu, fratele lui Danciu, și Barbu, fratele lui Matei Basarab - prefigurează remarcabila dezvoltare

a tablourilor votive din pictura murală a deceniilor următoare, sub Cantacuzini și Constantin Brâncoveanu.

Corpul de chilii de pe latura de sud

Cod : VL-II-a-A-09667.02.

Incinta (zid de), Datare -1634

Cod : VL-II-a-A-09667.03

BISERICA

**“SFÂNTUL GRIGORIE DECAPOLITUL
– ELEONUL”**

A FOSTULUI SCHIT PĂPUȘA

monument de arhitectură

Cod:

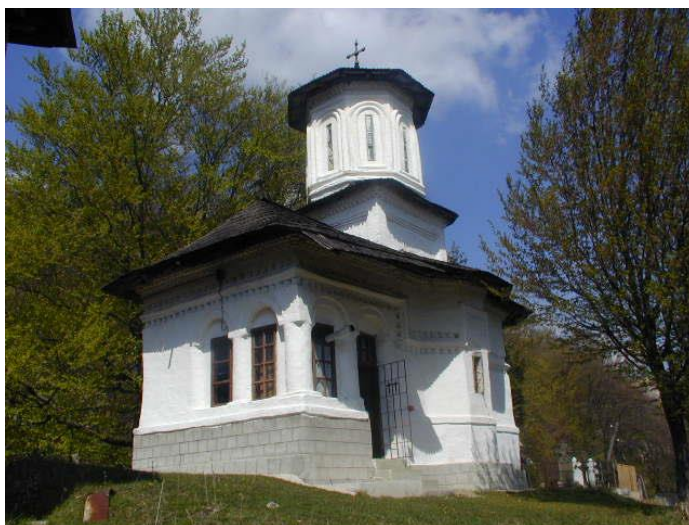
Lista 1955: - 2063;

Lista 1991 - 1992: 39B0060;

Lista 2015: VL-II-m-B-09668.

Localizare: com. Costești, sat Bistrița, pe
Muntele Eleon (la poalele Muntelui Arnota,
spre Cheile Bistriței).

Datare: sec. XV – XVI; atestare
documentară: 10 noiembrie 1710²;
reconstruită în 1712. Categorie valorică B.

Ctitor: boierii Craiovești, egumenul Ștefan al Mănăstirii Bistrița.

Schitul Păpușa este considerat ctitorie a boierilor Craiovești. Conform pisaniei de la 1712, egumenul Ștefan al Mănăstirii Bistrița reface biserica și chiliile. Inițial, biserica și chiliile aferente găzduiau călugării cărturari ai Mănăstirii Bistrița. În 1858, schitul devine biserică parohială. În 1883, după instalarea Școlii de subofițeri la Mănăstirea Bistrița schitul a fost devastat. Biserica este construită din piatră și cărămidă. Are planul treflat, iar deasupra naosului este ridicată o turlă cu tamburul poligonal sprijinit, pe o bază cubică. Pictura a fost realizată de zugravii Iosif ieromonahul și Teodosie.

BISERICA "INTRAREA ÎN BISERICĂ A MAICII DOMNULUI" (OVIDENIA)

monument de arhitectură

Cod:

Lista 1955: - 2062;

Lista 1991 - 1992: 39B0061;

Lista 2015: VL-II-m-A-09669.

Localizare: com. Costești, sat Bistrița, în Peștera Sfântul Grigorie Decapolitul.

Dată: sf. sec. XV, înc. sec. XVI.

Ref: 1609; 1768 – 1774; 1828.

Categorie valorică A.

Ctitori: ieromonahul Macarie, egumenul Mănăstirii Bistrița (inițial), Grigorie ieromonahul (1768 –1774), Daniil ieromonahul și Gavriil Petrovici, egumeni ai Bistriței.

Se presupune că biserica "Ovidenia" a avut de la bun început rolul de *tainiță* pentru adăpostirea, în caz de primejdie a moaștelor Sfântului Grigorie Decapolitul, aduse la Mănăstirea Bistrița în 1497, de Barbu Craiovescu.

Ctitorul inițial al Schitului Ovidenia a fost, în jurul anului 1500, egumenul Macarie ieromonahul. Prima refacere a Schitului Ovidenia, pentru a adăposti tezaurul și călugării bistrițeni de amenințarea invaziei lui Gabriel Báthory, principele Transilvaniei³, este atestată într-un act al logofătului Stanciu Zătreanu din 1609. În 1768 – 1774, egumenul Grigorie ieromonahul reface schitul pentru a adăposti aici moaștele Sfântului Grigorie Decapolitul în timpul războiului ruso-turc (1768 – 1774), iar 1828, în timpul altui război ruso-turc, egumenul Daniil al Mănăstirii Bistrița, în același scop, începe a treia refacere a Schitului Ovidenia, lucrare finalizată de urmașul său, egumenul Gavriil Petrovici.

Biserica "Ovidenia" este construită prin zidirea parțială a unei galerii naturale a Peșterii Liliecilor. Prin absida altarului se pătrunde în *tainiță*. Rolul de *taință*, în caz de primejdie, pentru sfintele moaște și tezaurul Mănăstirii Bistrița, deși constituia un secret, este totuși atestat în repetate rânduri. Astfel, biserica este amintită în legătură cu următoarele evenimente: în 1509, an în care Mihnea cel Rău pustiește Mănăstirea Bistrița; în 1530, an în care Mănăstirea Bistrița este jefuită de unguri; în 1609, an în care Mănăstirea Bistrița este amenințată de Gabriel Báthory, principele Transilvaniei; în 1613, cu prilejul vizitării Peșterii de către voievodul Radu Mihnea și patriarhul Chiril Lucaris al Alexandriei (sosit la Bistrița pentru a se închina sfintelor moaște ale Sfântului Grigorie Decapolitul); în 1746, cu prilejul vizitării Schitului Ovidenia de către mitropolitul Neofit I Cretanul, care îl menționează în *Memoriile* sale.

Pictura murală datează, conform pisaniei, din timpul ultimei refaceri (1828).

BISERICA "SFINȚII ÎNGERI"

monument de arhitectură

Cod:

Lista 1955: - 2062;

Lista 1991 - 1992: 39B0062;

Lista 2015: VL-II-m-B-09670.

Localizare: com. Costești, sat Bistrița, în Peștera Sfântul Grigorie Decapolitul.

Date: 1635. Ref.: 1737; 1781 – 1782.

Rest.: 1840. **Categorie valorică A.**

Ctitor: episcopul Teofil al Râmnicului, călugărit la Mănăstirea Bistrița, zidește biserica pe temelii mai vechi, drept mulțumire pentru faptul că Peștera îl scăpase anterior de la moarte. Este restaurată în 1737 de ieromonahul Macarie, căruia i se datorează și pisania descoperită în 1860 de Alexandru Odobescu. Jefuită și incendiată, biserica este refăcută de pustnicul Daniil în 1781 – 1782. În 1828, biserica este incendiată de răufăcători. (Schivnicul Ilarion este schingiuit și aruncat în prăpastie, dar scapă în chip miraculos). Este refăcută în anul următor, când se reface și pictura murală, semnată de zugravul bistrițean Partenie Zoba. În 1940, ieromonahul Teofil Niculescu, exarhul mănăstirilor din Oltenia, inițiază o restaurare, intenționând să reintroducă în cult ansamblul rupestru de la Bistrița.

Biserica "Sfinții Îngeri" este construită în "Fereastra Peșterii" (situată la cca. 30 de metri înălțime, în Cheile Bistriței), într-o *sală* spațioasă în care se coboră pe o scară săpată în stâncă. Împreună cu Biserica "Ovidenia" ("Intrarea în Biserică a Maicii Domnului") constituie un interesant ansamblu rupestru, care marchează existența și importanța călugărilor sihăstirii pe Valea Bistriței, precum și, rolul acestora în istoria creștinismului medieval românesc.

BISERICA "NAȘTEREA MAICII DOMNULUI" A FOSTULUI SCHIT PERI (ȚIGĂNIA)

monument de arhitectură

Cod:

Lista 1955: - 2064;

Lista 1991 - 1992: 39B0063;

Lista 2004: VL-II-m-B-09671.

Localizare: com. Costești, sat Bistrița, peste
apa Bistriței, la est de Mănăstirea Bistrița.

Datare: 1689 – 1693. **Categorie valorică B.**

Ctitori: logofătul Pârvu Cantacuzino și
arhimandritul Paisie, fost egumen la
Mănăstirea Bistrița.

Biserica este construită din piatră și cărămidă, are planul dreptunghiular, compartimentat în altar, naos și pronaos. Altarul este poligonal (5 laturi) în exterior. A fost construită pentru a servi nevoilor religioase ale robilor țigani ai Mănăstirii Bistrița.

Ca elemente artistice integrate monumentului menționăm: fresca realizată de zugravii Ioan, Radu, Tanasie și Nicolae în 1755 – 1756 și de popa Ioan și popa Tudor în 1788, cu cheltuiala ieromonahului Ghermano; ferestrele cu ancadrame de piatră, sculptate după modelul celor brâncovenești; iconostasul din lemn aurit (datând de la sfârșitul secolului al XVI – lea).

PODUL REGINEI MARIA ȘI CELE DOUĂ CRUCI SĂPATE ÎN STÂNCĂ

monument cu funcție decorativă

și comemorativă

Cod:

Lista 1955: -;

Lista 1991 - 1992: 39D0017;

Lista 2004:

VL-II-m-B-09672.

Localizare: comuna Costești, sat Bistrița,
la intrarea în Cheile Bistriței.

Datare: 1914 - 1920.

Categorie valorică B.

Este numit așa pentru că regina îl îndrăgea în mod deosebit. El făcea parte din promenada începută încă din vremea domnitorului Gheorghe Bibescu, cel care inițiat în 1846 refacerea Mănăstirii Bistrița. Era un pod îngust cu balustrade elegante din beton armat cu bare de fier care imaginau crengi arcuite de copac. Se spune că regina venea aici ori de câte ori vizita Mănăstirea Bistrița.

Podul regal nu a mai primit respectul cuvenit în timp. Prin anul 2005 sau 2006, un colecător de fier vechi a distrus balustradele podului ca să recupereze câteva kilograme de fier. Astfel, acele arcade similare celor din Cișmigiul Bucureștiului au dispărut la un Remat din zonă. Primăria a încercat să refacă proiectul, dar până să reușească, Bistrița s-a grăbit și a zădărnicit cu totul acest proiect. Precum în celebrul cântec... "podul de piatră s-a dărâmat".

Imagine actuală a ceea ce a mai rămas din podul reginei

**BISERICA "SFÂNTUL NICOLAE"
A FOSTULUI SCHIT "DE SUB PIATRĂ"
("44 DE IZVOARE")**

monument de arhitectură

Cod:

Lista 1955: - 2066;

Lista 1991 - 1992: 39B0263;

Lista 2004: VL-II-m-B-09874.

Localizare: com. Costești, sat Pietreni.

Datare: 1700 - 1701.

Categorie valorică B.

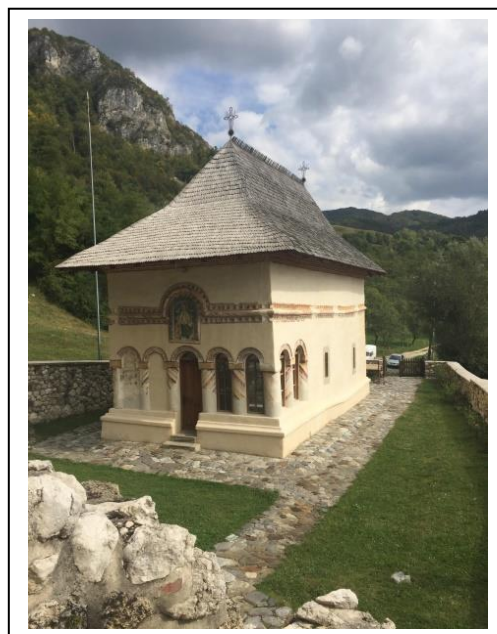
Ctitori: ieromonahul Ștefan, egumen al Mănăstirii Bistrița, ajutat de Epifanie ieromonah și Nicodim ieromonah.

Biserica de la "44 de izvoare" este construită din piatră și cărămidă. Planul în formă dreptunghiulară are absida altarului trilobată, element arhitectural aparte în contextual arhitecturii bisericesti vâlcene.

Este compartimentat în altar, naos, pronaos și are pridvorul închis.

Pictura, în frescă, a fost realizată de Efrem zugravul în 1779, cu cheltuiala proegumenului Bistriței, ieromonahul Grigorie și a altor călugări bistrițeni.

Amplasarea bisericii într-o zonă cu multe izvoare a afectat de-a lungul timpului structura de rezistență a bisericii, care în 1900 a fost închisă cultului. În 1938, izvoarele din amonte au fost captate, prin construirea unui canal de drenaj la nord de biserică, aceasta fiind consolidată și reintrodusă în cult.

BISERICA

“ADORMIREA MAICII DOMNULUI” A FOSTULUI SCHIT GRĂMEȘTI

monument de arhitectură

Cod:

Lista 1955: - 2067;

Lista 1991 - 1992: 39B0261;

Lista 2004: VL-II-m-A-09873.

Localizare: com. Costești, sat Pietreni.

Datare: 1664.

Categorie valorică A.

Ctitor: mitropolitul Ștefan I al Ungrovlahiei.

Biserica de lemn de la Grămești este diferită de celelalte biserici de lemn vâlcene. Unicitatea și monumentalitatea ei constă în: dimensiunile relativ mari (15/5,60/5,80);

structura complexă; soluțiile arhitecturale și tehnicile adoptate de constructori.

Prin valoarea artistică și documentară, biserica de la Grămești este o capodoperă a secolului al XVII – lea, fapt ce îndreptățește clasarea acestui monument în categoria celor de valoare națională excepțională.

BISERICA

“INTRAREA ÎN BISERICĂ A MAICII DOMNULUI”

monument de arhitectură

Cod:

Lista 1955: - 2065;

Lista 1991 - 1992: 39B0106;

Lista 2015: VL-II-m-B-09872.

Localizare: com. Costești, sat Pietreni,
cartier Ciorobești.

Datare: 1750. **Categorie valorică B.**

Ctitor: Antonie Bistrițeanul. Pictura (frescă),
din 1750 – 1751, este semnată
(la proscomidie) de Danciu zugravul și
ucenicul Teodor.

BISERICA

“ADORMIREA MAICII DOMNULUI”

monument de arhitectură

Cod:

Lista 1955: -;

Lista 1991 - 1992: 39B0119;

Lista 2004: VL-II-m-B-09731.

Localizare: com. Costești, sat Costești, cartier Grușetu.

Datare: ante 1801⁴. **Categorie valorică B.**

Ctitor: Antonie Bistrițeanul.

Ansamblul se compune din biserica de lemn și turnul clopotniță din zid. Biserica a fost scoasă din cult în anul 1937, fapt ce a contribuit la degradarea acesteia și în mod deosebit a turnului clopotniță, aflat în stare de colaps. La începutul anului 2006 ansamblul a intrat în restaurare, lucrări ce s-au finalizat în 2010.

Fostul STABILIMENT al BĂILOR DIN COSTEȘTI

Refăcut actualmente pensiunea „HANUL VATRA”

monument de arhitectură

Cod:

Lista 1955: -;

Lista 1991 - 1992: 39B0121;

Lista 2004: VL-II-m-B-09734.

Localizare: com. Costești, sat Costești.

Datare: sec. XX. **Categorie valorică B.**

Construcție balneară în care erau valorificate izvoarele minerale din zonă, amplasată într-un ambient rural.

După Revoluție, însă, fostele băi au fost retrocedate foștilor proprietari, care le-au vândut unor români stabiliți în Germania. Aceștia au reușit încet, încet, să obțină fonduri printr-un proiect european și au deschis o pensiune.

Nu au mai păstrat însă izvoarele.

CASĂ CU PRĂVĂLIE

monument de arhitectură

Cod:

Lista 1955: -;

Lista 1991 - 1992: 39B0122;

Lista 2004: VL-II-m-B-09733.

Localizare: com. Costești, sat Costești,
în fața Primăriei.

Datare: sf. XIX, înc. XX.

Categorie valorică B.

Imagine actuală

CRUCE DE PIATRĂ

monument comemorativ

Cod:

Lista 1955: -;

Lista 1991 - 1992: 39D0040;

Lista 2004: VL-IV-m-B-10025.

Localizare: com. Costești, sat Costești,
(mutată de la mormântul învățătorului
Tănăsescu, în curtea Bisericii
"Cuvioasa Paraschiva" din Costești).

Datare: 1755. Categorie valorică B.

ANSAMBLU RURAL

Cod:

Lista 1955: -;

Lista 1991 - 1992: 39E0008;

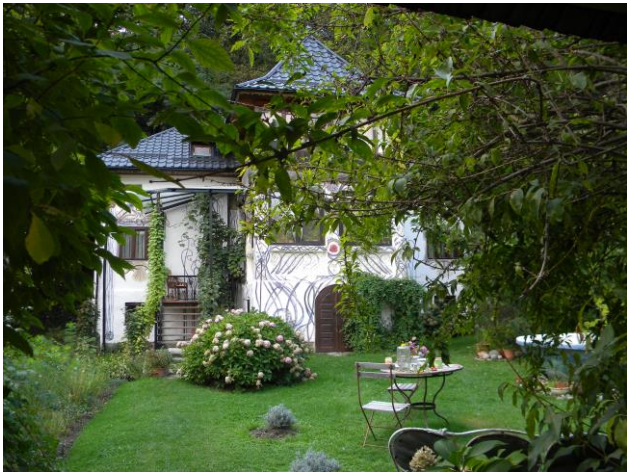
Lista 2004: VL-II-s-B-09673.

Localizare: com. Costești, sat Bistrița,
între casele Stoian și Ghiuzan

Datare: înc. sec. XX.

MOARĂ DE APĂ ȘI JOAGĂR

monument de tehnică tradițională

Cod:

Lista 1955: -;

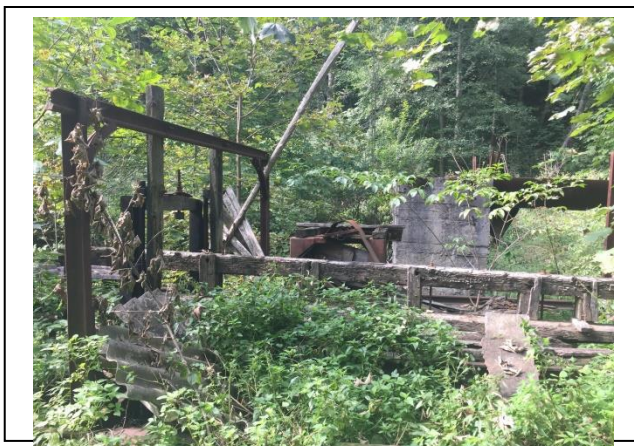
Lista 1991 - 1992: 39B0120;

Lista 2015: VL-II-m-B-09732.

Localizare: com. Costești, sat Pietreni, cartier Ciorobești

Date: sec. XIX.

Ansamblu de tehnică tradițională compus din moară, joagăr și dinam electric acționate hidraulic.

Imagine actuală

Componentele monumentului istoric

- Terenul – parcea cadastrală ;
- construcții – clădiri cu funcțiuni principale
- alte construcții : ziduri de incintă , turnuri ,
- anexe gospodărești
- Amenajări exterioare : - drumuri de acces , scări , alei
- parcuri , plantații , bazine , statui
- împrejurimi
- Alte elemente : cimitire , elemente arheologice

Protecția monumentelor se face prin :

1. Măsuri juridice
  - a. Protejarea tuturor monumentelor , indiferent de regimul de proprietate
  - b. Responsabilitatea proprietarilor în domeniul protecției
  - c. Clasarea monumentelor în lista monumentelor istorice ;
  - d. Regulamentul de folosire a monumentului ;
  - e. Înscrierea în fișele cadastrale a regimului juridic al monumentului , al servituților asupra imobilului și a servituților impuse de monument asupra imobilelor .
  - f. Instituirea sistemului coercitiv – infracțiuni , contravenții , pedepse
2. Măsuri științifice și tehnice
  - a. Protejarea tuturor monumentelor istorice , indiferent de starea de conservare
  - b. Inventarierea monumentelor și a părților componente ;
  - c. Elaborarea fișelor de documentare ale monumentului istoric ;
  - d. Cercetarea monumentului , diagnoza stării tehnice ;
  - e. Stabilirea și proiectarea intervențiilor , urmărirea comportării în timp ;
  - f. Controlul științific asupra lucrărilor executate .

3. Măsuri administrative și urbanistice
  - a. Delimitarea zonelor de protecție a monumentului ;
  - b. Condițiile de intervenție asupra construcțiilor din zonă ;
  - c. Asigurarea legalității intervențiilor asupra monumentelor – avize și autorizații conform Legii ;
  - d. Controlul legal al intervențiilor asupra monumentului

Acțiunile de protecție a monumentelor au următoarele obiective :

- întreținerea ;
- paza ;
- consolidarea ;
- restaurarea .

Zona de protecție

Este terenul format din parcele cadastrale situate în jurul unui monument prin care se asigură conservarea integrată a acestuia , în cadrul său construit și natural și care permite perceperea nealterată a monumentului.

În zona de protecție se instituie servituți de utilitate publică prin care se asigură:

- păstrarea și ameliorarea cadrului natural și peisagistic al monumentului prin înlăturarea și diminuarea factorilor poluanți ;
- păstrarea și ameliorarea cadrului construit prin avizarea și supravegherea tuturor

schimbărilor care intervin în construcție .

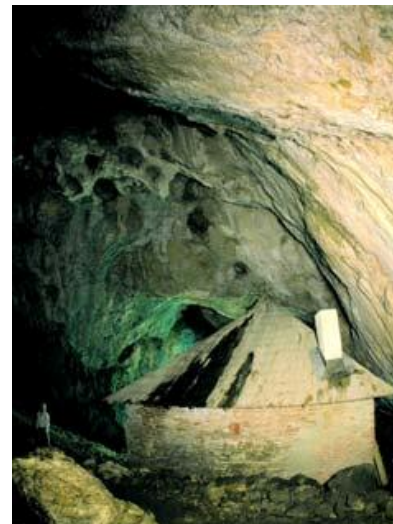
Delimitarea zonei de protecție se face prin studii de specialitate aprobate prin Hotărâri ale Consiliului Local .

E interzisă impunerea unor servituți care au drept consecință desființarea, distrugerea parțială sau degradarea monumentelor istorice și a zonelor de protecție .

Comuna Costesti beneficiază de zone naturale deosebite, pregătite pentru vizitatorii care doresc să-și petreacă timpul liber: două manstiri, 10 biserici, plus două capele, o peștera a Liliecilor, muzeul Trovantilor, unic în Europa ca formă și compoziție, Parcul Național Buila – Vânturarița, trasee montane, peșteri și peisaje.

Formele de relief submontan și montan, au ca suport o structură geologică complexă, dispusă în trepte de altitudine, îmbogățesc aspectul peisagistic al zonei și creează oportunități pentru turismul de odihnă și recreere. Importanța științifică (geologică, geomorfologică, botanică și forestieră) a Masivului Buila – Vânturarița a determinat declararea acestuia ca Parc Național. Pe seama masivului calcaros Buila – Vânturarița au apărut forme de relief carstic, unele dintre ele fiind obiective turistice de patrimoniu excepțional, înscrise în Legea nr. 5 / 2000:

Complexul carstic Cheile Bistriței (aprox. 1 000 m lungime), printre cele mai înguste chei în calcare din România, sunt săpate de Pârâul Bistrița în versanții abrupti, calcaroși, ai Masivului Buila – Vânturarița; în pereții aproape verticali ai cheilor există numeroase guri de peșteră, iar la nivelul întregului masiv se întâlnesc exemplare rare, endemice, de floră și faună, favorizate fiind de influențele submediteraneene, specifice zonei sud-vestice a Carpaților; reprezentative în zonă sunt pădurile de castani comestibili care ocupă suprafețe extinse pe rama sudică calcaroasă;

Peștera Liliacilor face parte din *Complexul carstic*

Cheile Bistriței, este situată în versantul drept al cheilor, în zona cea mai îngustă a acestora; a fost săpată de apele pârâului Bistrița la o altitudine de 850 m, suspendată la 30 m deasupra cotei de nivel a drumului forestier care însoțește cheile. Importanța speologică deosebită a acesteia, dată de colonia de lilieci pe care o adăpostește (de unde și denumirea atribuită peșterii), este completată de obiectivele de cult amenajate de către călugării Mănăstirii Bistrița, de-a lungul secolelor de restriște: două bisericuțe, adevărate bijuterii ale artei religioase medievale (cu hramurile „*Intrarea în Biserică*” - datată ante 1633 și „*Sf. Îngeri*” - 1782) și o criptă săpată de călugării mănăstirii, în care s-au păstrat Moaștele Sfântului Grigore Decapolitul, în perioadele invaziilor turcești, motiv pentru care, peștera mai este cunoscută și sub numele de Peștera Sfântului Grigore Decapolitul. Inițial, peștera a funcționat ca vatră de sihăstrie a pustnicilor de pe valea Bistriței, ulterior a devenit locul de salvare a tezaurului Sfintei Mănăstiri a Bistriței, aflată la ieșirea din chei. Lungimea galeriei subterane este mică (doar 250 m), nu are formațiuni stalagmitice și stalactitice, dar este importantă prin prezența coloniei de lilieci, și a patrimoniului de cult, unic în România, ca mod de prezentare și valoare. Peștera este obiectiv turistic de patrimoniu cu valoare excepțională, înscrisă în Legea nr. 5 / 2000;

Cheile Costești sau ale *Pietrenilor*, urmăresc pârâul Costești, pe o lungime de circa 4 km, sunt deosebit de spectaculoase, dar mai puțin accesibile turistului obișnuit; zona oferă numeroase trasee de alpinism;

izvoare de ape minerale sulfuroase, clorurate, bicarbonatate, sodice, hipotonice, folosite până în anul 1989 în tratament balnear (în cadrul Stațiunii balneoclimaterice de interes local Costești), indicate în cură internă și externă, apele fiind asemănătoare cu cele de la Băile Olănești: ape clorurate, sodice, bicarbonatate, calcice, magneziene, sulfuroase, slab iodurate, cu mineralizații totale cuprinse între 1,014 – 2 g/l, recomandate pentru tratarea afecțiunilor renale, digestive, hepatobiliare, reumatismale și endocrine; în prezent stațiunea este închisă, stabilimentul balnear fiind cumpărat de un particular și transformat într-o pensiune turistică.

Muzeul Trovanților - Costești (rezervația naturală de interes național, de valoare excepțională), prezintă un interes științific și turistic deosebit. Trovanții de aici, concrețiuni grezoase uriașe, cu aspect zoomorf, au dimensiuni metrice (cele mai mari de pateritoriu România), sunt formate în nisipuri de vârstă Meotiană. Mărimea, formele variate și expresive ale trovanților de la Costești creează privitorului senzația unei inedite galerii de sculptură în aer liber. În perioada 2006-2015,

Asociația Kogayon a fost custode al Rezervației Naturale Muzeul Trovanților.

fondul forestier bogat, care acoperă versanții sudici ai Munților Căpățâna, reprezentat prin păduri de foioase și conifere, îmbogățesc aspectul peisagistic al regiunii și creează oportunități pentru turismul de odihnă și recreere activă;

domeniul schiabil amenajabil în arealul Zmeuretu - Govora, este o premisă favorabilă pentru dezvoltarea sporturilor de iarnă;

traseele celor două cursuri de ape și afluenții acestora, însoțite de cele mai multe ori de drumuri forestiere, deosebit de pitorești, sunt locuri de petrecere a weekend-ului la iarbă verde sau locuri de campare;

flora pajiștilor montane și a fânețelor, de o diversitate impresionantă, în funcție de altitudine, îmbogățesc peisajul cadrul natural cu specii floristice multicolore;

elementele climatice ale zonei, fără valori extreme, sunt favorabile practicării turismului în tot timpul anului, pentru repunere în formă a organismului după stres (climat de dealuri - sedativ de cruțare, cu temperatură medie anuală de aproximativ 6°C);

fondul de vânătoare și de pescuit sportiv – fondul forestier al comunei cuprinde specii cu valoare cinegetică, iar pe cursul superior al pâraielor, în amonte de masivul calcaros al Builei, trăiește avifaună specifică arealului montan, pe seama cărora se pot organiza partide de vânătoare și pescuit sportiv în afara zonelor protejate;

trasee turistice marcate – sunt 4 poteci turistice marcate (traseele 23, 27, 28 și 29), cu plecare din satele Bistrița și Pietreni, care duc spre creasta principală a Munților Căpățâni și spre Masivul Buila – Vânturarița;

trasee de alpinism în Masivul Buila - Vânturarița există cel puțin 34 de trasee de alpinism, de diferite grade de dificultate.

Resurse turistice naturale cu regim protectiv

Parcul Național Buila-Vânturarița, sit al Rețelei Ecologice Europene Natura 2000, a fost înființat prin HG 2151/2004 și este administrat de către RNP Romsilva. În perioada 2005-2015 Asociația Kogayon a fost partener al RNP Romsilva la administrarea Parcului Național Buila Vânturarița. Este cel mai mic parc național din România, cu o suprafață de 4459 ha, fiind situat în Județul Vâlcea, în sudul Munților Căpățâni, pe teritoriul localităților Costești, Bărbătești și Băile Olănești.

Parcul cuprinde creasta calcaroasă liniară a Masivului Buila-Vânturarița, cu o lungime de cca 14 km, de la vest de Cheile Bistriței vâlcene, până la est de Cheile Olănești (Folea), creastă dominată de cele două vârfuri care dau numele masivului: Vârful Buila (1849 m) și Vârful Vânturarița Mare (1885 m).

Suprafața Parcului Național Buila Vânturarița pe teritoriul Comunei Costești este de 2153,5 ha.

Parcul Național Buila-Vânturarița are 6 puncte de intrare:

3 -în Comuna Costești, unul pe Valea Bistrița și două pe Valea Costești: Bistrița, Pietreni-Prislop și Pietreni-Valea Morii;

1 - în Comuna Bărbătești pe Valea Otăsăului;

1- în Satul Cheia pe Valea Cheia;

1- în Orașul Băile Olănești pe Valea Olănești.

Dintre peșterile din masiv, 10 sunt declarate arii protejate prin Legea 5/2000:

Peștera Liliiecilor

Peștera se află pe versantul drept al Cheilor Bistriței, la 630 m altitudine absolută și la 80 m altitudine relativă, accesul fiind facilitat de o potecă amenajată cu balustrade, ce urcă din spatele mănăstirii Bistrița (15 minute). Este ușor de parcurs și nu necesită echipament special, ci doar surse de lumină, fiind electrificată doar parțial. (C. Goran, 1983)

În documentele de specialitate, peștera este menționată pentru prima dată în 1929 de către Emil Racoviță, iar cercetări biospeologice s-au făcut în 1951 și 1955.

Peștera săpată de apele pârâului Bistrița, are trei deschideri, toate cu orientare estică, dintre care accesibilă este doar cea sudică. Are o dezvoltare de circa 400 m și o denivelare negativă de circa 15 m. Deschiderea mică, ne conduce într-un culoar îngust, scund și bine ventilat, care după 15 m se lărgeste.

Peștera Arnăuților

Se află în versantul drept al Cheilor Mânzului (Olănești), la circa 1000 m altitudine absolută și 60 m diferență față de talvegul văii.

Peștera Lacul Verde

Este situată în peretele vestic al Muntelui Stogșoare, la o altitudine absolută de circa 990 m și relativă de 140 m față de talvegul văii râului Cheia, în versantul stâng al Ogașului Ursului, un adevărat râu de grohotiș.

Peștera Pagodelor

Peștera este situată în peretele vestic al Muntelui Stogșoare, în peretele din dreapta al Ogașului Ursului, la o altitudine relativă de 150 m față de talvegul văii Cheia.

Peștera din Cheile Comarnicelor (Munteanu Murgoci)

Se găsește în Masivul Stogșoare, la circa 930 m altitudine absolută și 30 m diferență față de talvegul Văii Cheia, în versantul stâng al cheilor. A fost cercetată și descrisă încă din 1898 de către Gh. Munteanu-Murgoci (C. Goran, 1983).

Peștera Caprelor

Peștera Rac

Peștera Valea Bistrița

Peștera cu Perle

Peștera Clopot

Habitat

Pe teritoriul parcului există o mare varietate a tipurilor de habitate. Astfel, în Parcul Național Buila-Vânturarița au fost identificate 17 tipuri de habitate care au corespondent la nivel european unele dintre acestea fiind habitate prioritare:

Tufărișuri scunde alpine și boreale;

Tufărișuri cu *Pinus mugo* și *Rhododendron myrtifolium* (habitat prioritar);

Comunități rupicole calcifile sau pajiști bazifile din *Alysso-Sedion albi* (habitat prioritar);

Pajiști calcifile alpine și subalpine;

Pajiști montane de *Nardus* bogate în specii, pe substraturi silicioase (habitat prioritar);

Pajiști cu *Monilinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Monilinion caerulae*);

Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor până la cel montan și alpin;

Pajiști aluviale din *Cnidion dubii*;

Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*);

Fânețe montane;

Grohotișuri calcaroase și de șisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*);

Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci silicioase ;

Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*);

Fânețe montane;

Grohotișuri calcaroase și de șisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*);

Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci silicioase ;

Peșteri închise accesului public;

Păduri de fag de tip *Luzulo-Fagetum*;

Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*;

Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*);

Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montană (*Vaccinio-Piceetea*).

Conform Manualului Habitadelor din România, în Parcul Național Buila-Vânturarița se găsesc peste

23 de tipuri de habitate.

Flora

Primele cercetări s-au realizat în 1956 de către Alexandru Buia, M. Păun, urmași de câțiva botaniști care au și publicat liste parțiale ale plantelor din acest masiv.

Spectrul floristic

Diversitatea floristică și faunistică a ecosistemelor din cadrul Parcului Național Buila-Vânturarița este foarte mare.

Etajarea vegetației Masivului Buila-Vânturarița, datorită altitudinii de până la 1885 m, prezintă etajare pe verticală a florei conform cu dispunerea treptelor altitudinale și climatice, cu caracteristici specifice fiecărui etaj.

Etajul nemoral (al pădurilor de foioase):

Subetajul fâgetelor;

Subetajul pădurilor de fag cu rașinoase;

Etajul boreal (al molidișurilor);

Etajul subalpin; Pajiștile de stâncărie sunt dominate de argințică (*Dryas octopetala*). Se întâlnește și cetina de negi (*Juniperus sabina*). În Masivul Buila-Vânturarița vegetează :

- specii periclitare (E) = specii în pericol de stingere (endangered) a căror supraviețuire este improbabilă dacă factorii cauzali continuă să acționeze sau ale căror populații au fost sărăcite până la nivelul critic (ex. *Leontopodium alpinum* - floarea de colț);

- specii vulnerabile (V) = specii considerate posibil să treacă în prima categorie în viitorul apropiat, dacă factorii cauzali continuă să acționeze; sunt incluse speciile care au populații în descreștere din cauza supraexploatarei și a distrugerii extensive a habitatelor sau a altor tulburări de mediu (ex. *Trollius europaeus* - Bulbuc de munte, *Dianthus spiculifolius*, *Daphne mezereum* - tulichina pitică, *Daphne blagayana* - iedera albă);

- specii rare (R) = specii cu populații mondiale mici, care în prezent nu sunt amenințate dar care se află sub risc ca urmare a arealului lor restrictiv (*Viola alpina* - toporaș de stâncă, *Taxus baccata* - tisă, *Lilium jankae* - crin de munte, *Lilium martagon* - crin de pădure, *Centaurea atropurpurea* - pesmă, *Pinus mugo* - jneapăn);

- specii neamenințate (Nt). O altă categorie de specii sunt cele endemice: *Centaurea pinnafida*, *Dianthus spiculifolius*, *Juniperus sabina*.

- În Parcul Național Buila-Vânturarița există 28 de specii de orhidee (după Gh. Popescu, 1974): *Epipactis helleborine*, *E. atrorubens*, *Gymnadenia conopsea*, *Orchis mascula*, *Platanthera bifolia*, etc. Dintre plantele menționate în "Lista Roșie a Plantelor Superioare din România" (M. Oltean și colab.), în Buila-Vânturarița întâlnim *Taxus baccata*, *Pinus sylvestris*, *Trollius europaeus*, *Juniperus sabina*, *Dianthus spiculifolius*, *Daphne blagayana*, *Gentiana lutea*.

Fauna

Ca și în cazul florei, fauna se bucură de o mare diversitate. Multe dintre speciile întâlnite aici sunt protejate prin convenții internaționale ratificate și de România (Convenția de la Berna, Convenția de la Bonn, Convenția CITES, Directivele Habitate și Păsări). Dintre nevertebrate, în Masivul Buila-Vânturarița se întâlnesc insecte (efemeroptere - *Bactis* sp., *Rhithrogena* sp., plecoptere - *Isoperla* sp., *Chloroperla* sp., *Nemoura* sp., trichoptere - *Rhyacophila* sp., coleoptere - *Carabus violaceus*, *C. intricatus*, *C. monilis*, *C. coriaceus*, *Abax parallelepipedus*, *Rosalia alpina*, *Lucanus cervus*, lepidoptere - *Vanessa io*, *V. atalanta*, *Lycaena dispar*, moluște (*Helix pomatia*, *Cepaea* sp.).

Vertebratele sunt și ele bine reprezentate:

- Pești - păstrăv (*Salmo trutta fario*), lipan (*Thymallus thymallus*), moioagă (*Barbus meridionalis*), zglăvoc (*Cottus gobio*);

- Amfibieni – salamandă (*Salamandra salamandra*), triton (*Triturus alpestris*), buhaiul de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*), broasca roșie de pădure (*Rana temporaria*), broasca râioasă brună (*Bufo bufo*).
- Reptile – gușterul (*Lacerta viridis*), șopârla de ziduri (*Podarcis muralis*), șarpele de alun (*Coronella austriaca*), vipera (*Vipera berus*).
- Păsări - fluturașul de stâncă (*Tichodroma muraria*), gaia roșie (*Milvus milvus*), șerpar (*Circaetus gallicus*), acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*), vânturelul de seară (*Falco vespertinus*), caprimulgul (*Caprimulgus europaeus*), presura de munte (*Emberiza cia*), pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*), pietrar rasăritean (*Oenanthe isabellina*), ciocănitoare de munte (*Picoides tridactylus*), ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*), buha (*Bubo bubo*), codubatura (*Motacilla alba*), cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*);
- Mamifere: liliac mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*), liliac mic cu potcoavă (*R. hipposideros*), liliac comun (*Myotis myotis*), liliac comun mic (*M. blythi*), liliac de iaz (*M. dasycneme*), liliac cu picioare lungi (*M. capaccinii*), liliac căramiziu (*M. emarginatus*), liliac cărn (*Barbastella barbastellus*), liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*), urs (*Ursus arctos*), râs (*Lynx lynx*), lup (*Canis lupus*), capra neagră (*Rupicapra rupicapra*), jder de pădure (*Martes martes*), jder de piatră (*Martes foina*), bursuc (*Meles meles*), cerb (*Cervus elaphus*).

2.11. Disfuncționalități (la nivelul teritoriului și localității)

Dezechilibre în dezvoltarea economică

- desființarea unor unități de producție după revoluție au dus la dezechilibre economice în rândul locuitorilor;
- slaba informare a potențialilor antreprenori locali și externi (privind oportunitatea de afaceri și sursa de finanțare);
- reticențe în asociativitate în rândul producătorilor agricoli;
- insuficiente investiții în agricultură;
- lipsa unui sistem centralizat de desfacere al produselor agricole;
- nu există piață de desfacere en- gros pentru produse agricole locale;
- Lipsa culturilor alternative, cu profitabilitate ridicată față de culturile tradiționale practicate în prezent;
- Reticențe și temeri în ceea ce privește piața de desfacere a produselor agro-alimentare din gospodărie;
- O disfuncționalitate majoră o reprezintă insuficiența forței de muncă în agricultură (îmbătrânire și migrare populație);
- Dotarea tehnică slabă a tuturor sectoarelor din zootehnie și agricultură, a scăzut numărul de animale față de anii trecuți.

Pozitionarea geografică și dezvoltarea localității

- Populația comunei a scăzut continuu în ultimii ani, pe fondul creșterii mortalității, a reducerii natalității și a migrației externe a populației;
- Gradul de îmbătrânire a populației este ridicat;
- Lipsa cadastru, lipsa unor studii pedologice care să evidențieze calitatea și clasa terenurilor;
- Fragmentarea suprafețelor agricole conduce la practicarea unei agriculturi tradiționale slab competitive economic;
- Nu există lucrări de îmbunătățiri de îmbunătățiri funciare (desecări, nivelări);
- Terenuri agricole rămase necultivate;

Infrastructura și echiparea edilitară

- Infrastructura de transport slab dezvoltată;
- Calitatea slabă a drumurilor forestiere și de munte;

- DJ 646 Băbeni-Tomșani-Costești și DJ 646 A Costești-Bărbătești sunt două drumuri care se află în stare avansată de degradare.
- Nu sunt realizate lucrări de stabilitate în zonele ce prezintă pericol de alunecare ;
- Pe timp ploios există zone inundabile;
- Extinderea zonelor erodate și a celor predispuse la dezastre naturale;
- Nu există rețea completă de apă și canal la drumul național și nici în satele componente comunei;
- Stațiile de pompare apă nu sunt calibrate corespunzător;
- Stațiile de pompare de pe rețeaua de canalizare se defectează și crează probleme.

Sănătate și asistență socială

- Serviciile acordate sunt afectate de bugetul insuficient;
- Frecventarea medicului de familie este sporadică;
- Personal insuficient;
- Fonduri insuficiente destinate asistenței medicale;
- Sistemul de ajutor social nu încurajează reintegrarea activă;
- Populația activă a migrat în străinătate, copii au rămas cu bunicii sau la rude;
- Personal insuficient pentru asistență socială;
- Societatea civilă insuficient implicată;
- Informare insuficientă cu privire la alte fonduri sociale;
- Lipsa de programe locale de orientare și formare profesională și recalificare.
- Infrastructura de sănătate precară, insuficienta medicamentelor și a aparaturii medicale, servicii de ajutor de urgență, de prevenție și de tratament ambulatoriu deficitare - problemă acută în mediul rural;
- Costurile ridicate pot conduce la renunțarea la dotări;
- Declin continuu al standardului de viață al populației
- Exodul specialiștilor în domeniul medical, către țări din UE

Învățământ și cultură, administrație

- Populația școlarizată în învățământul primar și învățământul gimnazial în scădere datorită scăderii demografice a populației;
- Lipsa mai multor săli de sport și terenuri de sport pentru desfășurarea orelor de educație fizică în școli.
- Lipsa unui cămin cultural modern care să asigure desfășurarea în bune condiții a activităților culturale și de petrecere a timpului liber
- Lipsa unor spații amenajate în comună pentru joaca copiilor , parcuri.
- Insuficiența dotărilor necesare la nivelul laboratoarelor de specialitate din școală.
- Lipsa unor cluburi, discoteci pentru petrecerea timpului liber de către tineri.
- Lipsa condițiilor adecvate desfășurării activităților la nivelul grădinițelor.
- Lipsa motivației de participare la actul educațional și asumarea curriculei din partea elevilor.
- Insuficiența cuprinderii școlarilor în învățământul liceal, deoarece în comună nu există liceu;
- Nivelul relativ redus al pregătirii școlare și respectiv profesionale a majorității locuitorilor comunei.
- Lipsa activităților extracurriculare și a modalităților de petrecere a timpului liber
- Parteneriat slab între școală și agenții economici;
- Interes redus al populației Rromice în ceea ce privește educația;
- Grad scăzut de integrare în societate pentru persoanele dezavantajate;
- Sărăcia are efecte asupra posibilităților de acces la educație și a condițiilor de sănătate.
- Inexistența posturilor de consilier și psiholog școlar.
- Personal didactic suplinitor, provenit din alte localități.

- Slaba motivare și conservatorismul unor cadre didactice.
- Scăderea gradului de instrucție școlară a populației tinere;
- Scăderea natalității datorită nesiguranței zilei de mâine;
- Creșterea negativă a sporului migratoriu;
- Accentuarea procesului de îmbătrânire a populației.
- Creșterea decalajului educațional între mediul urban și cel rural;
- Creșterea participării la învățământul superior în paralel cu creșterea abandonului școlar;
- Lipsa unui sediu conform necesităților ocupaționale și de creștere a calității serviciilor
- Incapacitatea bugetară de satisfacere a necesităților de achiziții și investiții
- Dotare cu aparatură și tehnică de calcul a serviciilor Primăriei
- Lipsa centrelor de informare pentru finalizarea actualizării planurilor, studiilor urbanistice și a inventarului domeniului public și privat al comunei foarte înceată
- Insuficiența surselor financiare locale de cofinanțare a programelor specifice diferitelor domenii de interes local,
- Politica salarială slabă în administrația publică locală,

Turism

- Resurse financiare insuficiente, investiții autohtone și străine insuficiente;
- Inexistența investițiilor de capital orientate spre turismul pentru populația cu venituri mici;
- Pregătire profesională de slabă calitate în domeniul serviciilor turistice;
- Lipsa de preocupare a cetățenilor și autorităților locale privind conservarea mediului;
- Inexistența unor forme de promovare a comunei pentru creșterea numărului de turiști pe teritoriul acesteia.
- Infrastructura de acces către obiectivele turistice este slab dezvoltată;
- Reacția redusă a mediului local la schimbările și provocările zilelor noastre, conducând la scăderea competitivității teritoriului comunei, în favoarea altor teritorii, considerate mai interesante de către turiști și investitorii în turism;
- Nepromovarea suficientă a zonei pentru atragerea turiștilor;
- Migrarea turistică către alte regiuni.

Mediul înconjurător

- Interes scăzut față de separarea, colectarea și reutilizarea deșeurilor;
- Insuficienta amenajare pe cursurile de apă împotriva inundațiilor;
- Gradul scăzut al educației cetățenilor cu privire la protecția mediului;
- Insuficiența spațiilor verzi și a spațiilor plantate cu rol de protecție;
- Poluarea aerului înconjurător produs de praful de la cariera de calcar (prelucrarea, manevrele și transportul greu activează praful);
- Mentalitatea de indiferență față de protecția mediului;
- Degradarea continuă a ariilor protejate datorită exploatării neraționale a resurselor și turismului neecologic;

Capacitate administrativă și guvernare locală

- Veniturile scăzute la bugetul local în raport cu nevoile de dezvoltare ale localității;
- Diversificare scăzută a surselor de venit necesare pentru bugetul Primăriei;
- Lipsa resursei umane specializată în implementarea proiectelor de dezvoltare;
- Capacitatea redusă a administrației locale de a implementa proiecte mari de dezvoltare;

2.12. Necesități și opțiuni ale populației

Economia locală

- Optimizarea condițiilor pentru sprijinirea activităților rentabile în agricultură;
- Oferirea de consultanță specializată pentru întreprinzătorii agricoli;
- Susținerea înființării de asociații a producătorilor comunei;

- Înființarea unor unități de colectare, prelucrare și comercializare a produselor agricole;
- Încurajarea dezvoltării serviciilor din sectorul privat;
- Sprijinirea firmelor locale prin asigurarea resurselor umane;
- Susținerea întreprinzătorilor străini care doresc să investească în zonă.

Se realizează importante venituri la bugetul local, ponderea cea mai mare fiind generată de CIECH SODĂ ROMÂNIA SA, precum și SOCIETATEA NAȚIONALĂ A SĂRII

CIECH Soda România, unitatea de producție CIECH Group cu sediul în Râmnicu Vâlcea, a implementat în anul 2016 un plan de investiții de 33,5 milioane lei pentru creșterea eficienței și asigurării activității pe termen lung.

"Toate aceste investiții sunt vitale pentru asigurarea unor standarde de producție competitivă în cazul CIECH Soda România, care se confruntă cu o presiune concurențială tot mai mare din partea unor jucători noi de pe piață și a situației economice fluide din regiunile geografice unde exportă produsele.

Infrastructura și echiparea edilitară

- Asfaltarea străzilor și drumurilor de interes local;
- Reabilitarea și modernizarea drumurilor județene 646 și 646A ce traversează localitatea;
- Necesară realizarea de trotuare și spații de parcare în comună;
- Amenajarea zonei centrale (trotuare, rigole, spații verzi plantate);
- Extinderea și reabilitarea rețelei de canalizare și rezolvarea problemelor la stațiile de pompare;
- Reabilitarea și extinderea rețelei de alimentare cu apă în sistem centralizat;
- Necesare lucrări de reabilitare și corectare a torenților și văilor generatoare de inundații;
- Necesare lucrări de regularizare și apărare de maluri a albiilor pârâului Costești și a pârâului Bistrița;
- Dotarea cu utilaje și echipamente pentru serviciul de gospodărire comunală și salubritate.
- Conform planului de investiții și dezvoltare a CIECH SODĂ ROMÂNIA SA în perioada 2018-2023 se va reabilita infrastructura căii ferate înguste și se va recruta personal muncitor din zonă în vederea asigurării condițiilor optime de transport materie primă, lucru ce va duce la creșterea indicatorilor economici.

Sănătate și asistență socială

- Îmbunătățirea serviciilor de asistentă medicală;
- Reabilitarea și dotarea corespunzătoare a dispensarului uman;
- Influențarea în mod sistematizat și organizat a populației cu privire la accesarea serviciilor de sănătate la o perioadă regulată de timp pentru prevenirea situațiilor de urgență prin susținerea și promovarea modului de viață sănătos.

Învățământ și cultură

- Reabilitarea școlilor și grădinițelor din comuna;
- Construirea și dotarea cu mobilier a școlilor;
- Modernizarea căminului cultural
- Amenajarea și dotarea unui centru de joacă și recreere pentru copiii comunei ;
- Amenajare bază sportivă și de agrement în satul Văratici;
- Accesul la un sistem educațional performant, flexibil și adaptat condițiilor din mediul rural;
- Organizarea unei baze materiale capabile să mulțumească nevoile legate de actul educațional;

- Orientarea și sprijinirea persoanelor tinere în domeniul formării profesionale;
- Crearea șanselor pentru reformarea persoanelor adulte.
- Instruirea și transmiterea practicilor tradiționale generațiilor viitoare;
- Accesul transparent la sursele de informare tradiționale și moderne;
- Structura spațiilor destinate activităților socio-culturale în concordanță cu necesitățile și mijloacele moderne;
- Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din comuna Costești.

Mediul înconjurător

- Prevenirea poluării și păstrarea calității aerului;
- Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate,
- Folosirea echilibrată a resurselor de apă și prevenirea poluării;
- Susținerea și informarea practicilor de agricultură ecologică;
- Înlăturarea deșeurilor de pe cursurile de apă și a domeniului public.

Resurse umane

- Crearea de condiții atractive pentru tineri, atât pentru cei din comuna cât și pentru cei din exteriorul comunei pentru atragerea acestora în comuna;
- Crearea de facilități și condiții pentru familie de tineri.
- Înființarea suficientă de locuri de muncă în domenii variate de activitate pentru satisfacerea nevoilor de trai;
- Crearea de posibilități pentru reconversia profesională în sectoarele importante de pe piața forței de muncă.
- Constituirea grupului de acțiune locală;
- Construcția unui complex social care să cuprindă un cămin-azil pentru bătrânii comunei și dotarea acestuia cu mobilier;
- Susținerea și dezvoltarea serviciilor de asistență socială pentru persoanele aflate în dificultate (minori, persoane vârstnice, persoane cu dizabilități);
- Întărirea legăturilor dintre Administrația Publică Locală și societatea civilă pentru rezolvarea problemelor de interes comunitar.

3. PROPUNERI DE DEZVOLTARE URBANISTICĂ

3.1. Studii de fundamentare realizate concomitent cu documentația în curs

- Studiu topografic - realizarea SUPORTULUI TOPOGRAFIC scanare / digitizare / vectorizare baza topografică (sc. 1 : 5000) actualizare și completare la teren , conversie în format tip GIS pe straturi tematice și creare de baze de date alfanumerice asociate .
- Studiu geotehnic
- Studiu hidrologic –
- Studiu istoric – identificarea monumentelor istorice; stabilirea limitei de protecție a monumentelor și reguli pentru protejarea acestora; realizat de S.C. JOC-ART S.R.L. .

3.2. Evoluție posibilă , priorități

Realizarea în următorii ani a investițiilor deja demarate precum și a celor propuse în prezenta documentație, poate deschide perspective reale de dezvoltare pentru localitate, în ideea repopulării, a îmbunătățirii procentului de cadre pregătite care să ajute procesul de dezvoltare .

Recomandările reținute și menționate la pct. 2.12. al prezentei lucrări au fost introduse în cadrul Planului Urbanistic General și evidențiate în planșa de reglementări.

Ca priorități se pot semna:

- susținerea inițiativelor, a activităților meșteșugărești și artizanale precum și a activității în spațiile de producție existente;
- extinderea și reabilitarea rețelilor de canalizare și alimentare cu apă pe întreg teritoriul comunei;
- asfaltare străzi și drumuri locale;
- amenajare parc lângă primărie;
- amenajare Bază Sportivă în satul Văratici;
- reabilitare Dispensar Uman;
- dotări culturale necesare ;
- amenajarea și dotarea unui centru de joacă și recreere pentru copii comunei;
- lucrări de modernizare și de întreținere la infrastructura existentă (drumurile județene sunt într-o stare deplorabilă
- trotuare și spații de parcare;
- realizarea unui centru de colectare și prelucrare a produselor agricole;
- reabilitarea blocurilor de locuințe colective (încălzire centralizată, termoizolare și finisare);
- promovarea zonei Costești prin acțiuni eficiente de marketing;
- susținerea și promovarea evenimentelor locale;
- revitalizarea izvoarelor minerale;
- exploatarea cadrului natural, turistic și istoric; Diversitatea, volumul și valoarea potențialului turistic existent pe teritoriul comunei Costești sunt premise care favorizează modalități multiple de petrecere activă a timpului liber prin practicarea unor forme de turism specifice: ***turism cultural-religios, Turism etnocultural, Turism balnear, Speoturism, Turism rural, Turism de sfârșit de săptămână, Turism de tranzit, Turism montan, Turism științific, Turism pentru sporturi extreme.***

3.3. Optimizarea relațiilor în teritoriu

Comuna Costesti este situata in partea de nord-vest a judetului Vâlcea, pe soseaua nationala D.N. 67, Ramnicul Vâlcea-Targu Jiu la o distanta de 40 de Km. de Rm. Vâlcea, resedinta judetului, la 5 km spre rasarit de Horezu si la 15 km nord-vest de vestita statiune balneoclimaterica Govora.

Este amplasata geografic la Paralela 45 grade si 59 minute, meridian 24 grade si 2 minute.

Spre sud, comuna Costesti este legata de localitatea Babeni (pe unde trece calea ferata normala Sibiu-Piatra Olt), pe un drum betonat lung de 28 km, care uneste localitatile Tomsani si Babeni si prin calea ferata ingusta Bistrita-Babeni-Uzina Govora.

Localitatea Costesti se invecineaza cu urmatoarele localitati:

- la nord, in zona montana Malaia,
- la nord-est si est cu Barbatesti,
- la sud-est cu localitatea Pietrari,
- la sud, sud-vest si vest cu comuna Tomsani ,
- la vest cu orasul Horezu.

Comuna are o suprafata de 100,2 km patrati.

Relieful comunei Costesti este alcatuit dintr-o zona depresionara, dealuri cu coaste, vai si munte.

Partea sudica a localitatii in care se afla zona depresionara este alcatuita din mica depresiune Costesti-Horezu.

Spre nord zona este dominata de formele montane, alcatuite din versantii sudici ai Muntilor Capatana.

Spre apus de cursul raului Bistrita se ridica culmile dealurilor Dragoaia, Neagota si Varatici, iar la rasarit de paraul Costesti coboara de sub masivul Buila dealurile: Albina, Glavoci si Dealul Costestilor.

Comuna Costești este străbătută de toate categoriile de drumuri:

- DN 67 traversează partea sudică a comunei de la est spre vest, pe circa 1,5 km;
- DJ 646, *desprins din DN 67 (Costești – Mănăstirea Bistrița – Mănăstirea Arnota)*, traversează comuna pe circa 9 km, aproximativ pe direcția N-S, urmărind cursul Pârâului Bistrița;
- DJ 646A (Costești - centrul localității – Pietreni, urmează cursul Pârâului Costești – Bărbătești – Stoenеști);
- Dc 148 (Bogdănești / DN 67- Rovine / DN 67), de circa 2 km;
- Dc 148A (Bogdănești / DN 67 – Costești / DJ 646), de circa 2 km;
- *calea ferată industrială* cu ecartament îngust, cu traseul Bistrița – Costești – Tomșani – Băbeni – Govara, alimentează Uzinele de Sodă Govora cu piatră de calcar.

3.4. Dezvoltarea activităților

Comuna Costești se întinde pe o suprafață relativ mare, din care circa 2/3 este zonă montană și 1/3 zonă submontană. Ca urmare, 8.278,34 ha sunt acoperite de pădure – foioase, conifer, vegetație tânără, 1 092,73 ha reprezintă pășune și fânețe, 662,30 ha sunt livezi de pomi fructiferi și doar 452,10 ha este teren arabil (date preluate din Bilanțul teritorial pe categorii de folosință al terenului). În această situație, creșterea animalelor a fost și rămâne una din ocupațiile de bază ale locuitorilor comunei.

Activitatea economică principală în cadrul comunei este legată de exploatarea resurselor naturale – calcarul și masa lemnoasă. Relieful, cu preponderență montan, creează oportunități pentru dezvoltarea turismului, prin cadrul natural și obiective turistice de mare valoare națională.

Exploatarea de calcar din satul Bistrița reprezintă locuri de muncă pentru localnici și impozite către bugetul local, dar din păcate această activitate economică are și un puternic impact negativ asupra mediului, localnicilor din împrejurime și în mare măsură activității de turism.

Localitatea Costești beneficiază de un potențial turistic valoros și de numeroase oportunități, așa încât turismul poate deveni în următorii ani principala activitate economică a localității. Recăpătarea statului de „**stațiune turistică de interes local**”, de care a beneficiat comuna până în anul 1989, trebuie să constituie obiectivul central al oricărei politici de dezvoltare locală.

Pentru aprobarea condițiilor și a procedurii de atestare a stațiunilor turistice, comuna trebuie să îndeplinească mai multe criterii minime în vederea obținerii statutului de stațiune.

Aceste criterii trebuie să se regăsească punctual, ca obiective prioritare în strategia de dezvoltare a comunei Costești.

Resursele locale de care dispune zona (naturale, antropice, umane) trebuie valorificate astfel încât să conducă la diversificarea ofertei și la atragerea unui număr din ce în ce mai mare de turiști, astfel încât turismul să constituie **activitatea principală**, care să stea la baza diversificării unor activități economice colaterale (servicii, mică producție, meșteșuguri).

De asemenea în cadrul aparatului propriu al Primăriei este necesar a fi înființat un *Departament pentru Turism*, a cărui activitate trebuie să se axeze pe organizarea activității turistice locale și acordarea de consultanță pentru agenții din turism.

Astfel angajații Departamentului pentru Turism, să dețină un rol determinant în consilierea / convingerea proprietarilor de gospodării cu un standard corespunzător, în scopul clasificării acestora ca pensiuni turistice. Lipsa structurilor turistice clasice trebuie suplinită prin apariția unui număr cât mai mare de pensiuni rurale.

Extinderea rețelei de pensiuni turistice poate fi stimulată de autoritatea locală prin acordarea, prin Hotărâre de Consiliu Local, a unor facilități sau scutiri de taxe/impozite pentru perioade determinate, prin promovarea gratuită a acestora pe site-ul primăriei, prin invitarea și susținerea financiară în vederea participării la diverse târguri și manifestări organizate de primărie, prin racordarea gratuită la rețeaua de utilități a comunei ș.a.

Proiectul PHARE CES 2004 – 2006, realizat prin subproiectare, de către Institutul Național de Cercetare – Dezvoltare în Turism, pentru *Asociația Depresiunea Horezu*, cuprinde pentru comuna Costești, activități investiționale menite să contribuie la dezvoltarea infrastructurii pentru turism și anume:

- Asigurarea accesului direct între Stațiunea turistică Horezu – Mănăstirea Hurez – Mănăstirea Bistrița prin amenajarea străzilor Romani și Neagota - „ **Drumul mănăstirilor**”, drum turistic deosebit de pitoresc care va facilita accesul între principalele obiective turistice ale zonei depresionare Horezu

- Reabilitarea parcurii la Mănăstirea Bistrița (parcare + grup sanitar)
- Amenajarea Peșterii Liliiecilor din satul Bistrița (reamenajarea potecii acces, refacerea iluminării peșterii, amenajarea galeriei pentru vizitare);

- Reabilitare “Muzeul Trovanților”, care presupune:

- îmbunătățirea accesului din DN 67 și a potecii din incintă
- amenajarea parcurii adiacente DN 67
- împrejmuirea perimetrală a terenului
- amenajarea a 3 platforme pentru amplasarea trovanților
- amenajarea unui chioșc pentru Casa de bilete și vânzări vederi, pliante,

suveniruri

- Amenajarea unei platforme turistice multifuncționale în satul Bistrița

O parte din aceste activități nu au putut fi implementate.

Pentru dezvoltarea turismului din perspectiva obținerii statutului de *stațiune turistică* mai sunt necesare și alte activități investiționale, precum:

- concesionarea de către Primărie, de la ANMR, a surselor de ape minerale în vederea realizării studiilor hidrogeologice și balneologice (refacerea captărilor, a instalațiilor de aducțiune, efectuarea de analize fizico-chimice, microbiologice și farmaco-dinamice pentru sursele de ape minerale), în scopul **reabilitării izvoarelor de ape minerale** și a valorificării lor prin turism;

- reabilitarea drumurilor de acces spre monumentele cultural-religioase (Bisericile Arnota, Grămești și Schitul de sub Piatră) și a drumurilor forestiere prin Cheile Bistriței și Pietrenilor;

- reabilitarea și conservarea tuturor clădirilor vechi din localitate și în măsura în care este posibil, amenajarea unui muzeu al satului în aer liber – pe un teren al primăriei, de preferință în zona centrală a satului Costești;

- realizarea unei baze de agrement (ștrand – de preferință cu apă minerală preîncălzită, terenuri de sport multifuncționale, alei de promenadă ș.a.) care să deservească turiștii aflați în vacanță, dar și populația rezidențială;

- extinderea și reabilitarea utilităților de bază ale localității, necesare susținerii unei activități turistice competitive: extinderea rețelelor de alimentare cu apă și de canalizare la nivelul întregii comune;

- marcarea, pe perioada vacanței de vară, cu ajutorul elevilor, a tuturor potecilor turistice care pleacă din satele Bistrița și Pietreni, spre Munții Căpățânii, făcând legătura cu alte trasee marcate, realizarea unei hărți a Munților Căpățânii cu traseele turistice marcate și afișarea acestora într-un panou racordat la rețeaua electrică, amplasat într-un loc vizibil;

- editarea unui ghid turistic / hartă a localității, care să se găsească spre comercializare la toate pensiunile turistice și mănăstirile din localitate, la agențiile de turism și chioșcurile de ziare din județ;

- organizarea unui centru de echitație, unde turiștii pot închiria sănii pentru plimbare, în perioada de iarnă sau pot face plimbări, vara, cu cai, pe trasee bine stabilite și însoțiți de ghid; această activitate este susținută de existența la nivelul comunei a unui nr. ridicat de cai.

3.5. Evoluția populației

Principala resursă a creșterii populației ar urma să fie creșterea naturală.

Conform date preluate de la Primăria comunei Costești, sporul este negativ.

2014 – 3 336 locuitori; 42 decese și 14 nașteri;

2016 - 3 325 locuitori

Disfuncționalități privind evoluția și structura populației , modul de ocupare a resurselor de muncă

Se observă o migrare a populației, tinerii din localitate care urmează cursurile superioare în alte orașe mari ale țării (Sibiu, București, Timișoara) , nu se mai întorc.

Se poate constata destabilizarea teritorială a populației datorată migrațiilor populației, generată de lipsa locurilor de muncă și un dezechilibru în raportul natalitate- mortalitate favorabil indicelui din urma.

În consecință, nu se poate estima o creștere a stabilității teritoriale a populației și o redresare ușoară a parametrilor mișcării naturale (creșterea natalității) pentru a deveni favorabili unei creșteri naturale a populației și o încetinire a ritmului de migrare spre urban .

Estimarea resurselor de muncă

Relansarea activităților economice implică și creșterea locurilor de muncă în localitate.

Cele mai multe locuri de muncă se pot crea în industria turismului, zona comunei Costești fiind favorabilă acestui tip de activitate.

Deocamdată principalul angajator zonal rămâne CIECH SODĂ ROMÂNIA SA, care recrutează forță de muncă din Costești și localitățile limitrofe.

Viitorul dezvoltării Zonei Exploatării Miniere, respectiv funcționarea pe mai departe a CIECH SODĂ ROMÂNIA și OLTCHIM SA se va consolida odată cu Legea privind modificarea și completarea OUG 57/2007 pentru corectarea regimului ariilor natural protejate, conservarea habitatelor naturale a florei și faunei sălbatice (suprapunerea ariei protejate PNBV peste exploatarea minieră).

Modificarea limitelor ariilor protejate care vor avea păstrată suprafața intactă vor primi și o zonă tampon cu o profunzime de 100 de metri pe toată lungimea lor.

În acest fel CIECH SODĂ ROMÂNIA își va continua funcționarea pentru atingerea termenului de 100 de ani, condiție obligatorie la momentul pornirii investiției pe actualul amplasament. În acest fel va crește și numărul locurilor de muncă în zona industrial extractivă.

De asemenea dezvoltarea meșteșugurilor tradiționale reprezintă o activitate de tip familial, și nu conduce la investiții costisitoare.

3.6. Organizarea circulației

Organizarea circulației rutiere și a transportului în comun

În cadrul comunei circulația rutieră se desfășoară pe drumul național, drumurile județene, drumurile comunale și alte tipuri de străzi și drumuri locale.

- Reabilitarea și modernizarea Drumului Național in caz de deteriorare.
- Reabilitare și modernizare drumuri județene și cele comunale.

- Modernizare drumuri vicinale.
- Îmbunătățirea semnalizării rutiere și montarea unor indicatoare de avertizare.
- Asfaltarea în întregime a rețelei locale de străzi și ulite.
- Realizarea, amenajarea și reabilitarea trotuarelor.
- Amenajarea corespunzătoare a rigolelor de scurgere a apelor pluviale.
- Amenajarea unor spații de parcare corespunzătoare.
- O disfuncționalitate majoră o prezintă traficul greu desfășurat pe traseul Cariera Costești – Sat Bistrița ; traversarea localității produce disconfort locuitorilor prin poluare fonică și atmosferică.

Organizarea circulației feroviare

- *Calea ferată industrială* cu ecartament îngust, cu traseul Bistrița – Costești – Tomșani – Băbeni – Govara, alimentează Uzinele de Sodă Govora cu piatră de calcar și va funcționa pe tot parcursul existenței carierei de calcar. Calea ferată se află în administrarea CIECH SODĂ ROMÂNIA; se va ține cont că zona de siguranță a căii ferate înguste este de 20 m de-o parte și de alta a căii ferate, iar zona de protecție a infrastructurii feroviare este fâșia de teren cu lățimea de 100 m, măsurată de la limita zonei cadastrale CFI de-o parte și de alta. Conform planului de investiții și dezvoltare a CIECH SODĂ ROMÂNIA SA 2018-2023 se va reabilita infrastructura căii ferate înguste și se va recruta personal muncitor din zonă pentru asigurarea condițiilor optime de transport materie primă, lucru ce va duce la creșterea indicatorilor economici zonali.

3.7. Intravilan propus . Zonificare funcțională . Bilanț teritorial

Ca urmare a necesităților de dezvoltare a localității, prezentate în “Analiza situației existente”, precum și pe baza concluziilor studiilor efectuate de către proiectant, a hotărârii organelor de conducere a localității, s-a modificat intravilanul conform pieselor desenate.

La baza modificărilor operate, au stat în primul rând necesitățile populației privind construcțiile, necesități exprimate la adresa Consiliului Local, a primarului, precum și previziunile elaborate de către conducerea localității.

De asemenea, se au în vedere noi suprafețe de teren care, în urma discuțiilor amintite cu autoritățile locale, au modificat intravilanul existent.

Limita intravilanului propus include toate suprafețele de teren ocupate de construcții precum și suprafețele necesare dezvoltării localității pe o perioadă de 10 ani.

Teritoriul intravilan va fi împărțit în mai multe unități teritoriale de referință UTR – uri , fiecare unitate teritorială de referință având unu sau mai multe trupuri .

Acestea sunt zone convenționale din localitate care prezintă caracteristici similare din punct de vedere funcțional și morfologic și aceleași tendințe de dezvoltare.

Pentru unitățile teritoriale de referință cu caracteristici similare s-a formulat pentru aplicare același set de prescripții.

Analizând situația existentă și ținând cont de opțiunile de dezvoltare ulterioară , s-a propus noua limită a intravilanului, regăsită în Planșa de reglementări urbanistice – Zonificare funcțională.

Categorii de intervenții propuse :

În structura funcțională :

- Zona centrală cu funcțiuni complexe de interes public : administrative, învățământ, cultură, locuire;
- Zona rezidențială (locuințe și funcțiuni complementare locuirii cu clădiri P , P+ 1 ,

P+ 2+M);

- Zone serviciilor, unități mici de producție și de servicii ce nu produc zgomot și nu sunt poluante, complementare zonei de locuit: mici ateliere artisanale desfășurate la domiciliu, ateliere de tâmplărie, unități alimentație publică, pensiuni, etc;
- Zona activităților legate de cult:biserici, mănăstiri, capele, anexe pentru desfășurarea activităților de cult;
- Zona de sport , agrement, spații verzi, plantații aliniament ;
- Zonă de gospodărie comunală : platforme menajere amenajate, cimitire ;
- Zonă pentru echipare tehnico – edilitară : rețele apă, canalizare, rezervoare apă, captări, stații pompare apă potabilă, stații de tratare a apei potabile, stații pompare ape uzate menajere, stație de epurare, rețele electrice, telefonie, cablu TV, internet, etc;
- Zona unităților de producție și de depozitare: cariera de calcar, silozul – concasare, gaterie;
- Zonă pentru căi de comunicații și construcții aferente: drumuri, căi ferate ;
- Zonă cu destinație specială: pe teritoriul administrativ al Comunei Costești, MAPN are în administrare Incinta 1 cu suprafața de 24,7522 ha și Incinta 3 cu suprafața de 6,7246 ha, ale Imobilului nr. 2631 Văleanu; din suprafața totală pe care o administrează M.Ap.N. pe UAT Costești, 1,53 ha reprezentând terenul ocupat de construcții se află în intravilanul localității, iar restul de 29,9468 ha rămâne în extravilanul localității. S-a instituit zona de siguranță a poligonului de tragere cu armament, coordonate geografice furnizate de UM 01042 Curtea de Argeș.
- Alte zone (terenuri neconstruite , ape, păduri)

În utilizarea terenurilor :

- Intervențiile se vor face numai prin păstrarea integrității mediului și protejarea patrimoniului natural și construit ;
- Pe terenurile agricole din intravilan se poate construi cu respectarea condițiilor impuse de lege și de Regulamentul de urbanism;
- Pe terenurile cu destinație forestieră se va respecta Codul silvic , respectiv- - ART. 7 , alin. (4) Este interzisă includerea pădurilor în intravilan.

ART. 37*) (1) Pot fi scoase definitiv din fondul forestier național, doar cu condiția compensării acestora, fără reducerea suprafeței fondului forestier și cu plata anticipată a obligațiilor bănești, numai terenurile necesare realizării sau extinderii următoarelor categorii de obiective:

- a) necesare explorării și exploatării următoarelor resurse minerale: calcar, roci utile, agregate minerale, minereuri, ape minerale, surse de energie alternativă, petrol și gaze naturale;
- b) structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, unități de cult, obiective sociale, sportive și medicale, construcții hidrotehnice de interes local. În înțelesul prezentei legi, categoria obiective sociale nu include locuințele individuale și ansamblurile rezidențiale edificate în fondul forestier proprietate publică;
- b) locuințe sau case de vacanță, numai în fondul forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice;
- d) obiective instalate în fondul forestier înainte de anul 1990, cuprinse în amenajamentele silvice în vigoare la data de 1 ianuarie 1990, la categoria "ocupații și litigii";
- e) rețele de surse de apă potabilă și canalizare, rețele și sisteme de comunicații, precum și drumuri de interes județean și local;
- f) repararea și întreținerea rețelelor de transport petrol, gaze naturale și energie electrică.

(2) Amplasarea obiectivelor prevăzute la alin. (1) lit. c) se face cu respectarea următoarelor condiții, care trebuie îndeplinite cumulativ:

- a) construcția și terenul pe care se amplasează sunt proprietatea aceleiași persoane;
- b) suprafața maximă care poate face obiectul scoaterii definitive din fondul forestier, incluzând construcția, accesul și împrejmuirea, este de maximum 5% din suprafața proprietății forestiere, dar nu mai mare de 200 mp.

ART. 40 Solicitățile de scoatere definitivă sau de ocupare temporară de terenuri din fondul forestier, în condițiile prevăzute la art. 36 - 39, cu acordul proprietarului și avizate favorabil de ocolul silvic care asigură administrarea, precum și serviciile silvice, după caz, de Regia Națională a Pădurilor - Romsilva, în cazul terenurilor din fondul forestier proprietate publică a statului, și de subunitățile teritoriale de specialitate ale autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, se aprobă de:

- a) conducătorul autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, pentru suprafețe de până la 10 ha, cu posibilitatea delegării de competență conducătorilor subunităților teritoriale de specialitate ale autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, până la suprafața de 1 ha;
- b) Guvern, la propunerea autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, pentru suprafețe de peste 10 ha.

Se interzice executarea de construcții în albiile minore ale cursurilor de apă, exceptând lucrările de poduri sau drumuri de traversare a cursurilor de apă .

În zonele cu valoare istorică , peisagistică și zonele naturale protejate , autorizarea se va face cu avizul Ministerului Culturii, Ministerul Dezvoltării Regionale, Ministerul Turismului și Ministerul Mediului.

Măsuri și reglementări privind structura zonei , fondul construit , locuirea , instituțiile publice , aspectele spațial – perceptibile și compoziționale , protecția și conservarea mediului.

Prin prezentul PUG se propune îmbunătățirea confortului în ansamblurile de locuit existente , renovarea și modernizarea acestora și racordarea la rețelele edilitare ale localității . Se vor realiza studii geotehnice pentru stabilirea terenului bun de fundare.

Prin Regulament se vor stabili regulile cu privire la amplasarea construcțiilor.

Este obligatoriu ca orice construcție să dețină autorizație de construire, conform Legii 50/1991 cu modificările și completările ulterioare.

Eventualele construcții ce vor fi realizate fără obținerea Autorizației de Construire , atât în intravilan , cât și în extravilan , aduc după sine sancțiuni ce cad în răspunderea proprietarilor.

În urma reactualizării suportului topografic bază de date grafică digitală prin scanare - digitizare - vectorizare (preluare și prelucrare imagini satelitare) s-au obținut următoarele suprafețe la nivelul teritoriului administrativ al Comunei Costești.

TERENURI DUPĂ CATEGORIA DE FOLOSINȚĂ-PROPUȘ

TERITORIUL ADMINISTRATIV AL UNITĂȚII DE BAZĂ	CATEGORII DE FOLOSINȚĂ									
	AGRICOL (HA)				NEAGRICOL (HA)					TOTAL
	ARABIL	PĂȘ. FÂN.	VII	LIV.	PD.+VEG. TÂNĂRĂ, TUFISURI, MĂRĂCINIS	APE	DRUM	CURȚI CONSTR.	NEPROD.	
EXTRAVILAN	258,70	939,17+112,22		572,07	8049,95+216,49	23,91	70,06	4,52	183,18	10430,53
INTRAVILAN	193,40	20,15+21,19		90,23	0,25+11,65	3,50	26,86	143,25	20,22	530,70
TOTAL	452,10	959,32+133,41		662,30	8050,20+228,14	27,41	96,92	147,77	203,40	10960,97
% DIN TOTAL	20,14				79,86					100 %

TOTAL AGRICOL EXTRAVILAN = 1882,56 ha
TOTAL NEAGRICOL EXTRAVILAN = 8548,11 ha
TOTAL AGRICOL INTRAVILAN = 324,57 ha
TOTAL NEAGRICOL INTRAVILAN = 206,13
TOTAL AGRICOL = 2207,13
TOTAL NEAGRICOL = 8753,84
TOTAL INTRAVILAN PROPUȘ = 530,70

BILANȚ TERITORIAL AL SUPRAFEȚELOR DIN INTRAVILANUL PROPUȘ

ZONE FUNCȚIONALE	SUPRAFAȚA (ha)	PROCENT % din total INTRAVILAN
LOCUIȚE ȘI FUNCȚIUNI COMPLEMENTARE	279,70	52,70%
UNITĂȚI INDUSTRIALE ȘI DEPOZITARE	30,65	5,78%
UNITĂȚI AGRO- ZOOTEHNICE	2,81	0,53%
INSTITUȚII ȘI SERVICII DE INTERES PUBLIC, INCLUSIV SERVICII DE CULT	25,40	4,79%
CĂI DE COMUNICAȚIE ȘI TRANSPORT dincare: - RUTIER – 26,20 - FERVIAR-0,66	26,86	5,06 %
SPAȚII VERZI , SPORT AGREMENT, PROTECȚIE	20,30	3,83%
CONSTRUCȚII TEHNICO- EDILITARE	1,60	0,30%
GOSPODĂRIE COMUNALĂ , CIMITIRE	1,05	0,20%
TERENURI CU VEGETATIE JOASA	11,65	2,20%
DESTINAȚIE SPECIALA	1,53	0,29 %
APE	3,50	0,66 %
PĂDURI	0,25	0,05%
TERENURI NEPRODUCTIVE	1,60	0,30 %
TERENURI AGRICOLE IN INTRAVILAN	123,80	23,33%
TOTAL INTRAVILAN PROPUȘ	530,70	100,00%

3.8. Măsuri în zonele cu riscuri naturale

Din cauza industrializării zonei terenurile sunt supuse unor riscuri naturale , dar și riscurilor tehnologice .

Se propun măsuri împotriva acestor riscuri :

- Lucrări de îmbunătățiri funciare în vederea combaterii alunecărilor de teren, eroziunii și torenților;
- lucrări de stabilizare a terenurilor (împăduriri , exploatare judicioasă agrotehnică);
- lucrări de stabilizare a drumurilor (ziduri de sprijin , drenuri);
- gestionarea judicioasă a fondului forestier ;
- împădurirea dealurilor supuse eroziunii și alunecărilor de teren;
- respectarea cu strictețe a tehnologiilor de exploatare a calcarului, în carieră ; Halda reprezintă zona exploatării cu cel mai mare risc, fiind încadrată în clasa de pericolozitate „halde cu deplasări ce pot fi limitate prin amenajări”, datorită instabilității materialului haldat și alunecării acestuia prin presiunea exercitată asupra straturilor de marne, argile și nisipuri pe care au ajuns să fie depozitate. În prezent se efectuează lucrări de stabilizare a haldei;
- respectarea normelor de depozitare și manipulare a carburanților;
- respectarea tehnologiilor de realizare a depozitelor de steril;
- respectarea legislației în vederea autorizării și executării construcțiilor, obligatoriu se vor întocmi studii geotehnice pentru stabilirea calității terenului și stabilirea cotei de fundare ;
- se vor lua măsuri de instituire a zonelor protejate la : monumente istorice , monumente de arhitectură , măsuri de protecție sanitară la rezervoarele de apă, stațiile de tratare, captări, stație de epurare ape uzate, cimitire, etc.

3.9. Dezvoltarea echipării edilitare

3.9.1. Gospodărirea apelor

Regularizarea pârâului Bistrița la ieșirea din defileu (la ploi torențiale apa afectează gospodăriile de pe partea stângă a pârâului); de asemenea în zona islazului, pct. STOG există riscul ca apa să iasă din matcă. Puncte vulnerabile ce trebuie rezolvate pe traseul cursului Bistrița se găsesc în zona Podului , satul Văratici și în apropierea vecinătății cu comuna Tomșani.

De-așemenea sunt necesare lucrări de regularizare și dirijare a tuturor cursurilor apelor și torenților situați pe raza comunei Costești; pârâul Costești își schimbă cursul producând inundații în zona haldei.

Alte lucrări ar trebui realizate pe traseul pârâului Costești în zona Lunca , în zona Linia moartă în apropierea intersecției cu DN 67 (afectate terenuri agricole și podețe, mai puțin gospodării).

3.9.2. Alimentare cu apă

Alimentarea cu apă în sistem centralizat este rezolvată în proporție de aprox. 90 %, din 3336 locuitori, beneficiază de alimentare cu apă 3000, restul de 336 urmând a se racorda fie prin extinderea rețelei de apă, fie în sistem propriu (puț forat), acolo unde terenul nu permite.

Apa potabilă este furnizată în regim continuu, fără întrerupere.

Se propune extinderea rețelei de alimentare cu apă potabilă pentru restul locuințelor neracordate cât și pentru viitoarele extinderi ale intravilanului. Totodată primăria Comunei Costești are în perspectivă lucrări de reabilitare a rețelei de apă pe o distanță de 7 km Pietreni-Costești.

O altă problemă care trebuie rezolvată este legată de pompele care nu sunt calibrate corespunzător.

3.9.3. Canalizare

Se propune extinderea rețelei de canalizare pe zonele nerezolvate :

- Porțiunea de pe DN 67 cuprinsă între limita cu comuna Bărbătești și intersecția cu DJ 646,
  - satul Văratici partea dreaptă a pârâului Bistrița (nu dispune nici de alimentare cu apă),
  - unele străzi și ulițe desprinse din drumurile principale.
  - Pe lângă lucrările de extindere se propune și reabilitarea sistemului de canalizare.
- O problemă majoră o reprezintă stațiile de pompare amplasate pe traseul rețelei de canalizare care se defectează și îngreunează circuitul corect al apelor menajere.

3.9.4. Alimentare cu energie termică

Pentru îmbunătățirea calității aerului se propun măsuri de rețehnologizare a centralelor termice folosite la unitățile mari (instituții sociale, culturale, de învățământ, obiective turistice, etc).

De asemenea este de preferat ca și locuințele particulare să treacă la încălzirea spațiilor cu ajutorul centralelor termice în locul sobelor folosite cu lemn.

3.9.5. Alimentare cu energie electrică

Pentru noii consumatori ce vor apărea în urma extinderii intravilanului existent se propune extinderea rețelei de alimentare cu energie electrică . Acest lucru va fi posibil în urma realizării unor proiecte de specialitate de firme atestate și cu avizul deținătorilor de rețele .

De asemenea se propune reabilitarea sistemului de iluminat public.

3.9.6. Telefonie

Comuna dispune de telefonie fixă pe cablu optic, este racordată la centrala telefonică digitală cu o capacitate de 506 posturi telefonice instalate și cu posibilități de extindere; sistemul de telecomunicații oferă 3 servicii pentru telefonie mobilă GSM;

Extinderea intravilanului existent conduce automat și la extinderea rețelelor de telefonie fixă și mobilă, cât și la extinderea rețelei cablu-TV.

De asemenea se propune dotarea tuturor obiectivelor importante din localitate cu camere de supraveghere video.

3.9.7. Alimentare cu gaze naturale

Ca oportunitate pentru comuna Costești ar fi realizarea rețelei de alimentare cu gaze naturale. Introducerea gazului metan ar diminua considerabil consumul masei lemnoase, fapt ce ar conduce la protejarea mediului înconjurător. În acest sens primăria Comunei Costești ar trebui să inițieze derularea unui proiect faza Studiu de Fezabilitate, proiect cuprins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală.

3.9.8. Gospodărie comunală

Serviciului de salubritate al Comunei Costești, este asigurat de către SC URBAN SRL., cu un tarif de 6 lei/persoană, urmărindu-se ca printr-o hotărâre de consiliul local, să fie obligați toți cetățenii să încheie contract pentru ridicarea gunoierului menajer.

Prin documentația PUG se propune:

- Crearea unei infrastructuri moderne de colectare a deșeurilor și încurajarea colectării selective a acestora, în vederea creșterii atractivității investiționale a localității;
- Reducerea cantității de deșeuri depozitate necontrolat, prin instalarea unor sisteme de colectare;
- Creșterea nivelului de colectare selectivă a deșeurilor, prin elaborarea unor materiale informative și susținerea unor campanii publicitare;

- Înființarea unui sistem public de salubritate cu personal specializat, în vederea exploatarea adecvate a investiției;

Pentru deșeurile animale există contract cu firmă de ecarisaj SC Călimănești - Căciulata SRL.

3.10. Protecția mediului

În general o comună care are la bază o infrastructură solidă (rețea de drumuri , alimentare cu apă și canalizare în sistem centralizat, alimentare cu energie electrică) protejează mediul înconjurător de toți factorii ce ar decurge din lipsa acestor utilități.

În întâmpinarea problemelor legate de protejarea mediului, administrația publică locală ar trebui să inițieze programe de educare a cetățenilor (Plan de acțiune comun corelat cu planul de acțiune județean).

Toți micii întreprinzători trebuie să aibă cunoștințe legate de normele europene de mediu, mentalitatea de indiferență față de protecția mediului trebuie să dispară.

În acest sens Uniunea Europeană alocă fonduri substanțiale pentru protecția mediului.

De asemenea se propun măsuri de:

Conservarea și întreținerea mediului natural;

Prevenirea poluării și păstrarea calității aerului;

Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate,

Folosirea echilibrată a resurselor de apă și prevenirea poluării;

Susținerea și informarea practicilor de agricultură ecologică;

Înlăturarea deșeurilor de pe cursurile de apă și a domeniului public.

Realizarea de lucrări în vederea regularizării albiilor și apărări de maluri pentru prevenirea și reducerea consecințelor distructive ale inundațiilor.

Se vor lua măsuri de instituire a zonelor protejate la: monumente istorice, monumente de arhitectură, măsuri de protecție sanitară la rezervoarelor de apă, cimitire, stații de pompare , stație de epurare ape uzate menajere, cubare de protecție a rețelelor edilitare și a construcțiilor aferente acestora, atât în intravilan cât și în extravilan;

Pentru cimitirele realizate până în 2014 se păstrează zona de protecție sanitară de 50 m conf. Ordinului 119/ 2014, iar pentru cimitirele înființate și propuse a se realiza după intrarea în vigoare a Legii 102/2014, zona de protecție sanitară va fi de 100 m.

Principalul factor de poluare și distrugere a mediului este cauzat de cariera de calcar Bistrița.

În cazul prelungirii licenței de exploatare a calcarului, se propune realizarea unui studiu de impact asupra mediului realizat de firmă specializată și inițiat de administratorul carierei Bistrița.

În caz contrar, dacă activitatea de exploatare va fi sistată, se va trece la efectuarea de lucrări de refacere a mediului.

După aceste lucrări zona ar putea fi orientată spre dezvoltarea turismului și serviciilor conexe acestuia, profitând de potențialul turistic natural și antropic extraordinar al zonei, unul dintre cele mai ridicate din țară.

O altă măsură ce trebuie pusă în practică vis-a-vis exploatarea de calcar este realizarea unei perdele de protecție de-a lungul drumului județean în zona stației de siloz; în timpul transportului, praful de calcar este antrenat în atmosferă, ducând la poluarea mediului înconjurător pe o suprafață extinsă (sunt afectate gospodăriile situate în preajma silozului și a drumului pe care se face transportul din carieră).

Se impune re tehnologizarea procesului de transport-concasare, astfel încât impactul negativ asupra localității să fie diminuat astfel încât noxele eliminate în aer să fie sub cele admise de Comunitatea Europeană în zonele de locuit.

De asemenea se impune renaturarea carierei vizibile din zona locuită, lucru care ar duce atât la îmbunătățirea aspectului localității, cât și la reducerea noxelor generate de praful rămas în carieră.

În întâmpinarea protejării mediului se propun și lucrări de amenajări ambientale (parcuri, terenuri de sport și zone de agrement).

În ceea ce privește depozitarea și folosirea gunoiului de grajd, locuitorii satelor componente Comunei Costești, deținători de animale trebuie să respecte următoarele condiții:

- Depozitarea permanentă a gunoiului de grajd se va face în sistem individual (în ultimul timp a scăzut foarte mult numărul animalelor) ;
- Depozitarea și păstrarea gunoiului de grajd este necesar să se facă în platforme special amenajate. În acest scop, platformele trebuie hidroizolate la pardoseală, impermeabile (de obicei din beton) și prevăzute cu pereți de sprijin înalți, de obicei, de asemenea hidroizolați. În funcție de soluția aleasă, pentru a preveni poluarea apelor, platformele au praguri de reținere a efluentului și canale de scurgere a acestuia către un bazin de retenție. Platformele trebuie să aibă o capacitate suficientă de stocare, să aibă drumuri de acces și să nu fie amplasate pe terenuri situate în apropierea cursurilor de apă sau cu apă freatică la mică adâncime.
- De asemenea, platformele individuale (gospodărești) trebuie amplasate la o distanță de cel puțin 50 m față de locuințe și sursele de apă potabilă. În cazul în care nu este posibilă respectarea acestei distanțe, se va amplasa la cel mai depărtat punct în aval de sursa de apă.

Conform Ordonantei de urgenta nr. 114/2007 în completarea Ordonantei de urgenta a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului , Autoritățile administrației publice locale au obligația de a asigura din terenul intravilan o suprafață de spațiu verde de minimum 26 m²/locuitor.

Din propunerea Bilantului Teritorial pe zone funcționale pentru Comuna Costești , reiese o suprafață de spații verzi de **20,30 ha** , cea ce asigură o suprafață de aprox. **60 mp / locuitor** , mult peste cota stabilită prin OU 114/2007 .

Conform Legii nr. 24/2007 privind reglementarea și administrarea spațiilor verzi din intravilanul localităților, republicată 2009 , art. 3 și 4 , spațiile verzi se compun din următoarele tipuri de terenuri din intravilanul localităților:

a) spații verzi publice cu acces nelimitat: parcuri, grădini, scuaruri, fasii plantate;

b) spații verzi publice de folosință specializată:

1. grădini botanice și zoologice, muzee în aer liber, parcuri expoziționale, zone ambientale și de agrement pentru animalele dresate în spectacolele de circ;

2. cele aferente dotărilor publice: creșe, grădinițe, școli, unități sanitare sau de protecție socială, instituții, edificii de cult, cimitire;

3. baze sau parcuri sportive pentru practicarea sportului de performanță;

c) spații verzi pentru agrement: baze de agrement, poli de agrement, complexuri și baze sportive;

d) spații verzi pentru protecția lacurilor și cursurilor de apă;

e) culoare de protecție față de infrastructura tehnică;

f) păduri de agrement.

Prin fasii plantate se înțelege - plantatie cu rol estetic și de ameliorare a climatului și calitatii aerului, realizată în lungul cailor de circulație sau al cursurilor de apă .

Pentru asigurarea și respectarea igienei sănătății oamenilor ,se vor respecta normele de însoțire la construcții , distanța între clădirile de locuit , dotarea tehnico – edilitară , asigurarea spațiilor de joacă pentru copii , zone verzi de folosință generală , amplasarea unităților de mică industrie , comerciale și prestări servicii la distanțe minime admise .

3.11. Reglementări urbanistice

În planșele și Regulamentul prezentului proiect , s-au materializat următoarele :

1. - destinația tuturor terenurilor și zonele funcționale rezultate;
2. - delimitarea zonei centrale, categoriile de intervenții admise și caracterul acestora;
3. - s-au delimitat zonele de protecție, limitele acestora și s-au definit categoriile de intervenție admise în interiorul acestora;
4. - s-au materializat interdicțiile temporare de construire;
5. - s-au stabilit zonele de interdicție definitivă de construire.

Datorită exploatarei calcarului din zonă terenurile capătă diferite destinații :

- terenuri agricole ocupate de exploatarea carierei ;
- terenuri redade circuitului economic care de multe ori capătă altă destinație decât cea inițială .

Limitele intravilanului propus sunt cele din planșa nr. 3 , stabilite împreună cu beneficiarul și aprobate în ședința Consiliului Local ; tot împreună cu beneficiarul s-au stabilit propunerile de dezvoltare și perspectivele localității din toate punctele de vedere.

Dezvoltarea activităților economice și a serviciilor se preconizează pentru perioada de care s-a amintit prin execuția investițiilor propuse, perioadă în care prezența unui număr de persoane din afara localității - muncitori ai firmelor constructoare - vor impulsiona sectorul privat, de stat și cooperatist și implicit veniturile și nivelul de trai al populației.

Instituțiile publice vor trebui să capete un alt ritm de dezvoltare și în special cele culturale și de învățământ, știut fiind faptul că acest ritm este în strânsă corelare cu factorul de dezvoltare economică.

Căile de circulație sunt suficiente pentru dimensiunile și populația comunei Costești. Ca și clasare ele se găsesc atât în planșa 3 Reglementări urbanistice cât și în Memoriu general la capitolul 2.6.

Patrimoniul cultural național construit este alcătuit din bunuri sau ansambluri de bunuri imobile care prezintă valoare din punct de vedere arheologic, istoric, arhitectural, religios, urbanistic, peisagistic sau tehnico-științific, considerate monumente istorice(Legea nr.41/1995).

Rezervația de arhitectură și urbanism reprezintă un teritoriu aparținând unei așezări urbane sau rurale a cărei protecție prezintă un interes public, datorită valorii istorice, arhitecturale, urbanistice simbolice și asupra căreia se instituie un regim de intervenție controlată.

Monumentele istorice sunt obiective singulare sau constituite din ansambluri, având zone de protecție stabilite pe baza studiilor de specialitate.

Prevederile acestor studii au ca scop controlul intervențiilor asupra monumentelor, atât în zonele de protecție ale acestora, cât și în zonele protejate, ce pot veni în sprijinul eliminării tendințelor de alterare a calității fondului construit.

Sunt interzise orice fel de construcții și amenajări care, prin funcțiune, configurație arhitecturală sau amplasament, compromit aspectul general al zonei, distrug coerența țesutului urban existent sau afectează valoarea monumentului ori a zonei protejate a acestuia.

Se propun:

- instituirea de zone protejate la toate obiectivele menționate la capitolul 2.10 din prezentul memoriu ;
- zone protejate sanitar la toate obiectivele legate de alimentarea cu apă, canalizare , cimitire și la platformele de colectare a gunoaielor;

- culoare de protecție tehnică a rețelelor edilitare și a construcțiilor aferente acestora, atât în intravilan cât și în extravilan .

Valorile acestor indicii se stabilesc pentru etapa de perspectivă , pe zone bine delimitate (unități teritoriale de referință) , în funcție de destinația și înălțimea construcțiilor , relieful terenului și alți factori de influență .

Zonificarea funcțională s-a făcut în cadrul U.T.R. – urilor , conform legislației în vigoare .

Se consideră fiecare sat component al comunei ca fiind un U.T.R. sau mai multe

Pentru Comuna Costești teritoriul intravilanului s-a împărțit .... U.T.R. -uri (unități teritoriale de referință) .

Fiecare U.T.R. cuprinde unul sau mai multe trupuri .

Se propune interdicție temporară de construire pentru Zonele protejate, pentru zona centrală a localității de reședință, pentru zonele nou introduse în intravilan până la întocmire Planuri Urbanistice Zonale sau Planuri Urbanistice de Detaliu .

Interdicție definitivă de construire pentru zonele afectate de exploatarea minieră, pentru zonele cu alunecări de teren si inundabile .

MĂSURI PROPUSE PENTRU PROTECȚIA ȘI VALORIFICAREA MONUMENTELOR

Servituți impuse imobilelor din zona de protecție :

Compatibilitatea funcțiunilor :

- sunt premise funcțiuni care sa nu distoneze cu monumental istoric (de exemplu locuire si funcțiuni complementare locuirii, servicii – invatamint, dispensar)
- nu sunt permise funcțiuni care să distoneze cu funcțiunea monumentului (ex.-este interzisa amplasarea de spații destinate alimentației publice ce pot provoca poluare fonică și vizuală pe o raza de 100 metri, este interzisa amplasarea de spatii de productie poluanta si ferme agrozootehnice (în apropierea ansamblului mănăstirii Bistrița se găsesc spații comerciale care produc disconfort fonic și vizual pentru turismulcultural și monahal) ;

Spațiile plantate:

Este necesară supravegherea spațiilor din jurul monumentului prin realizarea de lucrări de întreținere și curățare ;

Circulația , accese , staționări :

Drumurile de acces către monument trebuie să fie fluente și în bună stare de funcționare , indiferent de sezon .

După caz trebuie organizate parări care să permită accesul carosabil al vizitatorilor;

Înălțimea maxima a constructiilor:

Pentru locuinte

Înălțimea maximă a clădirilor cu regim de înălțime P+1 va fi 7 metri la cornișă ;se admite un nivel mansardat înscris în volumul acoperișului, în suprafață de maxim 60% din aria construită.

Pentru lacasuri de cult

- se pastreaza înălțimile existente ale clădirilor.
- nu se admit supraînălțări ale clădirilor din incinta.

Conformarea cladirilor :

- se pastreaza volumele și forma clădirilor , înălțimea permisă
- se păstrează caracteristicile fațadelor valoroase , raportul plin - gol ,
- se păstraza forma acoperișurilor istorice ,tâmplăria ferestrelor și subîmpărțirea istorică iar unde trebuie refăcută trebuie evitat cit se poate profilul PVC cu geam termopan .

Acoperisul :

- se recomanda forma geometrica simpla.
- Se recomanda sarpante in doua sau patru ape, cu recomandarea unghiului de 30-45 grade.
- Nu se admit invelitori din azbociment, materiale plastice sau bituminoase, indiferent de tratamentul suprafetei aparente. Sunt interzise, de asemenea, culorile stridente, atipice, straine de traditia locala (albastru, rosu lucios etc.).

Materiale de construcție și aspectul exterior al clădirilor:

- se impune compatibilitatea materialelor folosite cu cele existente in cazul interventiei la monument ; În comuna Costești s-au realizat lucrări de restaurare la 3 (trei) edificii de cult - monumente istorice și anume la Biserica Sf. Nicolae (fostul Schit de sub piatră -44 de izvoare) din Satul Pietreni, Biserica de lemn „ Adormirea Maicii Domnului” din satul Costești (cartier Grușetu) și la Biserica „ Nașterea Maicii Domnului” a fostului Schit Țignia (Schitul Păr) din Satul Bistrița; aceste lucrări au fost realizate de firmă autorizată MCC în respect față de monument și față de bunele practice în restaurare.
- este interzisă alăturarea materialelor nespecifice și neadecvate fațadelor istorice , probe de culoare prin investigații premergătoare restaurării ;
- sunt interzise culorile stridente aplicate pe fațadele și învelitorile construcțiilor învecinate monumentului ;
- se interzice imitarea stilurilor arhitecturale străine zonei sau folosirea de materiale nespecifice zonei;
- se interzice afectarea aspectului arhitectural al clădirilor prin dispunerea neadecvată a reclamelor pe plinurile fațadelor, parapete, balcoane, etc.
- nu se admite utilizarea finisajelor noi (gresie, faianța, materiale plastice, sticlă, aluminiu, panouri prefabricate etc.).
- se interzice vopsirea clădirilor în culori stridente și strălucitoare . Gama cromatică va fi unitară, recomandate fiind nuanțele de alb, griuri deschise (alb patinat) , bej deschis , materiale naturale - lemn , piatră , caramida aparentă .
- pentru locuințe se interzice folosirea placării cu materiale de tip ALUCOBOND , folosirea în exces a sticlei la fațade (perete cortină) , placările cu ceramică , balustradele din inox.

Împrejmuiri

- împrejmuirile spre stradă vor avea înălțimea de maxim 2.00 metri din care un soclu opac de 0.60 și o parte transparentă dublată cu gard viu;
- gardurile spre limitele separative ale parcelelor pot fi opace cu înălțimi de maxim 2.00 metri.
- elementele functionale (porți de acces, carosabile sau pietonale) se vor deschide spre incintă;

Ocuparea și utilizarea parcelei

Pentru locuinte

POT maxim = 35 % pentru locuințe individuale cu max. P+1E+M ,

CUT maxim pentru înălțimi P+1E+M = 0,9

Pentru lacasuri de cult

POT maxim = se admite o creștere a POT existent cu cel mult 10%.

CUT maxim = se poate admite creșterea cu cel mult 0,2 a CUT existent.

Atit interventiile asupra monumentelor istorice cit si in zona de protectie a acestora se fac numai pe baza si cu respectarea avizului emis de Ministerul Culturii si Cultelor

3.12. Obiective de utilitate publică

Pentru a facilita prevederea obiectivelor de utilitate publică, sunt necesare următoarele operațiuni:

- a. Listarea obiectivelor de utilitate publică;
- b. Identificarea tipului de proprietate asupra terenurilor din intravilan;
  - Proprietate publică
    - terenuri proprietate publică de interes național:
Monumente istorice categoria „A” (Ansamblu Mănăstirii Bistrița, Ansamblu Mănăstirii Arnota, Biserica „Intrarea în Biserică” și Biserica „Sf. Îngeri” din peștera Sf. Grigore Decapolitul, Biserica de lemn „Adormirea Maicii Domnului”, cartier Grămești); Drum Național DN67;
    - terenuri proprietate publică de interes județean: drumuri județene (DJ 646 și 646A), monumente cu valoare de patrimoniu la nivel județean: Situri arheologice, Biserica Sf. Grigore Decapolitul – Eleonul a fostului Schit Păpușa, Biserica „Nașterea Maicii Domnului” a fostului Schit Țigănia (schitul Păr), Biserica de lemn „Adormirea Maicii Domnului” cartier Grușetu, Biserica „intrarea în Biserică” cartier Ciorobești, Biserica „Sfântul Nicolae” a fostului Schit de sub piatră – 44 de izvoare, Podul Reginei Maria și cele două cruci săpate în stâncă, Crucea de piatră din curtea Bisericii din satul Costești; ape +albie minore și majore;
    - terenuri proprietate publică de interes local: drumuri (DC 148 și 148A, străzi, drumuri agricole), terenurile și clădirile care deservește locuitorii Comunei Costești (primărie, poștă, poliție, dispensare, farmacii, grădinițe, școli, cimitire, biserici care nu sunt monument, rezervoare apă, stație de epurare, etc.)
  - Proprietate privată
    - terenuri proprietate privată de interes național – nu e cazul;
    - terenuri proprietate privată de interes județean – Societăți comerciale de interes județean – Cariera de calcar, Ansamblu rural – strada spre mănăstirea Bistrița, Stabilimentul Băilor, Casă cu prăvălie, Moară cu Joagăr, etc;
    - terenuri proprietate privată de interes local: pensiuni, magazine private, baruri;
    - terenuri proprietate privată a persoanelor fizice sau juridice: toate terenurile cu locuințe, terenuri agricole, proprietăți ale firmelor de pe teritoriul comunei.
- c. Determinarea circulației juridice a terenurilor între deținători, în vederea realizării noilor obiective de utilitate publică:
  - Terenuri ce se intenționează a fi trecute în domeniul public al unităților administrativ-teritoriale nu e cazul;
  - Terenuri ce se intenționează a fi trecute în domeniul privat al unităților administrativ-teritoriale nu e cazul;
  - Terenuri aflate în domeniul privat, destinate concesiunii .....
  - Terenuri aflate în domeniul privat, destinate schimbului .....

4. CONCLUZII - MĂSURI ÎN CONTINUARE

Strategia de dezvoltare și amenajare a teritoriului presupune, potrivit PATJ elemente bine determinate cum ar fi:

- ierarhizarea priorităților de investiții;
- determinarea factorilor de relansare și dezvoltare;
- realizarea unui echilibru în dezvoltarea localităților;
- ameliorarea calității mediului natural.

Pe lângă acestea prin Planul Urbanistic General se urmărește găsirea de soluții legate de organizarea spațială a localităților și dezvoltarea urbanistică de perspectivă, probleme care decurg organic din tendințele firești de evoluție, dar care trebuie subordonate unor reguli și unui program de specialitate.

Ținând seama de actuala situație a evoluției social economice la nivel național, caracterizată ca „perioadă de tranziție la economia de piață” cu obiective ca: reorientare, rentabilizare, privatizare, reformă, restructurare economică, vom consemna o situație de instabilitate cu mutații și perturbări ce au ca o consecință scăderea nivelului de trai și al puterii economice al populației.

Categoriile principale de intervenție sunt structurate și precizate de-a lungul materialului prezentat privind organizarea urbanistică, zonificarea funcțională a teritoriului, dezvoltarea activităților economico – sociale în intravilan, echiparea tehnico – edilitară, probleme de conservare și protejarea mediului, înlăturarea disfuncționalităților, relațiile în teritoriu și investițiilor publice.

Acestea reprezintă măsuri de canalizare a eforturilor în vederea materializării programului propriu de dezvoltare.

Ca priorități de intervenție se remarcă cele legate de solicitările de locuințe, rezolvarea problemelor de rețele tehnico – edilitare, terenuri cu probleme de riscuri naturale, strămutări de gospodării, obiective de utilitate publică etc.

Actuala documentație a Planului Urbanistic General are ca scop, pe lângă cele amintite la început, concretizarea unor deziderate ale locuitorilor, consemnarea realizărilor din ultima perioadă de timp, implicarea în politica dezvoltării de perspectivă a platformei program a actualei conduceri din administrația locală.

În acest sens vom reaminti modificările aduse la actualul intravilan în urma solicitărilor populației în sensul reducerii suprafeței prin eliminarea din intravilan a unor zone greu accesibile (alunecări, inundații), reducerea profunzimii limitei de intravilan, adoptarea unei politici de dezvoltare intensivă, prin ocuparea terenurilor libere din localitate.

Colaborarea cu reprezentanții administrației locale a decurs normal, nu au apărut divergențe de păreri în legătură cu elaborarea documentației.

Propunerile generale reglementate prin PUG vor fi aprofundate și continuate prin lucrări care se vor elabora în perioada următoare:

- Planuri Urbanistice Zonale - Zona Centrală; Zone construite protejate, Parcelări noi inițiate (mai mult de 3 parcele), restructurări și regenerări urbane (cariera Bistrița), zone de agrement și turism, etc.
- Planuri Urbanistice de Detaliu pentru obiective cu amplasament central sau dificil – vecinătăți, circulație etc.
- Studii privind detalierea unor zone – probleme conflictuale (studii de insorire, studii de mediu, studii de impact, etc;

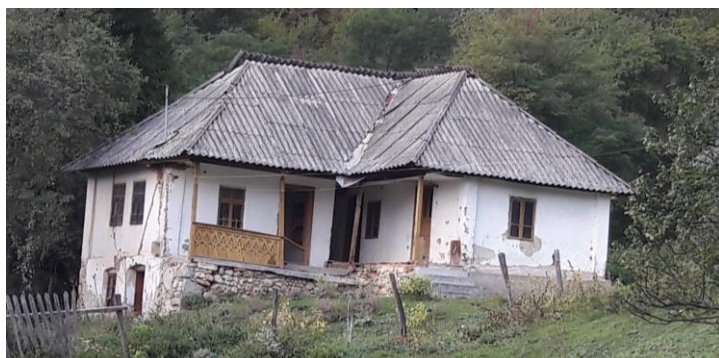
5. ANEXE

Material Fotografic cu imobile din Comuna Costești, Județ Vâlcea .

LOCUINȚE TRADIȚIONALE CU VALOARE AMBIENTALĂ în diverse stadii de conservare

LOCUINȚE COLECTIVE - BLOCURI MINIERA BISTRIȚA

Din a doua jumătate a sec. XX aflate nemodernizate într-un stadiu mediu de degradare

LOCUINȚE din a II –a jumătate a sec. XX (volumetrie tipică pentru localitate în acea perioadă)

LOCUINȚĂ contemporană care nu se încadrează în specificul arhitecturii locale (lucru valabil pentru marea majoritate a noilor imobile)

PENSIUNI ÎN COMUNA COSTEȘTI

HANUL VATRA

PENSIUNEA RALU&ELLO

PENSIUNEA EVRIKA

PENSIUNEA LA TROVANȚI

PENSIUNEA ARNOTA

PENSIUNEA NICOLETA

Întocmit,
Arh. Doina Negoită
Urb. Amalia Bălescu
Teh.. Maria Dogăroiu

F.F. important

Condiții introduse în documentație în urma analizei de către organismele avizatoare.

Consiliul local are următoarele obligații:

Să asigure includerea, în planurile de organizare, de dezvoltare urbanistică și de amenajare a teritoriului, a căilor de acces pentru intervenții, a lucrărilor pentru realizarea sistemelor de anunțare, alarmare, precum și de alimentare cu apă în caz de incendiu;

Să respecte regulile privind asigurarea acceselor obligatorii, în conformitate cu Regulamentului Local de Urbanism al PUG-lui;

Să respecte principalele obiective cuprinse în documentația de urbanism, conf. art. 13 din Legea 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului:

- a) îmbunătățirea condițiilor de viață prin eliminarea disfuncționalităților, asigurarea accesului la infrastructuri, servicii publice și locuințe convenabile pentru toți locuitorii;
- b) crearea condițiilor pentru satisfacerea cerințelor speciale ale copiilor, vârstnicilor și ale persoanelor cu handicap;
- c) utilizarea eficientă a terenurilor, în acord cu funcțiunile urbanistice propuse;
- d) protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural construit și natural;
- e) asigurarea calității cadrului construit, amenajat și plantat din toate localitățile urbane și rurale;
- f) protejarea localităților împotriva dezastrelor naturale.

Este obligatoriu ca prin Certificatele de urbanism să se solicite aviz de securitatea la incendiu pentru categoriile de construcții și amenajări :

a) clădiri civile definite conform reglementărilor tehnice specifice domeniului securității la incendiu ca "înalte" sau "foarte înalte", indiferent de aria construită ori de destinație;

b) încăperi sau grupuri de încăperi, definite conform reglementărilor tehnice specifice domeniului securității la incendiu ca "săli aglomerate", amplasate în clădiri independente sau în clădiri cu funcțiuni mixte, indiferent de aria construită, regimul de înălțime ori destinație;

c) clădiri civile din categoriile de importanță excepțională și deosebită, încadrate conform legii, indiferent de aria construită, regimul de înălțime sau destinație;

d) clădiri din categoria monumentelor istorice la care se efectuează modernizări sau schimbări de destinație;

e) clădiri sau spații amenajate în clădiri cu funcțiuni mixte, având destinația de comerț, producție sau depozitare, cu aria desfășurată mai mare sau egală cu 400 mp;

f) spații amenajate în clădiri de locuit colective având destinația de comerț cu aria desfășurată mai mare de 50 mp ori de producție și/sau depozitare indiferent de suprafață;

g) clădiri sau spații amenajate în clădiri, având destinația de alimentație publică, cu aria desfășurată mai mare sau egală cu 200 mp;

h) construcții civile subterane sau spații publice amenajate la subsolul, demisolul, podul ori pe acoperișul tip terasă al clădirilor civile, indiferent de destinație, aria construită/desfășurată sau de numărul de persoane;

i) construcții pentru structuri de primire turistică cu mai mult de 3 camere sau 6 locuri pentru cazare de tipul: hoteluri, hoteluri-apartament, moteluri, hosteluri, minihoteluri, vile turistice, bungalouri, cabane turistice, de vânătoare, de pescuit, sate de vacanță, campinguri, popasuri turistice, căsuțe tip camping, pensiuni turistice urbane și rurale, pensiuni agroturistice, apartamente de închiriat și camere de închiriat, inclusiv unitățile de alimentație din incinta acestora;

j) clădiri pentru sedii ale autorităților publice, indiferent de aria construită;

k) clădiri sau spații amenajate în clădiri, având destinația de birouri, financiar-bancară, de asigurări și burse, cu aria desfășurată mai mare sau egală cu 600 mp;

l) clădiri sau spații amenajate în clădiri, având destinația de îngrijire a sănătății, cu paturi staționare, indiferent de suprafață sau dispensare și policlinici cu suprafața desfășurată mai mare de 400 mp;

m) clădiri sau spații amenajate în clădiri, având destinația pentru învățământ, supravegherea, îngrijirea sau cazarea/adăpostirea copiilor preșcolari, elevi, studenți, bătrâni, persoane cu dizabilități sau lipsite de adăpost, indiferent de aria construită;

n) clădiri sau spații, având destinația de gară, autogară, aerogară și stație de metrou, indiferent de aria desfășurată;

o) construcții pentru lăcașuri de cult și spații de cazare aferente, accesibile publicului sau destinate vieții monahale, indiferent de aria desfășurată sau de numărul de persoane, cu excepția caselor parohiale;

p) clădiri și amenajări sportive, cu capacitatea mai mare sau egală cu 200 de locuri pe scaune în interior ori mai mare sau egală cu 2.500 de locuri pe scaune în aer liber;

p1) clădiri cu destinație tip centru de agrement, cu piscine interioare și exterioare, servicii de relaxare și întreținere corporală, cu masaj, hidromasaj, împachetări, băi de plante, saună uscată, cabine cromo-aromo-terapii și baie turcească, terenuri de squash, săli de aerobic, fitness, biliard, tenis de masă și fotbal mecanic, terenuri de tenis, minifotbal și fotbal cu vestiarele aferente și altele similare, cu aria desfășurată mai mare sau egală cu 600 mp;

r) construcții sau amenajări temporare pentru spectacole sau întruniri, cu capacitatea mai mare sau egală cu 200 de locuri pe scaune ori având destinația comercială cu aria desfășurată/suprafața mai mare sau egală cu 2.500 mp;

s) sisteme de alimentare a consumatorilor cu gaze petroliere lichefiate stocate în rezervoare/recipiente fixe cu capacitatea individuală de maximum 5.000 l sau grupuri de rezervoare/recipiente fixe cu capacitatea totală de maximum 30.000 l volum de apă aferente laboratoarelor - sanitare, școlare și alte asemenea -, clădirilor cu activități de producție și fluxuri tehnologice, instalațiilor de încălzire centrală și locală, pentru prepararea apei calde de consum și a hranei;

ș) stații publice de distribuție a carburanților pentru autovehicule, cu capacitatea de stocare de maximum 300 mc pentru lichide petroliere, mai mare sau egală cu 3 mc echivalent apă pentru gaze petroliere lichefiate, precum și stațiile transportabile de distribuție a carburanților la autovehicule cu capacitatea de stocare/depozitare de maximum 30 mc;

ș1) stații de depozitare și distribuție a gazelor naturale comprimate utilizate drept combustibil pentru vehicule (GNCV);

t) clădiri sau spații amenajate în clădiri, destinate parcării și/sau întreținerii și reparării a peste 10 autoturisme;

ț) sisteme, lucrări și rețele de alimentare cu apă pentru stingerea incendiilor în localități, platforme și parcuri industriale;

u) construcții, ferme și amenajări agrozootehnice cu aria construită mai mare sau egală cu 600 mp, cu excepția silozurilor metalice, serelor, solarelor, răsadnițelor și ciupercăriilor;

v) clădiri sau spații amenajate în clădiri, având destinația pentru cultură cu aria desfășurată mai mare sau egală cu 600 mp;

w) clădiri de locuit colective, noi sau existente, cu regim de înălțime egal sau mai mare de P+3E, la care se amenajează sau se realizează mansarde sau supraetajări;

x) lucrări noi, modificări și modernizări ale instalațiilor de stingere, detectare, semnalizare și alarmare la incendiu la clădiri existente ce intră sub incidența prezentei hotărâri;

y) puncte de livrare către populație a buteliilor cu gaze petroliere lichefiate cu capacitatea de stocare/depozitare de maximum 1.250 kg GPL;

z) depozite medii și mari pentru butelii transportabile pentru gaze comprimate, lichefiate sau dizolvate sub presiune, cu excepția GPL.